

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Bakalářská práce

HISTORIE STŘEDNÍ PEDAGOGICKÉ ŠKOLY V PRACHATICÍCH V LÉTECH
1950 AŽ 2020

Autor práce: Marta Herdová

Vedoucí práce: prof. PaedDr. ThLic. Martin Weis, Th.D.

Studijní program: Pedagogika volného času (KS)

2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. PaedDr. ThLic. Martinu Weisovi, Th.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce a doc. Michalu Kaplánkovi, Th.D., z Teologické fakulty v Českých Budějovicích. Dále děkuji řediteli panu Mgr. Antonínu Krejsovi a paní Mgr. Ivaně Blažkové z Vyšší odborné školy sociální a Střední pedagogické školy v Prachaticích, Mgr. Pavlu Fenclovi z Prachatického muzea a Státnímu okresnímu archivu v Prachaticích za zprostředkování školních kronik. Dále děkuji paní Janě Pártlové ze Strunkovic za poskytnutí dokumentů k činnosti souboru jihočeských učitelek. Další poděkování patří knihovně, katedře teologických věd a katedře pedagogiky na Teologické fakultě v Českých Budějovicích.

Obsah

1	Úvod.....	6
1.1	Charakteristika kronik a almanachů školy.....	7
2	Historický úvod.....	8
2.1	Historie dívčího školství v Čechách	8
2.2	Pedagogické působení školských sester	12
2.3	Vývoj předškolního vzdělávání v létech 1950 až 2020.....	13
2.4	Počátky dívčích škol v Prachaticích	22
3	Historie pedagogické školy v létech 1950 až 2020.....	26
3.1	Založení školy a první začátky	26
3.2	Školní roky 1967–1970, pražské jaro a 20. výročí založení školy	29
3.3	V dobách normalizace	30
3.4	Přestavba v roce 1988, sametová revoluce 1989 a další roky	32
3.4.1	27. listopad 1989	33
3.5	Padesátileté výročí školy	35
3.6	Od roku 2000 do současnosti.....	35
3.7	Proměny školních budov	35
3.7.1	1963.....	36
3.7.2	1972.....	37
3.7.3	Současnost.....	37
3.7.4	Byty pro učitele	38
3.8	Ateistická výchova ve škole	38
3.8.1	Studium řádových sester a církevní osvěta	39
3.9	Přijímací zkoušky	39
3.10	Školní akademie	39
3.11	Maturitní zkoušky.....	39
3.12	Soutěž v uměleckém přednesu Poema a účast školy na recitačních soutěžích	40
3.13	Školní hudební a divadelní soubory	41
3.13.1	Hudební soubor Collegium musicum.....	41
3.13.2	Pěvecký sbor jihočeských učitelek.....	41
3.13.3	Dívčí kytarová skupina DIKYSK	43
3.13.4	Národopisný soubor Libín.....	43
3.13.5	Hudební soubor Cink	44
3.13.6	Pěvecký sbor Fontána.....	44
3.13.7	Divadelní soubor Dutam	45

3.13.8	Divadelní soubor Rarášek.....	45
3.14	Brigády.....	46
3.15	Branná všestrannost	47
3.16	Lyžařské kurzy	49
3.17	Vodácké kurzy	50
3.18	Plavecký kurz.....	50
3.19	Sport a tělesná výchova.....	50
3.19.1	Československá spartakiáda	51
3.20	Turistický výcvik	51
3.21	Plesy	51
3.22	Různé školní akce	52
4	Závěr.....	53
5	Seznam použitých zdrojů	54
6	Seznam zkratek.....	60
7	Seznam příloh.....	61
8	Přílohy	I

1 Úvod

Ve své bakalářské práci jsem si zvolila rámcové téma dějiny konkrétní školy v konkrétním časovém úseku a na konkrétním místě. Toto téma jsem si vybrala, jelikož studuji na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích obor Pedagogika volného času a toto rámcové téma bylo pro tento obor, který s pedagogickým vzděláváním úzce souvisí, určeno. Po dohodě se školitelem jsem toto téma konkretizovala. Zaměřila jsem se na historii Střední pedagogické školy v Prachaticích od jejího počátku v roce 1950 do roku 2020. Pedagogickou školu v Prachaticích jsem si zvolila z důvodu, že se jedná o celostátně významnou instituci působící v oboru výchovy učitelů na mateřských školách a její sedmdesátileté trvání poskytuje dlouhodobý obraz proměn pedagogického školství v jižních Čechách. K volbě tématu mě také inspirovala osobní zkušenost s kvalitní prací absolventek školy, s níž jsem se mohla seznámit během mé praxe v mateřské škole u konzultantky praxe paní učitelky Marie Lonské v mateřské škole Kubatova, České Budějovice. Cílem práce je tudíž zmapování historie Střední pedagogické školy v Prachaticích podle ručně psaných školních kronik, almanachů a dalších materiálů.

Při zpracování tématu budu pracovat s dosud nepublikovanými materiály. Jedná se zejména o školní kroniky, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu Prachatice, v archivu školy a na internetové adrese digiarchivy.cz a z nichž budu hlavně vycházet. Dále budu používat informace z městské kroniky a informace z Městské knihovny Prachatice z fary kostela sv. Jakuba většího od archiváře pana Mgr. Fencla z Prachatického muzea a od paní J. Pártlové ze Strunkovic a prof. I. Blažkové z dané školy. Další zprávy pochází ze starších historických knih o Prachaticích. K řádnému ukotvení získaných informací do historického kontextu budu používat odbornou literaturu.

Svou práci budu vypracovávat pomocí metody přímé,¹ synchronní² a komparativní.³ Práci hodlám strukturovat do jednotlivých tematických okruhů podle toho, jak jsou vedeny školní kroniky. Etapy dané jednotlivými svazky školních kronik postihují období od září 1950 do 31. prosince 1978;⁴ 1979–1989;⁵ 1989–2001;⁶ 2001–2011;⁷ 2011–2019⁸ a samostatně rok 2020.⁹ Je mimo rozsah této práce postihnout

¹ V případě přímé metody historik vychází z předpokladu, že je schopen pramen vyhodnotit tak, že jeho interpretace věrně odráží historickou skutečnost. DVORÁK, T. et al. *Úvod do studia dějepisu 1*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7012-7.

² Přichází tu ke slovu synchronní pohled, který se snaží jevy vnímat jako dočasně stabilní, aby je mohl vzájemně konfrontovat. DVORÁK, T. et al. *Úvod do studia dějepisu 1*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7012-7.

³ Systematický postup, při němž zjišťujeme chybějící poznatky pomocí analogie. ZOUNEK, J. a M. ŠIMÁN. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství, Kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6944-2.

⁴ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁵ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1979–1989*. Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogická škola Prachatice.

⁶ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

⁷ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 2001-2011*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

⁸ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 2011-2020*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

všechny aspekty Střední pedagogické školy v Prachaticích, tj. stovky povětšinou kulturních exkurzí, kulturních a sportovních akcí ve škole, v Prachaticích a jinde. Proto jsem práci pojala výběrovým způsobem, kdy jsem se zaměřila na souhrny sdělení, která jsem považovala za nejzajímavější. I tak má moje práce větší počet stran, než bývá ustálená mez. Je to vzhledem k tématu a z důvodů, aby nezapadly v zapomnění zajímavé historické údaje. Rozsah práce byl konzultován s mým školitelem a byl schválen. Při použití pramenů se dbalo na to, aby byla dodržena ochrana osobních údajů GDPR (obecné nařízení). Výjimku tvoří články a zprávy publikované v běžném denním tisku, které jsou veřejně přístupné.

1.1 Charakteristika kronik a almanachů školy

Vyhotovení a vedení první kroniky školy se ujal z pověření ředitele nově založené školy Jana Mádra Zdeněk Daněk. Nestalo se to ale hned. „*Kronika nebyla vedena od založení, a oněch prvních deset let zpracoval dodatečně „ex post“, tak jak to činí práce historická.*“ Při zpracování zhruba prvních deseti let byl Z. Daněk podle vlastních slov odkázán pouze na svědectví úředních písemností, jako jsou třídní výkazy, třídní knihy apod. Zápis v kronice uvádí: „*V Prachaticích založeno a započato 4. ledna 1958*“.¹⁰ Z doby předcházející (1950–1957) jsou zde pro historii školy zajímavé údaje pouze o složení a změnách profesorského sboru (viz Příloha 8.1). Nevíme tedy nic o tom, zda se konaly či jakou formu měly školní akademie, případná slavnostní zahájení a ukončení školního roku. Kronika se značně vylepšila poté, co kronikář profesor Daněk, který do ledna 1962 udržoval kontakt se školou prostřednictvím vyučování v dálkovém studiu ve třídách umístěných v Českých Budějovicích a jenž v Českých Budějovicích působil v Pedagogické škole pro vzdělání učitelů národních škol, převzal na škole místo učitelky Anny Horákové.¹¹

Jeho pokračovatelem byl profesor Jan Koupal, který kroniku vedl od roku školního roku 1973/74 do roku 1980. Školní kronika tím pádem nabyla značně na objemu. Poprvé je detailně popsána činnost všech zájmových skupin a společenských organizací, které ve škole působily, a v kronice je většinou popisován školní život po jednotlivých měsících. Od roku 1980 až dodnes vede ve stejném duchu kroniku Mgr. I. Blažková. Ručně psané kroniky obsahují celkem 1800 stran. Od roku 2011 existuje kronika v elektronické podobě (350 stran).

Almanachy k 20., 30., 50. a 70. výročí založení školy významně školní kroniku doplňují. Zatímco z kroniky získáme stručný obraz o dění v jednotlivých letech s důrazem na seznamy učitelů a pedagogickou organizaci vyučovaných předmětů, almanachy přináší osobní svědectví lidí (profesorů i studentů), kteří stáli u zrodu školy a jejího vývoje. Pokud se tedy zabýváme dějinami školy, nelze tyto prameny obejít.

⁹ BLAŽKOVÁ, I. 70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

¹⁰ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*

Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

¹¹ Tato skutečnost vysvětluje poměrně chudý obsah kroniky Prachatické pedagogické školy pro roky 1950 až 1962, i když v těchto letech proběhlo mnoho společenských změn. *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

2 Historický úvod

Školy pro vzdělávání budoucích učitelů dětí předškolního věku nejsou nikterak staré. Ve starověku byli učители a vychovateli otroci, řečníci, filosofové, sofisté, ve středověku osoby duchovní a pak i univerzitní mistři. Ti všichni ale vyučovali mládež ve věku dnešních středoškoláků. Učit žáky na elementárním stupni škol mohl každý, kdo sám uměl třeba jenom to, čemu měl učit, totiž trivium – číst, psát a počítat.

Určitou formu institucionalizace výchovy malých dětí nalézáme v díle Jana Ámose Komenského „Informatorium školy mateřské“ (Lešno 1632). Až do 19. století se jedná o nejucelenější soubor názorů na cíle, obsah, metody a formy výchovy dětí ve věku do 6 let. Komenský hodně čerpal z tehdejší praxe rodin Jednoty bratrské. Byl vůbec první, kdo zařadil výchovu „předškolních“ dětí do výchovného a vzdělávacího systému společnosti.¹² Teprve v XVII. století se objevil požadavek speciálního vzdělání i pro výchovu a výuku dětí na stupni elementárním. V roce 1774 byl povolán do Vídně opat augustiniánského kláštera Jan Ignác Felbiger,¹³ aby upravil v dědičných zemích obecné školství. Felbiger se úkolu ujal a zpracoval návrh na reformu školství pod názvem „Allgemeiner Schulplan für die deutschen Normal, Haupt- und Trivialschulen in sämtlichen k. k. Erblanden“. Tento první dokument na poli elementárního rakouského školství byl císařovnou schválen a 6. prosince 1774 byl úředně vyhlášen. Felbigerův školní řád se stal základem pro organizaci obecného školství a s některými změnami platil téměř 100 let, a to až do nové úpravy elementárního školství, která byla provedena v Rakousku v roce 1869.¹⁴ Tak vznikla první soustava elementárního školství, postavená na Komenského principu jednotnosti, kdy jednotlivé školy na sebe obsahově navazovaly. Ve smyslu školské reformy „Ratio educationis“, jejímž autorem byl Jan Ignác Felbiger, byly zřízeny při běžných školách zprvu šestiměsíční, poté dvouleté učitelské kurzy. Daly základ dvouletým učitelským ústavům, které roku 1875 byly změněny ve čtyřleté učitelské ústavy zakončené maturitou. Vedle nich byly zřízeny pedagogické akademie pro maturanty středních škol, kteří se rozhodli pro učitelství na elementárním stupni.¹⁵

2.1 Historie dívčího školství v Čechách

Vzhledem k tomu, že pedagogická škola v Prachaticích je až na výjimky školou dívčí, uvádím zde stručnou historii dívčích škol v Čechách. Do čtyřicátých let 19. století byla pro dívky z měšťanských vrstev místem výchovy především rodina s podporou domácích učitelů. Vzdělávání ať už v rodině s pomocí soukromých vychovatelů, nebo v penzionátu či klášterní škole, mělo zcela jinou podobu, než jakou známe dnes. Šlo spíše o vedení dívek podle dobových požadavků, tj. k úspěšnému zhoštění se role ženy jako manželky a matky. Měly se naučit řídit domácnost, pečovat o děti a přiměřeně reprezentovat dům a manžela.

¹² RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

¹³ VOŠAHLÍKOVÁ, P. *Rákoska v dílně lidskosti – Česká škola v 19. století očima účastníků*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2533-3.

¹⁴ VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

¹⁵ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

Pro většinu žen byl ještě v 19. století charakteristický omezený obecný rozhled a nízká úroveň vědomostí. To pravdivě odráželo ženiny společenské pozice. Žena se neměla podílet na rozvoji celkové duchovní atmosféry, její život byl ohraničen úzkým rámcem rodinných problémů.¹⁶

Hlavním úsilím české ženské otázky v 19. století byl boj za politickou rovnoprávnost a snaha zajistit ženám přístup ke vzdělání a poskytnout jim důstojné životní podmínky i v případě, že se neprovdají. Zaručení vlastního výdělků zároveň přinášelo možnost (v případě učitelek nutnost) volby mezi manželstvím a nezávislostí.¹⁷

Rozvoj dívčího školství v našich zemích bývá obvykle spojován se jmény jako Karel Slavoj Amerling a Bohuslava Rajska a se školou Budeč, která se počala budovat v Praze roku 1842.¹⁸ První pokusy o institucionalizované vzdělávání dívek však proběhly mnohem dříve, ještě v tereziánské epoše, kdy vydáním Všeobecného školského řádu 6. prosince 1774 byla pro všechny země monarchie zavedena povinná školní docházka a vytvořen pevný systém nižšího školství. V dalším roce bylo zákonem stanoveno, že všude, kde k tomu budou podmínky, mají být jako součást hlavních škol zřízeny dívčí školy se zaměřením na základní vzdělání a vyučování ručním pracím. V týdenním rozvrhu dívčího oddělení pražské normální školy v roce 1788 měly největší prostor ruční práce (12–17 hodin), následovalo tzv. trivium (čtení 2–5 hodin, psaní 3–4 hodiny a počty 2–3 hodiny) a výuka náboženství (3 hodiny). Z těchto údajů vyplývá, že sice byla zavedena povinná školní docházka pro dívky, ale dívčí a chlapecké vzdělání bylo na různé hodnotové úrovni. U děvčat byly rozvíjeny hlavně ruční a typicky ženské práce, jež byly spolu s triviem a náboženstvím chápány jako základ dívčího vzdělání. Také je třeba mít na mysli, že povinná školní docházka do 12 let věku v praxi nebyla zcela dodržena ještě ani v 19. století. Přesto byla pro dívky z nižších vrstev, jichž byla většina, základní (triviální) škola jediným zdrojem vzdělání. Ženy z vyšších společenských vrstev na tom byly díky soukromým učitelům lépe, ovšem ani ony neměly možnost studovat na středních a vysokých školách¹⁹. Učitelky mateřských škol se vzdělávaly na školách tří- i čtyřletých s různými názvy, jež byly zakončeny maturitou. Mimo předměty všeobecně vzdělávací byly vždy tradičními předměty těchto škol kreslení, krasopis, zpěv a hudba, hra na hudební nástroje, a to na housle, klavír a varhany. Školy mívaly i své orchestry a pěvecké sbory, které provozovaly významná oratorní díla, např. učitelský ústav v Českých Budějovicích provedl za řízení prof. Vránka oratorium Josefa Haydna „Stvoření světa“.²⁰

Dívčí školství doznalo významných změn od šedesátých let 19. století. V rámci povinné školní docházky představovaly výchozí stupeň obecné a měšťanské školy. Jejich vzdělávací curriculum bylo v případě dívek rozšířeno o ženské ruční práce, nauku o domácím hospodářství a na ně navazující rozmanité hospodyňské či pokračovací kurzy apod. Dívky z vyšších a středních vrstev do veřejných škol obvykle nechodily,

¹⁶ Srov. VOŠAHLÍKOVÁ, P. *Rákoska v dílně lidskosti – Česká škola v 19. století očima účastníků*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2533-3.

¹⁷ Srov. ZORMANOVÁ, L. a M. DROZDOVÁ. Rozvoj vzdělávání žen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. In *Rovně-priležitosti.cz* [online]. 13. 12. 2011 [cit. 2020–11–15]. <https://www.rovne-prilezitosti.cz/clanky/clanek-3.html>

¹⁸ VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

¹⁹ TUŽILOVÁ, M. Pohled do historie rozvoje vzdělávání žen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. In *Epale.ec.europa.eu* [online]. 22. 2. 2016 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://epale.ec.europa.eu/cs/resource-centre/content/pohled-do-historie-rozvoje-vzdelavani-zen-v-cechach-na-morave-ve-slezsku>>.

²⁰ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

jejich vzdělávání zůstávalo stále soukromou záležitostí. To platilo ještě více o vyšším vzdělávání dívek, jež se týkalo téměř výlučně zámožnějších vrstev a bylo zabezpečováno soukromou výukou či v dívčích ústavech, spravovaných některou ženskou řeholní kongregací (voršilký, anglické panny, školské sestry apod.). Ke konci století se ve středním školství přikročilo k řešení starého požadavku, aby se rovněž dívkám dostalo vzdělání na této úrovni. V prosinci roku 1900 byl vydán prozatímní řád, na jehož základě byl realizován nový typ střední školy, a to šestitřídní dívčí lyceum.²¹

Důležitým mezníkem na této cestě bylo nepochybně založení první vyšší dívčí školy v jihočeském Písku v roce 1860. Byla nejdříve tříletá, od roku 1870 čtyřletá, v roce 1887 byla rozšířena na šestiletou²². Na Moravě byla založena v roce 1866 dívčí škola – brněnská Vesna. Tyto školy chtěly rozšířit žačkám vzdělání z obecné školy a připravit je lépe pro život rodinný a občanský. Nekladly si za cíl přípravu svých absolventek pro studia vysokoškolská. Potvrzuje to zejména pražská škola, která se ani po vzniku lyceí dlouho nepřizpůsobovala lycejním osnovám a uchovávala si zvláštnosti svého učebního plánu. Významnou událostí z hlediska ženského vzdělávání se stalo otevření ženského učitelského ústavu v Praze v roce 1870 a o dvacet let později i vznik vůbec nejstaršího dívčího gymnázia v celé monarchii, jímž se stalo pražské soukromé dívčí gymnázium spolku Minerva²³, založené v roce 1890²⁴. Hlavní iniciátorkou stejnojmenného zřizovatele byla Eliška Krásnohorská²⁵, ovšem právo konat maturity škola získala až v roce 1907. Zakladatelé počítali s tím, že svým žačkám, které přicházely většinou z měšťanských škol, doplní ve dvouleté přípravce znalosti na úroveň nižšího gymnázia. Značná pozornost v ní proto byla věnována především latině a řečtině. Na přípravku pak navázaly čtyři vyšší třídy klasického gymnázia, jehož osnovy byly totožné s chlapeckými školami. Mladá škola však nezískala právo veřejnosti, navíc neustále zápasila s finančními obtížemi. Její absolventky musely skládat maturitu na Akademickém gymnáziu, kde většinou čestně obstály.²⁶

Tou dobou se ale síť dívčích středních škol podstatně rozšířila, neboť od roku 1900 byly nově zřizovány zvláštní dívčí školy gymnaziálního typu lycea, která poskytovala sice úplné všeobecné vzdělání, ale neumožňovala svým absolventkám hlásit se ke studiu na vysokých školách. Ty koneckonců jen neochotně a velmi zřídka přijímaly ke studiu dívky, ačkoli ministerské výnosy z let 1897–1900 umožňovaly dívkám studovat na filozofických a lékařských fakultách, aby získaly kvalifikaci učitelek dívčích středních škol.²⁷

V březnu a dubnu 1909 byly provedeny úpravy osnov gymnázií a reálků a celkově byly fakticky zrovnoprávněny maturity na všech školách gymnazijního charakteru, což umožňovalo maturantům ucházet se o studium na vysokých školách bez omezení. V některých případech však byly vyžadovány doplňující zkoušky (např. absolvent klasického gymnázia musel vykonat zkoušku z deskriptivní geometrie a kreslení, pokud

²¹ Srov. VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

²² VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

²³ Srov. VOŠAHLÍKOVÁ, P. *Rákoska v dílně lidskosti – Česká škola v 19. století očima účastníků*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2533-3.

²⁴ ŘEZNIČKOVÁ, K. *Študáci a kantoři za starého Rakouska, České střední školy v letech 1867-1918*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-163-9.

²⁵ MAŠEK, J. *Paměti o školách a učitelích na Prachaticku*. Prachatic: ONV v Prachaticích, 1969.

²⁶ VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

²⁷ Srov. NOVOTNÝ et al. *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. ISBN 80-7040-883-9.

chtěl studovat na technice apod.). A konečně v červnu 1912 byl vydán statut pro šestitřídní dívčí lycea, který ve svých důsledcích znamenal konec rozvoje tohoto typu školy, neboť neumožňoval absolventkám lyceí ani pokračování ve studiu na vysoké škole, ani je neopravňoval k vyučování na učitelských ústavech.²⁵

Plné zrovnoprávnění studia dívek na chlapeckých středních školách znamenal výnos MŠ a NO o přijímání dívek za řádné žákyně středních škol, který stanovil, že: „Dívky zapsané na mužských školách středních ve školním roce 1918/19 za privatistky, buďte nadále, pokud rodiče jejich si toho přejí, pokládány za žákyně veřejné a budiž s nimi jednáno tak jak s veřejnými žáky. Do té doby mohly dívky na chlapeckých středních školách studovat jen jako privatistky, mohly pouze hospitovat ve výuce bez možnosti aktivního zapojení do vyučovacího procesu. V každém pololetí musely vykonat zkoušky ze všech předmětů.“²⁸

V prvním poválečném období bylo toto zrovnoprávnění současně doprovázeno snahou uchovat samostatné dívčí školství. Ve městech, kde byly dívčí střední školy, byl počet dívek na chlapeckých středních školách omezován. Výnos z 19. srpna 1919 stanovil, že musí být předně naplněny stavy na dívčích středních školách a prokázána možnost dívky na chlapeckých středních školách řádně umístit. Výnos z 8. května 1920 uváděl (pro místa s dívčími středními školami) povinnost dívek přihlásit se ke studiu nejdříve na dívčí střední škole. Jen tehdy, když byla škola zaplněna, mohly se zájemkyně hlásit na chlapecké střední školy. Později však bylo od tohoto stanoviska upuštěno. V roce 1921 bylo již povoleno studium dívek na chlapeckých středních školách bez těchto omezení; později pak další ministerský výnos konstatoval, že školské správě záleží na tom, aby dívky byly vzdělávány na středních školách shodných s typy chlapeckými. To však byla již předzvěst rušení dívčích lyceí, které bylo postupně prováděno již od října následujícího roku.²⁹

Z dnešního hlediska jsou zajímavé aktivity z 30. let minulého století zaměřené na další vzdělávání učitelek mateřských škol. Tehdy byly patrné výrazné snahy o vysokoškolské vzdělání těchto učitelek. Organizace učitelek mateřských škol v Praze pořádala vysokoškolské kurzy pro vyšší pedagogické vzdělání učitelek mateřských škol. První se konal 10.–24. dubna 1927 v Praze, byl povolen výnosem Ministerstva školství a národní osvěty a absolventky dostávaly „*frekventační vysvědčení*“. Přednášeli zde profesori a docenti Univerzity Karlovy i Masarykovy. Při Škole vysokých studií pedagogických byly konány rovněž dvouleté kurzy pro učitelky mateřských škol (od roku 1932). Přednášky byly koncipovány pro potřeby pedagogické práce na těchto školách – např. užití psychologie osobnosti na věk předškolní (1934).³⁰

Pro další vzdělávání učitelek mateřských škol byla od roku 1933 významná „*Studovna*“ v Praze. Bylo to středisko pro další vzdělávání učitelek mateřských škol, které vybudovaly učitelky těchto škol. Studovna byla zaměřena na další vzdělávání i na výzkum, byla informačním centrem i místem společenských a kulturních setkání (Macháčková, 2001 in Kohnová 2004).

²⁸ VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

²⁹ Srov. VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

³⁰ KOHNOVÁ, J. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-148-6.

V roce 1934 a 1935 Škola vysokých studií pedagogických v Praze ve svém čtvrtém oddělení uvádí Dvouletý kurz pro učitelky mateřských škol. Seznamoval posluchačky s vývojem dětské řeči a jejich vadami (M. Seemann), uváděl je do studia lidské osobnosti (S. Velinský) či do metod praktického pozorování dítěte (L. Velinská). Dále navštěvovaly přednášky z estetiky (Z. Nejedlý) či z vývoje dítěte z hlediska sociálně-lékařského.³¹

2.2 Pedagogické působení školských sester

Z hlediska vývoje dívčího školství v Čechách nelze opomenout kongregace školských sester. S jejich působením, díváme-li se na data založení jednotlivých zařízení, se setkáváme od roku 1859 (trojtřídní škola kongregace Chudých školských sester naší Paní),³² 1848 dívčí obecná škola Kongregace Chudých školských sester de Notre Dame v Hyršově a 1894 Slatiňany Kongregace Školských sester sv. Františka. Všechny tři kongregace byly založeny za účelem výchovy a vzdělávání dívek, avšak jejich činnost nebyla zcela shodná. V pedagogické práci každého z těchto společenství je možné vysledovat zcela specifické prvky, jejichž kořeny tkví jak v osobnostech zakladatelů, tak v aktuální situaci a dobových poměrech, v nichž se řeholní institut zformoval a rozšířil. Chudé školské sestry Naší Paní byly ryze učitelskou kongregací slovem i činem. Matka Terezie Gerhardingerová již dlouhá léta před vstupem do řeholního společenství pracovala jako učitelka a před očima měla plán důkladné a systematické výchovy děvčat od dětství do rané dospělosti. Mnichovské sestry mívaly častěji větší domy s více školami.³²

Poněkud odlišným způsobem se pedagogické činnosti chopily školské sestry de Notre Dame, i když jejich výchozí situace byla velmi podobná té, v níž o dvacet let dříve začala své působení Matka Terezie v Bavorsku, tj. pole neorané a konkurence žádná. Příčinu této odlišnosti je třeba hledat ve stanovách, dále v poněkud skromnějších možnostech co do počtu kvalifikovaných učitelek, jimiž nová řeholní družina na začátku disponovala, nakonec též v dvacetiletém časovém odstupu, neboť během této doby vstoupily do širšího povědomí lidu dětské opatrovny, o jejichž založení nyní stála téměř každá trochu větší obec. Nejčastějšími působišti notredamek se staly právě opatrovny a jiná předškolní zařízení, přestože největší pozornost zůstala vždy věnovaná školám.³²

Činnost Kongregace Školských sester svatého Františka se vyvíjela poněkud odlišně. Prvním rysem je pozdější počátek působení tohoto společenství v Čechách, který spadá až na sklonok osmdesátých let 19. století, druhým pak františkánská řehole, jež měla vždy blízko k péči o chudé a nemocné, byť byla kongregace orientována pedagogicky. Prvním působištěm se stala opatrovna ve Slatiňanech a brzy nato začala nová kongregace usilovat o založení vlastních škol. V prvním desetiletí její existence se jí kromě obecné a pokračovací školy ve Slatiňanech podařilo otevřít soukromý učitelský ústav v Chrudimi. Ten měl zásadní význam pro další směřování institutu. Na jedné straně zajišťoval vzdělání řeholního dorostu, na druhé straně zpočátku vázal většinu odborných učitelských sil dosud velmi malého společenství, takže během následujících téměř deseti let nebylo možné otevřít žádnou novou kongregační školu, případně ani převzít nabízenou školu jiného zřizovatele. To byl ovšem na přelomu 19. a 20. století již

³¹ Srov. KASPEROVÁ, D. *Československá obec učitelská kontextu reformy vzdělávání učitelů (ŠVSP) a reformy školy*. Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2860-0.

³² Srov. JAKŠIČOVÁ, D. *Dcery své doby? Školské sestry v českých zemích v letech 1,2 /1851-1938 (1950), I. Díl, Jihočeský sborník historický, 81, supplementum 5*. České Budějovice: Jihočeské muzeum a Teologická fakulta, 2012. ISBN 978-80-87311-29-5.

velmi řídký jev i u jiných řeholních institutů. Roku 1905 pak soustředily školské františkanky mnoho sil do druhého velkého projektu, vinohradského dívčího gymnázia. Tyto dvě školy se na dlouhá léta staly centrem vzdělávací činnosti těchto řeholnic, byly kvalitní a měly velký společenský ohlas. Kolem nich postupně vzniklo několik dalších typů škol – měšťanská v Chrudimi (přestěhovaná ze Slatiňan) a obchodní, industriální a později i obecná v Praze na Vinohradech.

Osobitou kongregací školských sester je Kongregace sester Nejsvětější svátosti,^{33, 34} které působily a působí v Českých Budějovicích. Posláním Kongregace je především služba církevním zájmům a záchraně lidských duší. Prostředkem je jednak úcta k Nejsvětější Svátosti (každá sestra koná denně půlhodinovou adoraci), jednak výchova a vyučování dívek a dívčí mládeže, péče o nemocné a staré občany a zhotovování bohoslužebných rouch.³³

Chlapci na kongregačních školách dlouho vyučování nebyli, teprve po roce 1918 se musely sestry na některých místech vypořádat s nutností otevřít chlapecké třídy.³⁴

Začátkem 20. století se v církevních kruzích rozšířily originální pedagogické metody Dona Bosca.^{35, 36} Sestry se při práci s dětmi měly řídit heslem „pevně a laskavě“ stejně jako výrokem Dona Bosca: „*Snaž se, aby tě milovali ti, kdož se tě mají obávat.*“ Výchovná moudrost pak měla tkvít v tom, že „*lásky a trpělivosti nezvrhá se v slabost a důslednost se svědomitostí v pedantickou tvrdost,*“ ale vše se opírá o náboženství, rozum, lásku, takže jsou vyloučeny přísné tresty a je snaha, aby nebylo potřeba ani trestů menších.

2.3 Vývoj předškolního vzdělávání v letech 1950 až 2020

Hned po osvobození 1945 bylo nejdůležitějším úkolem v oblasti předškolní péče obnovení sítě mateřských škol, která se v průběhu války zmenšila na jednu třetinu předválečného stavu. První celostátně platnou směrnicí se v roce 1945 stal Prozatímní pracovní program pro mateřské školy, jenž měl ještě poskytovat prostor pro uplatnění reformních pedagogických prvků předválečné praxe.³⁷ Režim dne³⁸ probíhal plynule,

³³ KADLEC, J. *Českobudějovická diecéze*. České Budějovice: setkání Knihovna, 1995, s. 146. ISBN 80-901602-3-9.

³⁴ Kongregace sester Nejsvětější Svátosti (Congregatio Sororum a Sanctissimo Sacramento) je ženská katolická kongregace papežského práva českého původu. Sestry jsou dodnes nepřesně označovány jako petrinky, jednak pro podobu jména Kongregace s oficiálním jménem petrinů, jednak proto, že v počátcích s nimi úzce spolupracovaly. Těžiště jejich činnosti vždy bylo v Českých Budějovicích, kde se nachází i jejich hlavní klášter. Kongregace sester Nejsvětější Svátosti. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2020 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kongregace_sester_Nejsv%C4%9Bt%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD_Sv%C3%A1tosti

³⁵ JAKŠIČOVÁ, D. *Dcery své doby? Školské sestry v českých zemích v letech 1,2 /1851-1938 (1950), I. díl, Jihočeský sborník historický, 81, supplementum 5*. České Budějovice: Jihočeské muzeum a Teologická fakulta, 2012. ISBN 978-80-87311-29-5.

³⁶ Srov. KAPLÁNEK, M., ed. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3. KAPLÁNEK, M. *Výchova v salesiánském duchu: příručka pro dobrovolníky, animátory a zaměstnance salesiánských zařízení*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0126-7. KAPLÁNEK, M. *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0565-4. KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.

³⁷ RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

³⁸ ANDRÁSOVÁ, G. *Charakteristika dětství a jeho proměny ve 2. polovině XX. století, v Československu*. Praha, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra primární pedagogiky. Vedoucí práce J. Uhlířová. Dostupné také na WWW: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/90493?show=full>.

nedělil se podle jednotlivých druhů činnosti. Denní rozdělení vymezovaly požadavky správné životosprávy a hygieny. Děti měly žít společně v dětském kolektivu, přirozeně se vyvíjet a osvojit si řádný způsob života a návyky. Učitelka měla děti vhodně motivovat, aby činnosti a zaměstnání dělaly s radostí. Doporučovalo se hodně zpívat lidové písně, říkadla a hrát loutkové divadlo. Určité výchovné pomůcky měly rozvíjet smyslové vnímání, pohotovost a úsudek. Hlavní činností měly být především hry, a to spontánní a návodné hry s pravidly, při nichž se dítě podřizovalo pravidlům a zájmu celku. Až do roku 1948 existovala zařízení veřejná (státní) a soukromá.

Na zvyšování nároků na práci učitelek mateřských škol, později i jeslí a dalších zařízení předškolní výchovy už nestačila dosavadní příprava 16- až 18letých děvčat ve dvouletých kurzech, které probíhaly ještě v roce 1945 a částečně i v roce 1946. Potřeba většího počtu kvalifikovaných učitelek byla ve školním roce 1946/1947 řešena mimořádným přijímáním žákyň do 2. ročníků učitelských ústavů pro vzdělávání učitelek mateřských škol³⁹. Kvalifikaci získávaly učitelky i v samostatných kurzech pro přípravu pěstunek mateřských škol. Počátkem padesátých let byly tyto kurzy organizovány při sociálně-výchovných odvětvích zdravotních škol.

Prezidentským dekretem v roce 1946 byly zřízeny pedagogické fakulty, na kterých měla být zahájena vysokoškolská příprava učitelek mateřských škol.⁴⁰ Studium mělo být čtyřleté s výrazně pedagogicky a psychologicky obohaceným obsahem vědeckého charakteru a aplikačně organizovanou praxí během studia. Příprava na pedagogických fakultách ale nedokázala pokrýt požadavky zvýšené potřeby učitelek. Akutní nedostatek učitelek pro nově zřizované mateřské školy vedl v letech 1946–1950 k omezenému trvání studia na jeden rok. V roce 1950 bylo vysokoškolské vzdělávání učitelek mateřských škol zrušeno a převedeno do čtyřletých pedagogických gymnázií. Podnětem jejich vzniku bylo mimo jiné i přejímání zkušeností Sovětského svazu, kde se učitelé těchto stupňů vzdělávali na střední škole, tzv. pedagogických učilištích.⁴¹

V roce 1948 byl vydán dlouho připravovaný zákon o jednotné škole, ve kterém byly definovány také úkoly a cíle pro předškolní výchovu. Všechny instituce předškolní výchovy byly zestátněny a mateřské školy se staly prvním článkem a zároveň i organickou součástí jednotně navržené školské soustavy. Předškolní výchova byla sjednocena nejen v cílech, ale i obsazích a organizaci a byla přístupná bezplatně jako služba pracujícím ženám.

Vládním usnesením ze dne 30. května 1950 byla otevřena počátkem roku 1950/1951 pedagogická gymnázia pro vzdělávání učitelek mateřských škol jako čtyřleté střední všeobecně vzdělávací školy. Měla poskytnout všeobecné vzdělání a současně připravit pro praktické učitelské povolání. Na rozdíl od běžných gymnázií byly vypuštěny latina, deskriptivní geometrie a živý jazyk (mimo jazyk ruský). Latina a další živý jazyk byly nepovinné. Součástí vyučovacích předmětů byly i metodiky. Student si mohl zvolit v kterékoli třídě jeden z nepovinných předmětů, tj. vzdělávací (literárně-řečnický, ruštinu, pedagogický, dějepisný, zeměpisný aj.), umělecký (výtvarný a hudební), pracovní a technický, tělovýchovný a branný. Zájmové kroužky měly prohlubovat znalosti z povinných předmětů. Písemné závěrečné zkoušky se konaly z češtiny, ruštiny a pedagogiky. Pro písemné zpracování pedagogického zadání byly

³⁹ Srov. Podmínkou pro přijetí bylo dovršení 17. roku věku do konce kalendářního roku 1946, absolvování nejméně dvou ročníků pro ženská povolání nebo VI. třídy středních škol, úspěšná zkouška v rozsahu učiva prvního ročníku učitelství pro mateřské školy, tělesná způsobilost k učitelské profesi, politická a národní spolehlivost. Přednostně byly přijímány absolventky školy při odborných školách pro ženská povolání pro vychovatelky a pěstounky.

⁴⁰ Tím měl být naplněn jeden z požadavků sjezdové rezoluce pěstunek mateřských škol z roku 1908.

⁴¹ RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

určeny čtyři hodiny. Ústní závěrečné zkoušky se konaly: z češtiny, ruštiny, společenských nauk (dějepis a zeměpis ČSR, občanská nauka a filozofie), z pedagogiky, matematiky, přírodopisu, chemie a fyziky. Otázky z pedagogiky se vztahovaly k obecné pedagogice, dějinám pedagogiky a metodice předmětů. Na základě výnosu MŠVU z 5. dubna 1951, č. 17 mohli vykonat závěrečnou zkoušku externí kandidáti po předložení dokladů o tom, že nejméně po dobu deseti měsíců působili na národní, popř. mateřské škole. Pokud byli pionýrskými vedoucími, museli doložit potvrzení příslušné organizace, mít československé občanství, do konce občanského roku museli dovršit 18 let věku (žádost nezletilého musel podepsat zákonný zástupce). Závažným problémem bylo přijímání studentů do všech ročníků, tedy i ročníků posledních, v nichž byla odborná příprava minimální. Problém byl řešen částečnou úpravou osnov. Další problém představoval i výběr studentů a jejich nedostatečné odborné znalosti, neboť řada z nich přestoupila ze sociálně zdravotnických škol. Pedagogicko-psychologickou přípravou byly pověřeny pedagogické fakulty.⁴²

Školský zákon (1953) uzákonil tříletou přípravu učitelek mateřských škol na pedagogických školách, které vznikly z pedagogických gymnázií. Ke studiu byly přijímány absolventky osmileté střední školy nebo osmého postupného ročníku jedenáctileté střední školy, tzn. ve věku čtrnácti let. Čtvrtý rok studia (ale již po maturitě) měl formu roční praxe v mateřské škole pod vedením zkušené učitelky a teprve po zvládnutí této praxe získaly absolventky plnou kvalifikaci učitelky mateřské školy. Praxe měla prohloubit pedagogické dovednosti. Ve skutečnosti byla zavedena z důvodu, že absolventky tříletého studia nebyly plnoleté, tudíž byly nezpůsobilé vykonávat profesi učitelky. Nicméně učitelky tuto formu praxe vysoce oceňovaly. Od roku 1960 už ale byla výuka na středních pedagogických školách (SPgŠ) opět čtyřletá a v podstatě trvá s různými obměnami obsahu a cílů dodnes.⁴³

Soudobý režim řešil potřebu další zaměstnanosti žen a materiální péči značným rozšiřováním sítě předškolních zařízení. V roce 1953 byly vydány Prozatímní osnovy pro mateřské školy s důrazem na mravní, tělesnou, hudební a výtvarnou výchovu, spolupráci s rodinou, hravé metody a formy práce. Osnovy představovaly první závaznou normu pro práci všech československých mateřských škol. Byl stanoven pevně rozsah výchovných požadavků, tj. poznatky, dovednosti a návyky pro děti mladší a starší. Jako výraz péče nového politického režimu o obyvatelstvo byla dokončována síť stravovacích zařízení v předškolních zařízeních, doplňovalo se vhodné vybavení (knihy, tiskoviny, hračky apod.). Učební plány schválilo Ministerstvo školství výnosem ze dne 22. února 1954, čj. 14 240/54-BI/1, podle nichž bylo vyučováno od školního roku 1954/1955.⁴⁴

Po dvouletém ověřování v praxi a následných kosmetických úpravách byly v roce 1955 vydány jako závazné jednotné osnovy pro mateřské školy. Výchovný zřetel byl posílen včleněním kapitoly spolupráce mateřské školy s rodinou. Učitelky si postupně zvykaly na plánovitou a cílevědomou práci s dětmi v průběhu celého dne. Neustále se ale projevovala tendence zvýrazňovat či upřednostňovat zaměstnání před ostatními činnostmi. Děti stále neměly dostatek prostoru pro spontánní aktivity. Osnovy z hlediska výchovných složek připomínaly systém školních vyučovacích předmětů.⁴⁵

⁴² Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁴³ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁴⁴ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁴⁵ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

V roce 1958 byly vydané pokusné osnovy pro mateřské školy, k nimž byla zpracována příručka Rok v mateřské škole (1960). Osnovy vyšly v konečné podobě v roce 1960.

K hlavním prostředkům výchovné práce patřily: hra, učení, práce, slavnosti, zábavy a uspořádání dne. Povinností učitelky bylo hry řídit, vytvářet pro hru vhodné prostředí, podporovat přátelské vztahy mezi dětmi, působit na obsah hry a pomáhat dětem při dosahování cíle v duchu poučky Antona Semjonoviče Makarenka, že při hře je třeba nechat dětem svobodu jednání jen po dobu, kdy hra probíhá správně. Pokud ale učitelka zasahovala do obsahu hry, ztrácela hra svoji spontánnost a dobrovolnost.⁴⁶

Školský zákon (zákon o soustavě výchovy a vzdělání č. 186/1960) začlenil do školské soustavy výchovu od narození (jesle) do zahájení povinné školní docházky. Minimální návaznost výchovy jeslí a mateřských škol byla podnětem pro vytvoření jednotného výchovného systému pro celé předškolní období a vydání nových osnov v roce 1963. Výchovné složky byly rozpracovány do věkových skupin 3–5 let a 5–6 let dítěte. Osnovy byly platné do roku 1967, kdy byl pojem osnovy nahrazen pojmem program.⁴⁷ Základními výchovnými prostředky nadále byly hra, učení, pracovní činnosti a uspořádání dne. Výchovné prostředky neměly ve výchovně-vzdělávacím procesu rovnocenné místo. Za nejdůležitější byla považována hra.

Uspořádání dne nemělo mít pouze zdravotní význam, ale mělo být i prostředkem výchovným. Ranní hry měly vytvářet pozitivní vztahy ve skupině. Zaměstnání byla řízená činnost, které se účastnily všechny děti. Měla nejenom rozvíjet její poznatky, ale vést děti k sebeovládání, respektování druhých, soustředit se na činnost apod. Hry a zábavy byly na programu odpoledne v době po odpočinku a svačině. Náplň tvořily oblíbené činnosti dětí. Učitelky rozvíjely hru v menších i větších skupinách, zařazovány byly i činnosti, kterých se účastnily všechny děti společně. Učitelka pouze „*občas ponechá dětem více volnosti a jenom sleduje jejich činnost, např. při konstruktivních hrách*“.⁴⁸

Program výchovné práce v jeslích a mateřských školách z roku 1967 ozřejmily požadavky pro úroveň jednotlivých šesti věkových kategorií. Do rozvoje myšlení v oblasti předškolní výchovy promluvil také nestor české pragmatické pedagogiky V. Příhoda.⁴⁹

Vzhledem k vysoké zaměstnanosti žen a vysoké porodnosti se stále rozšiřovala síť zařízení předškolní výchovy. V této souvislosti stoupala nejen potřeba kvalifikovaných učitelek mateřských škol, ale i pracovníků, které by odborně a metodicky úsek předškolní výchovy řídily. To si vymohlo obnovení vysokoškolského studia učitelek mateřských škol. V roce 1964 bylo schváleno a následně otevřeno na pedagogických školách studium absolventů středních škol s maturitou pro doplnění maturitní zkoušky a získání kvalifikace učitelky mateřské školy. Na počátku této etapy bylo hledáno účinné pojetí v přípravě odborníků pro předškolní výchovu. Studium bylo zaměřené zejména na přípravu pro vedoucí pracovní pozice, popřípadě pro vzdělávání v oblasti teorie předškolní výchovy.⁵⁰ V roce 1978 byl vydán zákon České národní rady č. 76/1978, o školských zařízeních, který umožnil zakládat jesle, mateřské školy a různé dětské

⁴⁶ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁴⁷ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1. Tímto mělo dojít k odlišení mateřské školy od školy základní, neboť ta pracovala podle osnov

⁴⁸ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1..

⁴⁹ PŘÍHODA, V. *Problematika předškolní výchovy*. Praha: SPN, 1966.

⁵⁰ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

útulky nejen územně rozděleným národním výborům (jako institucí výkonu státní moci), ale i podnikům a družstevním organizacím. Cílem plánovitého budování dalších kapacit v oblasti institucionalizované předškolní výchovy byla maximální návštěvnost mateřských škol. Nově pojaté pokusné osnovy pro mateřské školy, které měly zaručit obsahovou návaznost a předřazenost základní škole, byly pokusně ověřovány v období 1973–1977 na 25 vybraných mateřských školách. V roce 1975 byly vydány prozatímní osnovy jako závazné kurikulum pro vícetřídní mateřské školy. Z připomínkového řízení vyšla konečná verze Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy (1978). Pojetí naší předškolní výchovy i tehdejších socialistických států vycházelo ze sovětské pedagogiky, zejména z prací A. V. Zaporožce a T. A. Markové *Vospitanije i obučeniije v dětskom sadu*, vydaných v roce 1976. Základním prostředkem byla hra, učení, práce, zábava a slavnost. Hra byla pojímána jako hlavní činnost dítěte předškolního věku. Měla být využívána systematicky jako výchovný prostředek. Pobyt dětí v mateřské škole byl organizován podle určeného denního programu. Dopoledne v mateřské škole připomínalo spíše školní vyučování. V mateřských školách byla zřizována tzv. přípravná oddělení s cílem připravit na školní práci i děti, které mateřskou školu nenavštěvovaly.⁵¹

V roce 1984 byl vydaný program výchovné práce pro jesle a mateřské školy. Do roku 1988 byl doplněn o deset metodik, tj.: tělesnou výchovu, rozvíjení poznání, jazykovou výchovu I., jazykovou výchovu II., rozvíjení základních matematických představ, mravní, pracovní, hudební, výtvarnou a literární výchovu. Z metodických příruček bylo v praxi čerpáno ještě dlouho po roce 1989. Výchozími výchovnými prostředky byly hra, učení, práce a zábavné činnosti. Doplněny byly rekreační činnosti, které ve své podstatě byly novým názvem pro zábavu a slavnosti. Uvolněný režim dne byl spíše doporučován. Měl vycházet z okolností jednotlivých zařízení a zkvalitnit psychohygienické podmínky mateřských škol. Úkolem učitelky bylo sledovat a vyhodnocovat hravé aktivity, vytvářet pro ně odpovídající podmínky, tyto činnosti motivovat a uspořádat z hlediska systematického plnění výchovně-vzdělávacích cílů. Hra byla využívána i pro záměrnou činnost, jako je učení a práce, s využitím vhodných aktivizačních podnětů. Režim dne vytvářel ideální podmínky pro hry a činnosti podle vlastní volby zejména pro děti, které trávily v mateřské škole deset hodin denně. Děti, které byly v MŠ např. od 8.00 do 15 hod. nebo chodily domů po obědě, neměly možnost vybrat si hru podle vlastního zájmu, protože po většinu času se musely zapojit do řízených činností. Denní příprava byla zpracovávána na základě měsíčních plánů, které byly rozpracovány do jednotlivých složek výchovy. V denních přípravách učitelky velmi podrobně rozpracovávaly činnosti pro celý den. Přípravy na jeden den obsahovaly mnohdy deset a více konkrétních úkolů, které musela učitelka v daný den splnit. Děti tak byly často přetěžovány. V programu výchovné práce je sice uvedeno, že se jedná o základní rámcovou normu, ale rozpracovanost jednotlivých výchovných složek do podoby dílčích úkolů potvrzuje učitelkami kritizovanou přeorganizovanost a předimenzovanost učivem.

⁵¹ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

Negativně se v práci MŠ odrazila i přeplněnost tříd (výjimkou nebylo čtyřicet i více zapsaných dětí v jedné třídě). Podrobně rozpracovaný program nepřinesl příliš pozitivního do praxe škol. Množství úkolů, které učitelky musely s dětmi plnit, bylo důvodem nespokojenosti učitelek, které pracovaly pod neustálým časovým tlakem. Přetěžované děti měly málo prostoru pro spontánní tvořivou činnost. Z mateřských škol se vytrácela hravost a radostný prožitek.⁵²

S účinností od 1. září 1984 byly také vydány základní pedagogické dokumenty pro střední pedagogické školy, studijní obor učitelství pro mateřské školy. Školy měly připravit žákyně na výchovně-vzdělávací činnost v předškolních zařízeních pro děti ve věku od tří do šesti let, ale současně i ke studiu na vysoké škole zejména se zaměřením na předškolní pedagogiku a příbuzné obory. Do prvního ročníku čtyřletého denního studia byly přijímány žákyně 8. třídy, které splnily podmínky, tj. zdravotní způsobilost, zájem o práci s dětmi, žádoucí morální a charakterové vlastnosti, hudební, výtvarné předpoklady, pohybové dovednosti, předpoklady k výraznému mluvenému projevu, výslovnost bez závad, splnění písemné zkoušky z češtiny a matematiky. Ve srovnání se studijním plánem z roku 1975 byly nově zařazeny předměty vědecko-ateistická výchova a branná výchova s metodikou. Žákyně se mohly přihlásit do dvou vyučovacích nepovinných předmětů v jednom školním roce, popř. do tří, pokud některým z nich byla hudebně pohybová výchova, sportovní hry nebo řízení motorových vozidel. Povinné kurzy s metodikou byly: plavání, lyžařský a branně turistický kurz. Souvislá pedagogická praxe probíhala v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu dvou týdnů, ve 4. ročníku čtyř týdnů. V učebním plánu již nebyla zařazena výrobní práce. Obsah vzdělávání tvořila složka polytechnického charakteru spočívající v propojení teorie a praxe. Součástí vybraných předmětů byla i metodika výchovně-vzdělávací práce v mateřské škole, např.: Metodika rozvíjení matematických představ. Žákyně si měly dále osvojit poznatky o podstatě jevů, principů a zákonitostí souvisejících s praktickou činností v předškolních zařízeních. Základem bylo učivo z pedagogiky, psychologie, biologie a hygieny. Bylo pojato tak, aby žákyně zvládaly všechny oblasti výchovné práce v mateřské škole. Důraz byl kladen na rozvoj schopností a dovedností pro praktickou činnost, a to zejména v oblasti hudební, výtvarné, tělesné, branné, literární a jazykové výchovy s metodikou, dále praktiku loutkového divadla a didaktické techniky. Nedílnou součástí vzdělávání byla nadále průběžná a souvislá pedagogická praxe.⁵³

Hlavní strategické cíle v roce 1989 byly: reforma ve vzdělávání, uznání občanských práv dětí, žáků, studentů a jejich rodičů na volbu vzdělávací dráhy podle individuálních schopností a zájmů žáka a jeho práva na výběr vhodné školy, zrušení státního monopolu v oblasti vzdělávání a vznik soukromých a církevních mateřských škol, kvantitativní nárůst sítě veřejných škol, kvalitativní rozmanitost vzdělávacích příležitostí a vznik konkurenčního prostředí v oblasti vzdělávání.

Po roce 1989 přestal být program výchovné práce pro jesle a mateřské školy (1984) závaznou směrnicí. Mateřské školy začaly pracovat podle vlastních vzdělávacích programů. Byla to ale cesta nelehká, neboť doposud měly učitelky vždy před sebou přesně zpracované pokyny, co, kdy a jak mají dělat, a to až do podoby konkrétních úkolů a činností. Ve snaze po změně byly uvedeny do praxe různé přístupy. Jedna skupina učitelek hledala inspiraci v zahraničí, studovala předškolní vzdělávání podle alternativního školství. Druhá skupina vytvářela vlastní programy s ohledem na podmínky svojí školy. Základním dokumentem pro ni byl ale stále program z roku

⁵² Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁵³ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

1984. Poslední, i když ne příliš početná skupina neplánovala a těžiště jejich pedagogické práce spočívalo v činnostech dle přání dítěte, což se velmi brzy ukázalo jako nereálné, neboť dítě potřebuje dospělého jako iniciátora, poradce.⁵⁴

Období od roku 1990 až po rok 2001 tak lze charakterizovat jako období hledání a pokusů. Počátkem tohoto období byl zpracovaný MŠMT ČR oficiální materiál „*K orientaci výchovy, k programu a stylu výchovné práce v předškolních zařízeních*“, a to s přechodnou platností. Od roku 1994 to byl vzdělávací program Začít spolu (v mezinárodním označení Step by Step), jenž vycházel ze základní myšlenky „*umožnit dětem zažít výchovu a vzdělávání s demokratickými principy*“. Program měl být podporou nově vznikajícím demokratickým státům v rámci střední a východní Evropy pod záštitou Sorosovy nadace. V této souvislosti nelze opomenout český projekt Zdravá škola, na nějž navazuje Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole. Hlavním cílem programu je být školou, která již děti v mateřské škole naučí postojům, které spočívají v úctě ke zdraví a praktickým dovednostem chránícím zdraví.⁵⁵

Do první dekády 21. století vstupuje systém předškolních institucí v České republice s neukončenou autonomií v oblasti správy a řízení, která se od novely zákona č. 29/1984 Sb., přijaté v roce 1990 jako zákon č. 171/1990 Sb., projevovala v postupném přechodu mateřských škol a dalších institucí předškolní výchovy do režimu tzv. právní subjektivity, která měla být významným činitelem celkové demokratizace řízení a správy školství v průběhu prvního desetiletí po tzv. sametové revoluci. Právní subjektivita byla v českém školském systému zcela novým jevem a v podstatě znamenala způsobilost školy zodpovídat za sebe v právním prostoru. Na ni měla potom navazovat autonomie kurikulární, která by spolu s přechodem na vícezdrojové financování měla harmonizovat transformaci školství s ideály demokratické, otevřené a pluralitní společnosti. Právní subjektivita přesunula řadu klíčových kompetencí z vyšších (centrálních a nekoncentrovaných) úrovní řízení na úroveň nižší – především na úroveň vedení školy. V praxi se to projevilo vyšší samostatností vedení mateřské školy v oblasti hospodaření (včetně doplňkové činnosti a chápání instituce jako samostatné účetní jednotky) a pracovněprávních vztahů. Problémy, které významně ovlivnily praxi na přelomu století, byly následující:⁴⁵

- a) Nepřípravenost vedoucích pracovníků převzít nové povinnosti a znalosti v oblasti práva a ekonomiky, což bylo logickým důsledkem podcenění podpory systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v nepedagogických tématech managementu mateřské školy.

⁵⁴ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁵⁵ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

- b) Změna ve veřejné správě, která náhle zasáhla správu školství. Dosavadní systém odborně vedených školských úřadů v jednotlivých okresech byl nahrazen správou politickou, která odpovídala vzniku nových správních celků krajů a pověřených obcí s volenými reprezentanty politických stran v čele. Zřizovatelem převážné většiny mateřských škol se staly obce, vybrané speciální mateřské školy zřizoval kraj. Metodické vedení zajišťovalo potom ministerstvo prostřednictvím svých útvarů (Výzkumný ústav pedagogický). Reforma veřejné správy sice přinesla širší prostor pro demokratické rozhodování, ale v nepřipravené společnosti začaly velmi rychle bujet zejména neodborné, ale politicky „posvěcené“ zásahy samosprávy. Otázkám správy a řízení předškolní výchovy se potom začala věnovat i odborná grémia, spolky a asociace, často jako oponenti politických rozhodnutí okamžitě zvolených představitelů samosprávy.
- c) Zahájení přípravy kurikulární reformy v oblasti předškolního vzdělávání podle koncepce Národního programu vzdělávání (tzv. Bílé knihy) z roku 2001 ještě před oficiální zákonnou povinností vytvářet rámcové a na ně navazující školní vzdělávací programy (RVP a ŠVP).⁵⁶
- d) Odbornou připraveností celého týmu včetně dalších spolupracovníků, konzultantů a podporovatelů připravovaného obsahu Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV), který měl nahradit již obsahově, ale hlavně v cílech nevyhovující „Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy“ z roku 1984, vstoupily také další jevy, vyvolané sociální a ekonomickou situací. Byl to nejprve znatelný pokles počtu narozených dětí⁵⁷, který se projevil až o několik desítek procent nižším počtem dětí nastupujících do předškolních zařízení. Tato situace byla řešena rychle, ale ne vždy s potřebným nadhledem, tzv. optimalizací počtu škol, což v praxi znamenalo nejen spojování několika právních subjektů v jeden, ale i rušení mateřských škol a propouštění pracovníků. Druhým jevem bylo omezování provozních finančních prostředků v oblasti předškolní výchovy, a to nejen z důvodů snižování výkonů vyvolaných nižším počtem dětí, ale i snahou zřizovatelů ušetřit na dalších výdajích. Nová kurikulární praxe tak byla prosazována v ekonomicky nejméně vhodné době ovlivněné rozjitřenými emocemi.⁵⁸

Koncem roku 2004 byl po dlouhých diskusích a obsahových proměnách schválen zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, který nahradil zákon č. 29 z roku 1984 včetně jeho novel přijatých po roce 1989. Mezi nejdůležitější změny patřily:

- a) Vzdělání je definováno jako veřejná služba.
- b) Zákon stanovuje nové cíle definující potřebné dovednosti osobnosti (tzv. klíčové kompetence).
- c) Obsah vzdělávání je určen jen rámcově prostřednictvím rámcových vzdělávacích programů pro jednotlivé vzdělávací úrovně (které byly záhy zaměněny typy a druhy školy) a jednotlivé školy si v jejich intencích zpracovávají vlastní školní programy.

⁵⁶ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁵⁷ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁵⁸ RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

- d) Základním dokumentem je Národní program vzdělávání (MŠMT ČR dosud ale tento dokument nepředložilo vládě ke schválení a nenaplnuje tak svoji základní legislativní povinnost).
- e) Mateřské školy se spolu se základními uměleckými školami a jazykovými školami staly školami, nikoliv jen školskými zařízeními. Pro mateřské školy se jedná o významnou změnu, protože je uzákoněn hlavní cíl, totiž vzdělávací a výchovná činnost.
- f) Školy se právně mohou stávat i školskými právníckými osobami zapsanými v rejstříku škol a školských právníckých osob.
- g) Každé dítě má právo na bezplatné absolvování posledního ročníku předškolní výchovy před zahájením povinné školní docházky.
- h) Školy jsou spravovány tzv. radami škol s převahou zastoupení veřejnosti, které kontrolují správní a řídicí činnost vedení školy.
- i) Nově jsou vymezeny povinnosti vedoucích pracovníků podle zákona č. 563/2004 Sb.

Na nový zákon reagovala vyhláška MŠMT ČR č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, která s platností od 15. ledna 2005 vymezila nové podmínky provozu a organizace mateřské školy v polodenní, celodenní a internátní formě. Zákonně jsou vymezeny tři ročníky předškolní výchovy, přičemž jednotlivé třídy mohou být věkově smíšené. Maximální naplněnost třídy činí 24 dětí. Nová legislativa významně posílila povinnost předškolní výchovy podílet se na socializaci dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a nebýt jen pouhou přípravkou pro úspěšný vstup do povinného vzdělávání.⁵⁹

V průběhu let 2010–2011 Ministerstvo práce a sociálních věcí začalo uvažovat o zřízení dalších forem péče o předškolní děti, které by mohly výrazně pomoci tehdejšímu a dnešnímu⁶⁰ stavu počtu míst v oblasti předškolní výchovy díky zvyšujícímu se počtu narozených dětí, ale zejména zanedbáním přípravy vzniku nových vhodných prostor ze strany zřizovatelů a státu. V návrhu zákona⁶¹ o službách péče o děti, který je dosud projednáván poslanci Parlamentu ČR, jsou v rámci tzv. vzájemné rodičovské výpomoci navrženy rodinné školky, kdy maminka pečující o jedno předškolní dítě by mohla zároveň „hlídat“ další tři děti.

Od ledna 2012 byla novelou zákona č. 472/2011 Sb. omezena bezplatnost posledního ročníku mateřské školy jen na 12 měsíců, logickou reakcí státu na zvyšující se počet odkladů povinné školní docházky u předškolních dětí, zvýšení pestrosti vzdělávacích programů a koncepcí v oblasti předškolní výchovy.

Od poloviny 90. let byly na různých místech České republiky zakládány veřejné, soukromé i církevní mateřské školy Montessori, dále waldorfské mateřské školy Emilia Reggio, školy podle daltonského plánu a lesní školky.

⁵⁹ Srov. RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

⁶⁰ SEĎOVÁ, S. Školky odmítají každé třetí dítě. In: *Novinky.cz* [online]. 18. 12. 2019 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/skolky-odmitaji-kazde-treti-dite-40307465>>.

⁶¹ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. 122/19 Novela zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině; T: 23.9.2019. In: *Komora.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.komora.cz/legislation/122-19-novela-zakona-o-poskytovani-sluzby-pece-o-dite-v-detske-skupine-t-23-9-2019/>>.

2.4 Počátky dívčích škol v Prachaticích

V druhé polovině 19. století se v městě ukazovala stále větší potřeba školy pro dívky, které splnily povinnou školní docházku. V Prachaticích bylo přikročeno ke zřízení takové školy roku 1883, když paní Kornelie Baudyszová pověřila Marii Schaschkovou, aby založila domov pro dívky, které opustily školu. Pro zamýšlený ústav byl získán dům čp. 133 v Prachaticích.⁶²

Roku 1892 založila učitelka dívčí odborné školy Kornelie Baudyszová soukromou dívčí pokračovací školu s vyučováním němčiny, dívčích ručních prací, dějin literatury, dějin umění, zpěvu, zdravotědy a francouzštiny. Škola byla umístěna v domě čp. 101 v Prachaticích. Město Prachatice školu financovalo. Škola měla v prvním roce 12 žákyň, poté 50—60 žákyň. Jejich vzrůstajícímu počtu nemohl již stačit původní dům, proto od 1. dubna 1894 byl škole pronajat ještě dům čp. 47. Finanční pomoc i hmotné dary, jako jsou šicí stroje, daroval škole německý Böhmerwaldbund. Nešťastný pokus představené dívčího penzionátu Marie Schaschkové oddělit dívčí odbornou školu od penzionátu zvýšil náklady, proto byly omezeny předměty. Důsledkem byl pokles návštěvnosti školy z původních 60 na 26 žákyň. Postavena byla také další budova pro penzionát. Dne 15. září pak byla otevřena Ženská odborná škola pro šití a krejčovství⁶³ s právem veřejnosti.

Historie pedagogické školy v Prachaticích je také mnohem starší. První zmínku zachycují mapy a plány z fondu sbírky s označením Státní okresní archiv města Prachatice, Katastrální mapy Prachatice ve fondu mapy a plány Prachatice IV 1890–1943, tj. z roku 1929 pod názvem ulicí Bayreutherstrasse, více o přejmenování ulic se dočteme zde.⁶⁴ Současné plány zachycují ulici Zahradní, stavební parcelní číslo 523, č. p. 249⁶⁵. V roce 1908 byl položen základní kámen nové školní budovy, která se stala důstojným místem pro vzdělávání mládeže. Budova byla vystavěna v novorenezančním stylu. Stránky z kartonu zachycují zápis, že stavebníkem byl Verein zur Hebung des Fremdenverkehrs in Prachatitz, stavitelem byla firma Albina Tilpa z Prachatice. Stavba školy byla dokončena v roce 1912. Je uveden název budovy Töchterheim a Frauengewerbeschule, ale opravdový rozvoj školní budovy nastal až od roku 1950.

Roku 1923 dožilo posledním ročníkem zrušené německé gymnázium v Prachaticích. Z obavy, aby se škola nedostala do českých rukou, byla ve staré gymnazijní budově umístěna německá rodinná škola jako veřejná škola pro ženská povolání. Měla dvoutřídní rodinnou školu, živnostenskou pracovnu pro šití, pětiměsíční školu pro domácnost a jeden kurs vaření. Po vypuknutí války v roce 1939 počet žákyň poklesl a 30. září 1944 byla škola v důsledku pokračující války uzavřena a po ukončení války již obnovena nebyla.⁶⁶

⁶² DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

⁶³ *Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice* [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice, Posl. Úpravy 28. 1. 2021 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.spgspt.cz/>>.

⁶⁴ FENCL, P. *Prachatice očima kronikáře 1945-1985*. Prachatice: Okresní vlastivědné muzeum Prachatice, 1986, s. 26.

⁶⁵ Státní okresní archiv města Prachatice, Katastrální mapy Prachatice. Zápis ze sbírky s označením ve fondu AM Prachatice, karton č. 149, zápisy a plánky domu č.p. 249 ukazuje, že kořeny sahají až do let 1908-1912

⁶⁶ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

Ve městech se smíšeným obyvatelstvem českým a německým byla běžným zjevem duplicita spolků a institucí podle národností. Z instituce původně společné Čechům i Němcům, v níž jedna z obou národností začne převažovat a zatlačuje druhou, odejde zpravidla menšina a založí si podobnou instituci svou⁶⁷. Tak také časem nemohla stačit Prachaticím pouze německá odborná škola pro ženská povolání. Ukázala se potřeba podobné české školy pro dívky od 14 let. Podnět k založení české odborné školy pro ženská povolání přišel od paní Gabriely Danzerové, předsedkyně ženského odboru Ústřední matice školské. Rádkyní jí byla paní Renáta Tyršová a odborné učitelky Tůmová a Plamínková. Tyto ženy přispěly k realizaci tohoto záměru jak hmotně, tak i jeho propagací. Vysvětlovaly rodičům význam dalšího vzdělávání jejich dcer v zamýšleném oboru, až dosáhly potřebného počtu žákyň, takže škola pro ně mohla být otevřena. Učebnu pro novou školu zapůjčila Česká beseda v Národním domě. Teplo a světlo se uvolil financovat Sokol, penzionát pro dívky o pěti místnostech byl zřízen v sousedním domě z bytů. Paní Danzerová věnovala zařízení do ložnice a kuchyně, jídelnu zařídil Sokol. Vyučování v prvním kursu bylo zahájeno 1. března 1910. Bylo zapsáno 10 žen a 13 dívek. Školní plat činil 5 K měsíčně. První ředitelkou školy i penzionátu byla jejich zakladatelka paní Danzerová, která měla velké zásluhy o rozvoj českého školství v Prachaticích. Ve škole se vyučovaly obory šití, domácí hospodářství, literatura a němčina. Do druhého kursu se přihlásilo již 21 dívek. Jakmile škola nabyla práva veřejnosti, musel její řízení převzít odborník, jímž byl spisovatel Karel Kálal, ředitel dívčí průmyslové školy v Písku, jinak osobní přítel Lva Nikolajeviče Tolstého. Přednášel vychovatelství a působil i jako spisovatel.⁶⁸

V době působení nástupců ředitele Kálala se podařilo v Zahradní ulici získat sousední předměstské domy čp. 101 a 246 a tento ústav s názvem „Božena Němcová“ úspěšně konkuroval německému „Töchterheimu“ situovanému v téže ulici. Předsednictví v obou kuratoriích se Gabriela Danzerová po smrti ředitele Vuška vzdala, znechucená intrikami provázejícími boj o uprázdněné místo.

Ve školním roce 1911/1912 byla otevřena dívčí průmyslová škola a škola kuchařsko-hospodyňská, jež sehrála v Prachaticích významnou úlohu. V kuratoriu školy byla paní Danzerová a 11 členek odboru Ústřední matice školské, předseda Občanské záložny v Prachaticích pan Josef Šrámek a ředitel školy František Mik. Školu vydržovala Ústřední matice školská a podporou přispívala také Národní jednota pošumavská, okresní výbor ve Vodňanech a okresní zastupitelstvo v Prachaticích. Roku 1912 při jubilejních oslavách Boženy Němcové dostala škola s penzionátem nový název „Český ústav Boženy Němcové v Prachaticích“ a jejích žákyň stále přibývalo. Roku 1916 byl ústav rozšířen, získal právo veřejnosti a průmyslové škole bylo přiznáno právo vydávat výuční listy. Za těchto příznivých okolností bylo pro nárůst počtu žákyň najato celé poschodí domu v Neumannově ulici. Roku 1918 koupilo Kuratorium (mimoškolní organizace) pro školu dům ve Školní ulici za 47 000 Kč a roku 1920 dům v Zahradní ulici za 165 000 Kč. Bylo ale nutné provést adaptace.

⁶⁷ O problémech české menšiny, se kterými se střetávala při snaze založit v Prachaticích české gymnázium podrobně informuje J. Starý in: KOLEKTIV AUTORŮ. *Almanach k 650. výročí školství v Prachaticích a k 50. výročí založení českého gymnázia v Prachaticích*. Prachatice: Ředitelství gymnázia v Prachaticích za spolupráce profesorů z žáků gymnázia, 1970.

⁶⁸ FENCL, P. *Prachatice očima kronikáře 1945-1985*. Prachatice: Okresní vlastivědné muzeum Prachatice, 1986, s. 26.

Ve školním roce 1925/1926 byla otevřena živnostenská pracovna pro šití. V dalším roce byla přikoupena vila po zemřelém Dr. Kasalovi za 250 000 Kč. Domy byly spojeny a uvnitř byla zřízena jídelna pro 120 osob. Jeden pokoj ze získaného obytného prostoru byl dán Ústřední matici školské na zařízení české dětské opatrovny. Roční škola a pracovna byly v patře této školy.⁶⁹

20. prosince byl vystřídán ředitel Mík, který odešel na místo okresního inspektora v Litomyšli, Františkem Novákem, odborným učitelem z Vodňan. Ten zemřel po osmiletém působení v roce 1924 a další jeho nástupce, odborný učitel Antonín Vuško, po devítiletém působení v roce 1933. Dne 30. května 1931 byl uspořádán sjezd absolventek po dvaceti letech a při té příležitosti i přátelský večer se zakládajícími členy k oslavě jubilea.

Škola byla ve velké oblibě, pouze v letech 1928/1929 klesl počet žákyň ze 132 na 98. Bylo však vydáno důležité ustanovení: absolventky školy mohly být ustanovovány jako výpomocné učitelky mateřských škol na Chebsku a Sušicku. V následujících letech byl ředitelem školy Jan Čech. Po jeho odchodu na odbornou školu pro ženská povolání v Táboře nastoupil na jeho místo Jan Moudrý.

Školní rok 1938/1939 začal politickou nejistotou v době okolo mnichovské konference. Nebylo divu, že v té pohnuté době většina žákyň opustila školu. Když 6. října 1938 padlo konečné rozhodnutí o připojení Prachatic k Německu, bylo již velmi pozdě na záchranu školního zařízení i soukromého majetku. Nebyly povozy ke stěhování a vojsko dostalo zákaz účastnit se evakuace. Zachráněny byly jen šicí stroje, psací a rozmnožovací stroje, nádobí, cenné učební pomůcky, knihy a broušená zrcadla. Škola byla přestěhována do Vodňan, aby tam přestála II. světovou válku. Roku 1944 byla nařízením německého ministra Bertsche škola uzavřena.⁷⁰

Po válce roku 1945 byla škola v Prachaticích znovu otevřena v budově v Zahradní ulici s názvem „Městská odborná škola pro ženská povolání“. Jejím ředitelem se stal František Dunovský, vzdělaný pedagog a výborný organizátor. Na základě přijímacích zkoušek byly otevřeny dva první ročníky a po diferencních zkouškách z jiných škol jeden ročník druhý. Kromě zařízení do ředitelny a 13 šicích strojů nedostala škola zpět nic ze svého původního majetku. Na nové zařízení školy byly použity peníze z daní na obnovu školy a zásluhou ředitele Dunovského dostala škola část vybavení z Fondu národní obnovy. Besídkami a akademiemi si škola připomínala různá významná výročí, besedami a přednáškami byly žákyňe informovány o aktuálních otázkách a událostech. Školní budova byla úsilím ředitele Dunovského nově adaptována. Byla vybudovaná nová kuchyně, jídelna, tělocvična, šatna, byt pro školníka, sborovna a ředitelna, upraveny byly chodby, koupelny, záchody, třídy, na zahradě byl postaven altánek, bylo oploceno hřiště a budova byla vymalovaná. K tak rozsáhlým úpravám bylo možno přikročit, když ředitel našel podporu Občanské záložny v Prachaticích, prachatické spořitelny, Ústřední matice školské, Obchodní a živnostenské komory v Plzni, ONV v Prachaticích, MNV v Šipouně, ve Strunkovicích, ve Vitějovicích a v Bavorově.⁷¹

Ve školním roce 1946/1947 byla provedena oprava vnějšku budovy a místností a doplněn byl inventář. Škola měla jeden druhý ročník, jednu živnostenskou pracovnu pro šití a jeden první ročník. Do školy bylo koupeno rozhlasové zařízení. Dne 9. listopadu 1946 byl uspořádán taneční večer za spoluúčasti studentů reálného

⁶⁹ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatic: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

⁷⁰ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatic: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

⁷¹ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatic: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

gymnázia. O něco později byla otevřena druhá kuchyně pro přespolní žákyně. V roce 1947/1948 měl I. ročník 35 žákyně, II. ročník 33 žákyně, živnostenská pracovna 15 žákyně. Škola v Prachaticích se řídila podle tehdejšího Školského zařízení zákon č. 252/1923 Sb., o organizaci odborných škol pro ženská povolání, tento zákon byl zrušen a nahradil ho zákon č. 186/1960 Sb., zákon o soustavě výchovy a vzdělávání (školský zákon), dnes známý jako zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon).

Podle nich bylo nově upraveno i vzdělání dívek a místo staré školy vznikla „vyšší sociálně zdravotní škola větve výchovné jako 41etá výběrová škola III. stupně. Jejím ředitelem se stal Jan Fried. V květnu roku 1950 byla tato škola po jednorroční existenci zrušena. Na jejím místě vzniklo „pedagogické gymnázium pro vzdělávání učitelek mateřských škol“, kde Jan Fried zůstal zatím ve své funkci a byl pověřen ministerstvem školství provést přípravné práce. Adaptace v budově byly provedeny přes prázdniny. Žákyně částečně pokračovaly ve studiu na pedagogickém gymnáziu, částečně přestoupily na jiné zdravotnické školy.⁷²

⁷² DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

3 Historie pedagogické školy v letech 1950 až 2020

V kapitole jsou shrnuty údaje o vývoji školy, která jako jediná v jihočeském regionu po celou dobu uplynulých sedmdesáti let připravovala středoškolsky vzdělané odborníky v oblasti učitelství pro mateřské školy a od roku 1963 i pro vychovatelství ve školských a mimoškolských zařízeních. V jejích lavicích se do roku 2000 vystřídal více než 5200 žákyň a žáků denního a dálkového či externího studia. Z kronik a almanachů jsem vybrala události, které jsem považovala za zajímavé a které mají podle mého názoru co říct i dnešní době. Stavební rozvoj školy je pak v další kapitole.

3.1 Založení školy a první začátky

Okolnosti založení pedagogické školy v Prachaticích v roce 1950 za přispění školního inspektora Richtaříka podrobně popisuje Jan Koupal, tehdejší ředitel prachatického gymnázia (viz příloha 8.3).

První studentky školy se rekrutovaly převážně ze žákyň Odborné školy pro ženská povolání (zrušena v roce 1949) a Vyšší sociálně zdravotní školy, větve výchovné (působila jen ve školním roce 1949/1950, v květnu 1950 byla zrušena). Proto mohly na „Pedagogickém gymnáziu pro vzdělávání učitelek mateřských škol“ proběhnout první maturitní zkoušky již v prvním roce jeho existence, na konci školního roku 1950/51.

„Vracím-li se ve vzpomínce k počátkům naší školy, musím jít...před rok 1950, k jaru 1948. V tom roce byl 21. dubna přijat nový školský zákon, první v osvobozené republice, spojený se jménem tehdejšího ministra školství Dr. Zdeňka Nejedlého. Zákon znamenal revoluční zásah do tradiční struktury našeho školství... Uzákonil a osamostatnil totiž střední školu (tzv. druhý stupeň), do které od škol. roku 1948/1949 chodila povinně všechna školní mládež od 11 do 15 let. Střední škola tak sjednocovala předchozí roztržitěnou docházku citlivého věku dospívání, který se dotud rozcházel do vyšších ročníků národní školy nebo do někdejší měšťanské školy nebo do prvních 4 tříd osmitřídního gymnasia. Jinou progresivní vymoženost školského zákona znamená zestátnění mateřské školy... Zestátněním mateřského školství se počal rychle měnit obsah i duch předškolní výchovy. Pedagogika předškolního věku pozvolna překonávala živelnost, nahodilost a přežívající vlivy teorií tzv. volné školy a postupně začínala čerpat ze sovětské teorie i praxe předškolní výchovy. Nedostatek školského zákona z roku 1948 možno shledávat v tom, že zákon neřešil přípravu učitelek zestátněných mateřských škol... Proto brzy vyvstala nutnost vytvořit stabilní typ pedagogické střední školy, střední v dnešním smyslu slova. Nečekalo se až do vydání nového školského zákona. Iniciativa tu vyšla z ústředního výboru KSČ a koncepce nové školy začala nabývat konkrétní podobu už ve školním roce 1949/50. Na obzoru byl zrod pedagogických gymnasií“ (Z. Koupal).⁷³

1. září 1950 vstupuje nově zřízené Pedagogické gymnasium pro vzdělání učitelek mateřských škol do svého prvního školního roku v čele s ředitelkou Eliškou Černíkovou, odbornou učitelkou z Českých Budějovic, jmenovanou 25. srpna 1950, která se ujala i vyučování pedagogiky v III. a IV. ročníku.

⁷³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Almanach k 650. výročí školství v Prachaticích a k 50. výročí založení českého gymnázia v Prachaticích*. Prachatice: Ředitelství gymnázia v Prachaticích za spolupráce profesorů z žáků gymnázia, 1970.

Pedagogické gymnázium, původně čtyřleté s maturitou, bylo od roku 1953/1954 změněno na tříletou pedagogickou školu pro vzdělání učitelek mateřských škol, končící maturitou. Po maturitě nastupovaly absolventky na roční řízenou praxi nahrazující původní čtvrtý ročník interního studia ve formě konzultací v oborech hudební, výtvarné a tělesné výchovy a pedagogiky, psychologie a metodik.

V roce 1958 se stal novým ředitelem školy prof. Václav Mráz vyučující češtinu, němčinu, metodiku vyučování matematiky a metodiku výuky řeči a poznání. Nový první ročník tohoto roku přijat nebyl, neboť se počítalo s opětovným zavedením souvislé 4leté studijní doby a zrušením jednorozční řízené praxe ve 4. ročníku. V souvislosti s tím se připravovaly nové učební osnovy.⁷⁴ Do té doby byly stávající ročníky absolvovány dosavadním způsobem, tj. maturitou po ukončení 3. ročníku a jednorozční řízenou praxí. Než byly připraveny učební osnovy a učební plán pro čtyřletou pedagogickou školu, při škole byly zřízeny podle potřeby jednorozční abiturientské učitelké kurzy pro absolventky středních škol s maturitou.

Ve školním roce 1959 zůstává ředitelem školy Václav Mráz. V Českých Budějovicích byl v Krajském pedagogickém ústavu otevřen 1. ročník dálkového studia a přijat byl 1. ročník čtyřletého interního studia. V tomto roce byl poprvé zaveden předmět výrobní práce. V jeden vyhrazený den se žačky ve třech skupinách účastnily práce v zahradnictví, tiskárně a mlékárně. Během školního roku jednotlivé skupiny kolovaly, takže žákyně navštívily všechny jmenované provozy. Na konci školního roku proběhla výměna školní zahrady. Pozemek dosavadní školní zahrady přiléhající ke škole byl určen pro stavbu cvičné mateřské školy. Škola dostala náhradou zahradu poněkud vzdálenější, ale zato umístěnou v krásné poloze za městem na slunné stráni a o mnohem větší výměře – 92 arů. Zahrada byla oplocena, byl zde založen sad, záhony zeleniny a podél plotu byly nasázeny rybízové keře.

O důrazu, který se na škole kladl na hru na klavír, svědčí to, že na výpomoc při výuce byly v roce 1961 ustanoveny 4 učitelé městské hudební školy, a to paní Valentová, Klímová, Michoňková a ředitel Karel Renet.⁷⁵ Od nového školního roku se výuka ve škole rozšiřuje o paralelní větev vychovatelskou ve formě čtyřletého studia zakončeného maturitou. Odborné předměty jsou zaměřeny na přípravu vychovatelů mládeže základních devítiletých škol a dospívající mládeže.⁷⁶

Opatření z roku 1953/1954 se setkala, jak ukázala zkušenost, s malým efektem. Proto bylo od školního roku 1960/1961 zrušeno a ročník řízené praxe po maturitě byl nahrazen mnohem účinnějším IV. ročníkem interního studia. Počínaje tímto školním rokem se tak pedagogická škola pro vzdělání učitelek mateřských škol stala opět čtyřletou střední školou s maturitou. Maturitní vysvědčení bylo zároveň aprobačním vysvědčením učitelké způsobilosti na mateřských školách. K získání kvalifikace učitelky mateřské školy původně postačovalo složení dílčích zkoušek z metodik výchov a vykonání doplňovací maturity z pedagogiky a psychologie. Toto opatření bylo nedostačující, protože neposkytovalo učitelkám potřebné vzdělání v plné šíři.

⁷⁴ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁷⁵ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁷⁶ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

Od roku 1959 se studium při zaměstnání na pedagogických školách stalo rovnocenným dennímu studiu a bylo rozděleno na jednu třídu čtyřletého dálkového studia vychovatelství, jednu třídu tříletého dálkového nástavbového studia učitelství a dvě třídy tříletého dálkového nástavbového studia vychovatelství. V příštích letech byly zřizovány další třídy nástavbového studia učitelství a vychovatelství.

Vydáním školského zákona z 15. prosince 1960 se pedagogická škola přeměnila na střední odbornou školu s ponecháním dosavadního označení „pedagogická škola“. Přívlastek „střední odborná“ znamenal, že jí bylo uloženo poskytovat úplné střední odborné (tj. pedagogické) vzdělání, potřebné vzdělání všeobecné a že studium trvalo 4 roky. Protože tehdy ještě neexistovala na pedagogických školách větev pro přípravu vychovatelů, stanovil školský zákon pouze to, že škola připravovala k učitelství na mateřské škole. Od školního roku 1963/1964 se na pedagogické škole postupně zavedl a dodnes trvá i obor vychovatelství.⁷⁷

V důsledku dlouhotrvajících mrazů a kruté zimy na přelomu roku 1962/1963 byly pololetní prázdniny prodlouženy pro nedostatek paliva o týden. Krutá zima také zasáhla do chodu školy. Po pololetních prázdninách 3. ročníky, které byly na Kvildě na lyžařském výcviku, měly nedobrovolně prodloužený pobyt na horách. Právě v noc přede dnem návratu se strhla vichřice a sněhová vánice. Prudký vítr pokácel statné stromy přes silnice, do toho navál vlhký sníh a mrazem vše tak ztvrdlo, že se silnice staly nesjízdnými. K zavátým na Kvildě postupovaly pracovní čtyři uvolňující zátarasý ze dvou stran, od Kašperských hor a od Vimperka. Zavátým vozila potravu helikoptéra.⁷⁸

Ve školním roce 1963/1964 učinili někteří rodiče pokus, aby byla prachatická pedagogická škola přeložena do Českých Budějovic. Návrh však ztroskotal předem na nedostatku vhodných školních budov v Českých Budějovicích, takže se o něm ani vážně nemohlo začít jednat. V následujícím roce vedl školu ředitel Jan Fried, jeho zástupcem byl prof. Jan Mádl. Významnou událostí bylo vytvoření vynikajícího hudebního tělesa jihočeských učitelek spojeného s nástupem odborného učitele Theodora Pártla.⁷⁹

Ve dnech 28. 1. až 10. 2. byly prodloužené pololetní prázdniny pro kruté zimy a nedostatek uhlí – žáčky dostaly úkoly k domácímu studiu. Koncem března školu a internát zasáhla vážně chřipková epidemie, takže kolem 26. března byla nařízena karanténa a ochranná opatření proti chřipce, ovšem marně, neboť při hromadném bydlení v internátě byly chřipkou zachváceny celé pokoje a do školy se chodilo „na směny“ za neustálých absencí. Pedagogická škola v Prachaticích byla předána z pravomoci odboru školství ONV v Prachaticích do pravomoci odboru školství Krajského národního výboru v Českých Budějovicích.⁸⁰

⁷⁷ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

⁷⁸ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

⁷⁹ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁸⁰ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

3.2 Školní roky 1967–1970, pražské jaro a 20. výročí založení školy

Školní rok 1967 byl zahájen 1. září. Na podzim se zúčastnily studentky sklizně brambor. Celkem se objevovaly názory, které dávaly užitečné podněty pro pedagogickou práci.⁸¹

Po předchozím jednání s pedagogickou školou ve Šmalkaldech (Německo) došlo k výměnnému zájezdu. Začátkem března přijel ze Šmalkald na pozvání Prachatických pěvecký sbor školy. Uspořádal pěvecký koncert v místním divadle a ve společenském sále hasičského domu byla společná zábava. Ubytován byl v internátu. Součástí programu byla okružní celodenní jízda autobusem po Šumavě s trasou: Prachatice, Hluboká nad Vltavou, České Budějovice, Český Krumlov, Zlatá Koruna, Horní Planá, Lenora, Vimperk, Prachatice. Byly dojednány podrobnosti k výměnnému zájezdu prachatického pěveckého sboru do Šmalkald (Německo) ve dnech 5.–9. května. Cesta vedla přes Plzeň, Cheb, Vojtanov, Radin, Bad Brambach, Plavno, Duryňský les do Šmalkald (Německo). Zde byla výprava rovněž ubytována v internátě. Na šmalkaldském zámku byl uspořádán pěvecký koncert, potom výlet do Eisenachu do Bachova muzea a na Wartburg. V poslední den pobytu se odpoledne uskutečnila pracovní konference s plánem pokračovat v budoucnu v těsnější spolupráci výměnou učitelek a žákyň. Večer pak byla ve společenské místnosti zábava. Školní rok skončil 30. června 1968. O prázdninách se konalo od 19. do 21. srpna soustředění dálkového studia, které bylo přerušeno politickými událostmi – vstupem vojsk pěti států Varšavské smlouvy na naše území. Zameškané konzultační hodiny byly z rozhodnutí ředitelství školy nahrazeny během dalšího školního roku zvýšením konzultačních dnů.

Školní rok 1968–1969 byl zahájen s ředitelem školy Jan Mádlem. Na podzim se zúčastnily studentky jako každým rokem podzimní sklizně brambor.

V roce 1969 bylo vzpomenu 400leté výročí Bratrstva literátů v Prachaticích.⁸² Slavnostní koncert byl v sobotu dne 24. 5. v chrámu sv. Jakuba. Úvodní proslov přednesl prof. Zdeněk Daněk, autor „Dějiny literátského bratrstva v Prachaticích“. Program sestavily chrámový a školní pěvecký sbor za vedení odborného učitele Čenka Šípa a prof. T. Pártla. Doslov přednesl českobudějovický biskup J. E. ThDr. Josef Hlouch na téma „Sbratření lidstva“.

Školní rok 1970 byl jubilejním rokem pedagogické školy v Prachaticích. Spojuje se s 50. výročím založení českého gymnázia a snad 650. výročím trvání českého školství v Prachaticích. Místo dosavadního ředitele J. Mádla se ujal vedení školy od 1. března v pořadí 6. ředitel Jan Krpata. Mimořádnou událostí byly podzimní pracovní a politické prověrky všech zaměstnanců školy. Jejich účelem bylo zjištění vztahu zaměstnanců k práci a politickému dění. Dne 22. 5. se v Prachaticích uskutečnil sjezd absolventů u příležitosti 20. výročí založení školy a 650. výročí existence školství ve městě Prachatice. Byl vydán almanach „20 let Pedagogické školy“. Školní rok skončil 30. června 1970. O prázdninách se konalo poslední soustředění dálkového studia.⁸³

⁸¹ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁸² Tamtéž Bratrstvo bylo založeno urozeným pánem Vilémem z Rožmberka. Přes několikeré zrušení (v 30leté válce, Josefem II. a nacisty) se udrželo až do dnešní doby.

⁸³ Jan Koupal v Almanachu k 20. výročí

3.3 V dobách normalizace

Politické školení učitelského sboru se v roce 1971 uskutečnilo poprvé formou samostudia. Účastníci byli povinni vypracovat samostatnou práci v rozsahu 8–10 stran na téma zadané a schválené po dohodě s ředitelem. Všeobecně se téma vztahuje k jednomu ze tří zadání Ministerstva školství a zároveň ke konkrétním úkolům školy. Termín pro odevzdání, sdělení posudku a zpětné vyjádření byl stanoven na květen. Školní Pěvecký sbor jihočeských učitelek získal na několik svých koncertů pohostinné spoluúčinkování národního umělce Eduarda Hakena.

Školní kronika popisuje nástup normalizace spojené se změnami ve škole následovně: „*V krizovém období se profesorský sbor od škol. roku 1967/68 dostával stále hlouběji do ideového zmatku. Po kádrových změnách ve vedení školy docházelo postupně v prof. sboru k obnově marxisticko-leninská orientace. Na podzim školní rok 1970/71 byly provedeny první politické a pracovní prověrky všech pedagogických pracovníků na škole i v domově mládeže. Ve škol. roce 1971/72 ^21. 12. 1971^ složili všichni profesori PŠ spolu s učitelkými sbory ostatních škol II. cyklu slib do rukou zástupců rady KNV.*“⁸⁴

Krajská školní inspektorka kritizovala v roce 1973 nežádoucí postoje některých absolventek, mladých učitelek MŠ s tím, že je třeba, aby odcházely se zdravým poměrem k práci s předškolními dětmi, nejde přece jenom o těch 31.týdenních pracovních hodin. Dále absolventky PŠ nevyužívají v MŠ hudební nástroje a didaktickou techniku.

Kroniku začal psát profesor Jan Koupal. Školní kronika tím pádem nabyla značně na objemu. Poprvé je detailně popsána činnost všech zájmových skupin a společenských organizací, které působily ve škole, a dění ve škole v několikastránkových popisech po měsíci. Ve své bakalářské práci na ně odkazují jen výběrově.

V roce 1975 se název školy mění na „Střední pedagogická škola v Prachaticích“.

Vyznamenání udělená škole v roce 1975:

- ČSPB: „Čestný odznak při šíření protifašistických tradic“.
- OŠ JčKNV: „Čestné uznání pedagogické škole v Prachaticích k 25. výročí založení školy za dlouholetou úspěšnou přípravu učitelek mateřských škol a vychovatelek“.
- Jihočeský KNV: „Medaile za zásluhy o budování Jihočeského kraje“.
- ONV Prachatice: „Budovatel okresu Prachatice“.
- OV KSČ: „Čestné uznání za dlouholetou obětavou práci pro stranu a socialistickou společnost u příležitosti 30. výročí vyvrcholení národně osvobozenického boje našeho lidu a osvobození Československa Sovětskou armádou“.
- MV KSČ: „Čestné uznání u příležitosti 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou za příkladné plnění politických úkolů ve městě“.
- MNV Prachatice: „Čestné uznání pedagogické škole v Prachaticích za záslužnou a obětavou práci při zvelebování, výstavbě a rozvoji našeho města“.

⁸⁴ KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980, s. 265.

V roce 1975–1976 měla škola 410 žáků a žákyň v denním a 180 v dálkovém studiu.

Dne 22. září 1977 se setkali žáci školy s československým letcem kosmonautem majorem Vladimírem Remkem.⁸⁵

Ze zprávy ústředního inspektora Ministerstva školství Tichého: „*Za práci školy má velmi dobrý, pozitivní dojem jako soukromá osob i jako ústřední orgán...Střední pedagogická škola v Prachaticích má dobrou pověst po celé republice, školu znají zejména muzikanti. Je tu i výborná výtvarná výchova, obrazy ocenil inspektor Janáček. Insp. Tichý je příjemně překvapen úpravami, zlepšováním pracovního prostředí; byl vykonán obrovský kus práce, vše je ve škole útulné, výborně vybavené. „Nikde nebylo uděláno tolik jako zde. Škola má dobré postavení ve veřejnosti, má velmi dobrou pověst v oblasti kulturně politické práce. ...má pocit, že na škole je dělný, pracovitý kolektiv, dobré vztahy mezi vedením, profesory, demokratický režim řízení. Jsou tu patrioti, pokud jde o Prachatice i o střední pedagogickou školu. Vedle řady důchodců je zde řada mladých – přechod není. ...překvapilo typicky skromné chování žáků, srovnávat je s chováním studentů v Praze je holá nemožnost. Shledává estetičnost výchovného působení nejen v obrazech, ale i v celé atmosféře tříd. Tak útulné učebny inspektor Tichý neviděl. V internátech se žákyňe večer učily, ve sborovně se pracovalo i večer, v učebnách se večer žákyňe připravovaly, hrály na nástroje.“⁸⁶*

Na samý konec roku 1978 bylo počasí skoro podzimní. Nový rok 1979 přinesl náhlý zvrat. Se sněhovou vánicí udeřil odpoledne mráz –16 °C. Mrazy potom trvaly celý leden a způsobily nepředstavitelné palivové a energetické těžkosti. V pátek 5. ledna byly sdělovacími prostředky oznámeny uhelné prázdniny na všech školách prozatím na týden od pondělí 8. ledna do neděle 14. ledna. Ve čtvrtek 11. ledna večer vyhlásily sdělovací prostředky rozhodnutí Ministerstva školství ČSR, že zimní (uhelné) prázdniny se prodlužují o další 2 týdny a že pravidelné vyučování začne v pondělí 29. ledna. V pondělí 29. ledna 1979 začalo pravidelné vyučování.

Z projevu ředitele Dr. Zdeňka Mrzeny při oslavách dne učitelů organizovaných ROH: „*Velké problémy jsou s jednoročním nástavbovým studiem. Ve studiu abiturientek mateřských škol (SAN) je veškeré učivo jen náznakové, není možné připravit studentky po všech stránkách pro učitelství na mateřských školách (to se týká především estetickovýchovných předmětů).*“

Na zasedání pedagogické rady 19. 10. 1979 se ředitel školy zabýval (podle tehdejšího hodnocení) stále rostoucím počtem přihlášek maturantek školy na vysokou školu, domníval se, že jde o módní trend. Některé maturantky se přihlašují jen kvůli kamarádkám a s úmyslem k přijímacím pohovorům nepřijít. Pro budoucnost stanovil ředitel k doporučení absolventek na vysoké školy následující podmínky: buď bude uchazečka o přijetí na vysokou školu opravdový talent v některé estetickovýchovné činnosti, nebo bude ve všech předmětech studijní typ. V této souvislosti ředitel kritizoval neuspokojivé výsledky maturantek školy z češtiny při přijímacích pohovorech. Všechny maturantky, které se hlásily v tomto roce na vysoké školy, neuspěly právě v češtině, konkrétně v pravopisu. Na základě tohoto sdělení se pedagogická rada usnesla, aby v každé třídě bylo ročně zařazeno deset kontrolovaných pravopisných diktátů.⁸⁷

⁸⁵ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁸⁶ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁸⁷ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 35.

Dálkové studium při škole (viz příloha 8.6) bylo umístěno v různých budovách v Č. Budějovicích, napřed v pedagogické škole pro vzdělání učitelů národních škol, potom v Krajském pedagogickém ústavu a naposledy v lidové škole umění. Protože nebylo možno obsadit výuku všech předmětů učiteli pedagogické školy z Prachatic, kteří by v den konzultací dojížděli do Českých Budějovic, vyučovali externě také pracovníci Krajského pedagogického ústavu, případně pedagogové z jiných českobudějovických středních škol.⁸⁸

V roce 1985 bylo pětatřicáté výročí založení pedagogické školy. V místních novinách Hraničář vyšel následující článek:⁸⁹ „*Jubileum školy; Město Prachatice má v oblasti Školství bohatou tradici, historii, sahající až do středověku.*“

V této době také jako české město rozkvétalo a rostlo. Rok 1918 vytváří předpoklady k rozvoji národního života a zcela nové, příznivé podmínky nastaly po osvobození v roce 1945 a významném mezníku našich dějin únoru 1948. K tomuto mezníku, pokrokovému uspořádání společnosti, se váže i historie střední pedagogické školy.

Pětatřicáté výročí, které si v letošním významném roce připomínáme, je v životě národa krátká doba. V životě školy a města však představuje období velmi významné. Nový rozmach nastal v šedesátých letech, kdy škola dostala za úkol vedle vzdělávání učitelek mateřských škol i přípravu vychovatelů pro všechny druhy výchovných zařízení.

*Stalo se již dobrou a osvědčenou tradicí předvést veřejnosti u příležitosti významných výročí přehlídku jednotlivých odborných a tvůrčích disciplín a zájmů formou slavnostní akademie, výstavu výtvarných prací žákyň a další angažované činnosti ve městě, v okrese i kraji. Oproti minulým létům jsme se rozhodli ve spolupráci s organizacemi NF ve škole a SRPŠ podat celistvý obraz o aktivním podílu střední pedagogické školy v životě naší společnosti. V průběhu uplynulého školního roku proběhla řada akcí. Z nejúspěšnějších lze jmenovat literární soutěž pod názvem *Náš život v míru*, soutěž, nové formy a spojení školních filmových představení s pásmem poezie, prózu, besedu s účastníky II. světové války, SNP, předválečnými členy KSČ, zaměření prací SOČ na historii a osobnosti...v Jihočeském kraji, slavnostní program ke 40. výročí osvobození Pěveckého sboru jihočeských učitelek a národopisného souboru Libín, které pracují při škole a mají své jméno v celé ČSSR. Slavnostní program a výstava výtvarných prací, které oslavy završily, podaly svědectví o nevyčerpatelných zdrojích pedagogické profese, kterou poskytuje současný život a práce v socialistické škole.“*

3.4 Přestavba v roce 1988, sametová revoluce 1989 a další roky

Dne 25. března 1988⁹⁰ se ve sborově uskutečnila 2. část školení IPV. Téma prohlubování socialistické demokracie vyvolalo diskusi, takže nedošlo ani na plánované referáty. Je vidět, že přestavba se pomalu ale jistě dostává do povědomí lidí. V listopadu v roce 1988 vysadily žákyně SPgŠ u příležitosti 70. výročí republiky u svého internátu lípu: „*Stromy republiky; V minulosti bývalo pěkným zvykem, že otec na počest každého svého narozeného dítěte zasadil strom. V roce 1918 vznikla naše republika a od té doby v jubilejních letech vysazujeme stromy republiky, abychom si připomněli osvobození*

⁸⁸ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

⁸⁹ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 186.

⁹⁰ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 315.

národa. Ony nejstarší stromy republiky jsou dnes již statné sedmdesátileté lípy, které s nadšením sázeli naši dědové a pradědové v roce 1918 a 1919. Také v Prachaticích u starých kasáren stála pěkná lípa. Vysadili ji tam v roce 1919 příslušníci zdejší české menšiny. Lípa totiž patří odpradáвна jako krásný symbol českého národa, respektive celého slovanského živilu. Právě před 50 lety 8. října 1938, jen několik hodin po zabrání Prachatic německým vojskem, už tato lípa u kasáren nežila. Porazil ji tenkrát poněmčený Čech jménem Franc Kouba, aby tímto pochybným činem dokázal německým soukmenovcům svou oddanost. Ve stejných chvílích byl z vrcholu věže odstraněn další symbol české samostatnosti lev a nahrazen fašistickou vlajkou s hákovým křížem. Zůstala zde téměř sedm krutých let. Teprve výsledek II. světové války spojené s nesmírnými obětmi a strádáním umožnil, aby se z Prachatic stalo znovu české město. Město s mnoha stromy republiky. Kde je najdeme? Například před 20 lety při příležitosti 50. výročí vzniku samostatného státu Čechů a Slováků byly zde vysazeny dva stromy republiky u nádraží ČSAD, další je u SPgŠ nebo na Lázních (dnes v oploceném prostoru vodárny). Také letos si studentky SPgŠ důstojně připomenou 70. výročí založení republiky vysazením lípy u svého nového domova mládeže. Patronát nad touto akcí převzali svazáci školy. A na závěr ještě výzva. Na výsadbu stromů republiky ještě není pozdě. Stačí k tomu iniciativa, vhodné místo a stromek. Ing. V. Francl.⁹¹

Dne 16. prosince 1988 J. Břendová, V. Francl a vedení školy organizačně připravili pro všechny třídy promítání projevu M. Gorbačeva v OSN. Video bylo umístěno v učebně branné výchovy, kde se po celý týden střídaly třídy. Po zhlédnutí videa vždy následovala beseda, kterou vedla J. Břendová.

3.4.1 27. listopad 1989⁹²

Diskuse ve sborovně školy o dalším postupu v obtížné společenské situaci, která se vyvinula v Praze po 17. listopadu. Občanské fórum, studenti a umělci dosáhli vyhlášení generální stávkou (od 12 do 14 hodin) na podporu svých požadavků (zákroku proti studentům, 38 zraněných, odstoupení zdiskreditovaných členů KSČ a vlády, svoboda shromažďování, svoboda tisku, propuštění politických vězňů). Dohodli se na vyvěšení státní vlajky a na tom, že se ke stávce připojí manifestačně dialogem, který vedou členové sboru (s pedagogy) s žákyněmi. Jako hosté se zúčastnili pan Chaloupek z OV KSČ a pan Pokorný, předseda OV SSM. Ředitel školy po dohodě s pedagogy a vychovatelkami volil tuto formu s ohledem na bezpečnost svěřených žákyň. Dialog byl otevřený a bolestný, protože vzhledem k chybnému postoji vedení KSČ byly často zpochybňovány i všechny dobré rysy socialismu. Názory, které tu zazněly, byly všestranné, zastávaly různá názorová stanoviska, ale nejdůležitější bylo to, že všichni měli možnost říct, co si myslí a proč. Děvčata, která zpočátku měla tendenci jít manifestovat na náměstí, sama uznala, že tento dialog byl pro nás důležitější.

Na náměstí byla vyslána delegace, která přednesla svůj souhlas s demokratizací a s požadavky pražských studentů. V dialogu se pokračovalo i další dny od 8 do 12 hodin, jeden den 3. a 4. ročníky, druhý den 1. a 2. ročníky. Zúčastnili se jich učitelé, kteří otevřeně mluvili s žákyněmi o jevech, které je zajímaly. Především to byl rok 1968, hodnocení osobností minulosti (K. Gottwald) i současnosti (V. Havel, K. Urbánek). Názory byly různorodé, každý vyjadřoval své životní zkušenosti, ale všichni jsme se shodli na nutnosti změn ve společnosti (ty také již probíhaly, odstoupení

⁹¹ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*
Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 839.

⁹² *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*
Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 912.

předsednictva KSČ, vlády, změny článků ústavy o vedoucí úloze KSČ ve společnosti), o nutnosti politické plurality, o nutnosti nenásilné cesty k demokracii. I v této vzrušené době škola kráčí dál po své cestě. Ve sborovně se konala čtvrtletní porada. Po úvodu ředitele se ujala slova J. Břendová, která se vrátila z Prahy. Informovala o důležitosti projednávaných závěrů přehodnocení historie, možnosti návratu u vyloučených členů strany, změně ústavy ohledně monopolního postavení KSČ, zrušení marxismu-leninismu jako státní ideologie.

Dne 6. prosince 1989 se konala ve sborovně operativní porada jako reakce na volbu nové vlády, jež vyvolala vlnu nevole, protože v ní byla převaha členů KSČ, na obzoru se rýsovala nová stávka. Podle projevu pana Karpiana, vedoucího odboru školství, se provedou tato opatření: 1) v souvislosti se změnou ústavy ztrácí platnost učitelský slib a nelze jej použít při pracovně právních sporech, 2) je nutno odstranit výzdobu související s činností KSČ, síně tradic upravit v duchu demokracie, 3) oslovení učitele – možná volba ze strany pedagogů a žáků, 4) na VŠ se ruší zkoušky z marxismu leninismu, 5) přijímací zkoušky přecházejí do kompetence ředitele školy, na SPgŠ budou prioritní talentové zkoušky, druhá část zkoušek se konat nemusí, 6) zlepší se výuka západních jazyků – budou zavedeny dva povinně volitelné jazyky, 7) z přihlášek na VŠ vypustit zmínky o politické příslušnosti rodičů. Úseková důvěrnice ROH vybrala příspěvek učitelů na stávkující studenty, celkem 1170 Kč.

Na operativní poradě dne 8. prosince vystoupila zástupkyně stávkového výboru s těmito požadavky: 1) nepostihovat členy stávkového výboru, 2) možnost diskuse, 3) možnost poslouchat na DM vysílání Hvězdy s relací Občanského fóra. Požadavky byly přijaty s tou výhradou, že diskuse se budou odbývat až po skončení výuky.

Vzhledem ke stabilizující se situaci (ustavení nové vlády, demise prezidenta republiky) byla 11. prosince stávka odvolána. Obrazy prezidenta byly sejmuty. Novým ministrem školství se stal p. Adam, lékař, učitel na VŠ. Stávkový výbor SPgŠ zorganizoval akci žákyň, které vyšly na chodbu, zazpívaly píseň Jednou budem dál a státní hymnu. Projevily tak svou podporu současnému vývoji.

Dne 16. prosince se ve sborovně sešla část sboru, ustavilo se Občanské fórum, jeho zástupci a poradci.⁹³

Po Novém roce ředitel oznámil, že uspořádá v nejbližší době referendum, které se vyjádří k tomu, zda vedení školy má důvěru pracovníků. Břendová ohlásila, že na pracovišti přestává fungovat ZO KSČ. A. Cepáková přednesla stanovisko OF, tj.: 1) rozpuštění ZO KSČ na škole, aby byla zbavena jakékoli politického vlivu, 2) nepřijímat pracovníky KSČ, 3) při přijímání nových učitelů ať je hlavním kritériem odbornost.

Dne 8. ledna byla proti podpisům pedagogickým pracovníků předána komplexní hodnocení a kádrové materiály, které už nemají mít vliv na posuzování učitelského povolání. Dne 31. ledna se zrušila Pedagogická poema, stala se z ní jednodenní přehlídka recitace.

V diskusi 16. března 1990 zazněly některé kritické hlasy na adresu OF, které často vystupuje tak, jako by zastupovalo všechny pracovníky školy (Mádlová, Pártl).

V konkurzu na ředitele prováděném Krajským úřadem Jihočeského kraje bylo 6 kandidátů. Dva neprošli (stávající ředitel A. Křížek a V. Kuneš). Důvodem bylo vyjádření nedůvěry. Na základě výsledků konkurzu byl jmenován ředitelem Mádl.

⁹³ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 912.

3.5 Padesátileté výročí školy

V roce 2000 oslavila pedagogická škola padesát let svého trvání. V místním tisku se objevil článek od bývalého člena pedagogického sboru: „*Neodvažuji se odhadnout, kolik absolventek a absolventů Střední pedagogické školy v Prachaticích v současné době působí v jihočeských mateřských, základních a středních školách, ve školních družinách, domovech mládeže, domech dětí a mládeže, základních uměleckých školách a v dalších školních i mimoškolních zařízeních. Budou jich spíše tisíce než stovky. Soudím tak na základě skutečnosti, že zmíněná škola je po celá desetiletí jediným zařízením na jihu Čech, které kvalifikuje své absolventy pro učitelství v mateřských školách a vychovatelství, i proto, že jen mateřských škol působí v současnosti v regionu kolem čtyř set. A školní družiny jsou součástí prakticky všech základních škol.*“ Podepsán je pan Alfréd Schulz.

O dalších podrobnostech oslav padesátiletého výročí se můžeme dočíst v článku „*Absolventi vzpomínali na studia akce. Žáček z prvního oficiálního ročníku školy se sešlo dvacet. Příjemně je překvapil repertoár pěveckého sboru Fontána*“ (viz příloha 8.13.4). V lednu 2000 byl zaveden internet do hlavní budovy školy, žáci přispívají na osobu 100 Kč a mohou ho neomezeně využívat pro studijní účely.

3.6 Od roku 2000 do současnosti

V září 2011 byly zavedeny dvě novinky. Jednou je volba jídel prostřednictvím internetu tak, jak to již rok funguje na horním DM, kde se stravují žáci školy a Gymnázia Prachatice. Druhou je elektronická třídní kniha (program Bakaláři), která mimo jiné umožňuje také okamžitý zápis známek a k níž mají přístup žáci i jejich rodiče prostřednictvím speciálních hesel. V roce 2006 byla zřízena speciální počítačová učebna a instalována digitálně ovládaná regulace topení ve škole.⁹⁴

Dne 31. října 2020 z důvodů virové pandemie neproběhlo slavnostní setkání na škole k výročí 70 let.

3.7 Proměny školních budov

V okamžiku svého založení pedagogické gymnasium obsadilo v gymnasijní budově nejprve jednu místnost v 1. poschodí pro ředitelnu a v přízemí tři místnosti, z nichž se staly dvě učebny a jedna polytechnická dílna. Později dostalo PG ještě 2 učebny v 1. poschodí v přízemí tři místnosti, z nichž se staly dvě učebny a jedna polytechnická dílna. Poté dostalo PG ještě 2 učebny v 1. poschodí. V kmenové budově v Zahradní ulici, do níž byla umístěna mateřská škola, zůstaly pedagogickému gymnáziu dvě učebny. Spolupráce mezi oběma gymnázii se ve školním roce 1951–1952 pod společnou střechou pochopitelně dále prohlubovala a utužovala. Školy měly společnou sborovnu, části obou profesorských sborů působily na obou školách. Vedle společné fyzikální posluchárny tu byla i společně užívaná aula, pedagogickému gymnáziu zůstaly dvě učebny.⁹⁵ Zrušením gymnázií podle školského zákona z 24. dubna 1953 měla být nastoupena nová cesta, jak otevřít výběrové ročníky jedenáctiletěk. Nemohla tedy nadále trvat ani pedagogická gymnázia. Jejich pokračováním se staly od školního roku

⁹⁴ BLAŽKOVÁ, I. 70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spgspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

⁹⁵ DANĚK, Z. et al. 20 let pedagogické školy v Prachaticích. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

1953/54 tříleté pedagogické školy pro vzdělání učitelek mateřských škol. Pedagogické škole v Prachaticích bylo v roce 1953 umožněno vrátit se do vlastní budovy v Zahradní ulici. I když JSS a PŠ už nesdílely společnou budovu, byl i tento školní rok rokem dobrého soužití a spolupráce obou škol. Bylo tomu tak i v dalších letech. Pedagogická škola nakonec pevně vrostla do organismu města a město se s ní szilo.⁹⁶

3.7.1 1963

Nově jmenovaný ředitel školy Jan Mádl (od 1. 9. 1963 do 28. 2. 1970) nebyl spokojen se stavem a vzhledem školní budovy, která přes své velké stáří nebyla opravována. Z vnější strany byla opadaná omítka místy až na holé červené cihly nebo kámen, do střechy zatékalo, okna nedoléhala většinou také proto, že staré okenní rámy byly vyhnílé a za větrného počasí se skulinami prodíral vítr za hlasitého skučení a pískání, jež také rušilo vyučování a svádělo žáčky k smíchu. Stávalo se také, že při otevírání okna sklo vypadlo z rámu. Uvnitř stěny chodeb i tříd nesly již zašlou maltu, staré dlaždice na chodbách byly prošlapané, některé byly i uvolněné. Rovněž prkenné podlahy ve třídách byly prošlapané a trčící suky ohrožovaly žáčky, že zakopnou a zraní se. Kamna ve třídách byla zařízena tak, že se do nich nedalo z chodby přikládat. Tím se stávalo, že při vyučování se přikládalo ve třídě, čímž vznikal hluk, který rušil vyučování, nehledě k tomu, že někdy ve třídě bylo tolik kouře, že bylo nutno vyvětrat. Přitom se ve třídách teplo příliš nedrželo, neboť unikalo škvírami v nedoléhajících oknech.⁹⁷

Ubytování studentek bylo v 5 objektech. Ubytovací poměry byly krajně nepříznivé, v pokojích bylo ubytováno většinou po 10, v některých případech až po 13 žákyních. S generální opravou staré a tehdy již málo vyhovující školní budovy se začalo v roce 1964. V září byla odstraněna ze tříd kamna a nahrazena ústředním topením. V zimě byly staré prkenné podlahy nahrazeny parketami, byly vyměněny dlaždice na chodbách a provedeny nové nátěry všech dveří.

Již od samého počátku školního roku 1966 se započalo s přípravnými pracemi na generální opravu školy stavbou lešení apod. Oprava zvnějška i zevnitř rychle pokračovala, neboť při přípravných i závěrečných úklidových pracích bylo použito vydatné pomoci žaček školy. Práce uvnitř byly organizovány tak, že žáčky příslušné třídy, ve které bylo nutno pracovat, byly odeslány na podzimní bramborovou brigádu. Tím všechny žáčky absolvovaly příslušný počet pracovních dní výpomocí, předem smlouvou dohodnutých, zároveň uvolnily třídu, takže nedocházelo navíc k nepředpokládaným ztrátám vyučovacích hodin.⁹⁸ V roce 1967 byla provedena generální oprava budovy zvnějšku, obnova fasády a výměna oken. Na konci školního roku seznámil ředitel školy Jan Mádl na závěrečné konferenci učitelský sbor s plánem na generální opravu školy. Po projednání se školským odborem Krajského národního výboru v Českých Budějovicích – pedagogickým a ekonomickým oddělením byl rozvržen takto:

Škola měla nouzi o místnosti pro odborné kabinety, pracovny učitelů, kde by také byly uloženy učební pomůcky. Takové místnosti byly získány již o letních prázdninách za pomoci příslušných řemeslníků, rodičů žaček tím, že z velkých tříd postavenými příčkami byly odděleny menší místnosti pro kabinety. Kabinety takto získané za pomoci

⁹⁶ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

⁹⁷ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

⁹⁸ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

členů SRPŠ měly jedinou nevýhodu, a sice že se do nich chodilo skrze přilehlou velkou třídu. Tato nevýhoda však byla vyvážena a také odstraněna tím, že byly vybudovány odborné posluchárny fyziky, dějepisu, zeměpisu a hudební výchovy, takže kabinety příslušných oborů souvisely přímo se svými posluchárnami. Plán generální opravy školy byl schválen, přislíbena byla pomoc SRPŠ i žactva školy.⁹⁹

3.7.2 1972

V lednu byla slavnostně otevřena přístavba tělocvičny, kreslírny, šaten a sauny s účastí zástupců školských odborů JčKNV a ONV. V roce 1973 se při 10 třídách stísněných v budově v Zahradní ulici projevoval nedostatek prostor v předmětu „hra na hudební nástroj“. V 2. poschodí byla zřízena učebna branné výchovy. Byla vybavena moderními audiovizuálními pomůckami, názornými ukázkami protichemických ochranných prostředků, zdravotnickým materiálem a souborem branně odborné a branně politické literatury. Byly zakoupeny odborné filmy. Pod novou tělocvičnou bylo vybudováno hřiště pro lehkou atletiku. Náročné terénní úpravy, zejména planýrování svahu, byly prováděny většinou v rámci povinné pracovní výchovy.¹⁰⁰

V roce 1975 byl hořejší internát v Husově ulici přebudován na druhou školní budovu, SPgŠ převzala internátní budovy na Lázních (celkem 5 objektů), které do té doby užívalo Lesnické odborné učiliště v Prachaticích. Ve 3 budovách byly zřízeny ubytovny pro žákyně školy. Pro třídy ubytované na Lázních se připravují večere a od 1. října i snídaně. DM v Husově ulici byl přeměněn na 2. školní budovu.

V roce 1978 byly prováděny terénní práce a pokládána inženýrská síť na místě dnešního nového domova mládeže SPgŠ.

V roce 1979 měla škola jako jediná v kraji vlastní výcvikové středisko ve Zdíkovci.

V listopadu roku 1996 byly slavnostně otevřeny nové učebny v půdní vestavbě (slouží pro výuku hudební a výtvarné výchovy). V dosavadní kreslírně vedle tělocvičny byl zbudován gymnastický sálek.¹⁰¹

3.7.3 Současnost

Dnes pedagogická škola v Prachaticích disponuje celou moderně adaptovanou budovou v Zahradní ulici. Má kromě tříd také odborné pracovny a posluchárny, je výborně vybavena učebními pomůckami, zejména v oboru hudební, výtvarné a tělesné výchovy a má všechny předpoklady k tomu, aby i v budoucnu plnila své poslání. Současný stav, kdy má pedagogická škola 10 tříd denního studia učitelského a vychovatelského, je dovršením vývoje dívčího odborného školství v Prachaticích. Roku 1993 se organizace rozšířila o Vyšší odbornou školu sociální. Škola ještě několikrát drobně změnila svůj název a od roku 1996 je prezentována jako Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola.¹⁰²

⁹⁹ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

¹⁰⁰ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

¹⁰¹ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

¹⁰² *Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatic* [online]. Prachatic: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatic, Posl. Úpravy 28. 1. 2021 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.spgspt.cz/>>.

V průběhu své dvacetileté historie si škola vytvářela také životně důležité podmínky pro uskutečňování jednoho z hlavních odborných předmětů, pedagogické praxe. Starší a bohatší tradici má průběžná pedagogická praxe na větví učitelské. I zde však bylo období průkopnické, dokud v Prachaticích byla jediná mateřská škola. V roce 1970 měla pedagogická škola k dispozici tři, dalo by se říct dokonale zařízené a bohatě vybavené mateřské školy, z nichž dvě jsou novostavby. Novostavba poslední by svou komfortností a vybranou vkusností těžko našla v našem kraji soupeře.¹⁰³

3.7.4 Byty pro učitele

Na počátku školního roku 1976 se poprvé podařilo vyřešit ubytování žádajících členů učitelského sboru a vychovatelek DM. Už v červnu dostali svobodní pracovníci prof. Jiří Nejezchleba, vychovatelka Heda Kopáčková a Stanislava Satorová do užívání garsoniéro nebo byt 1+1. V září 1976 dostala prof. Marie Žittová do užívání garsoniéro a manželé Miloš a Milada Benešovi a Václav a Miroslava Kunešovi rodinné byty. V roce 1977 nová členka pedagogického sboru Marcela Žaludová dostala do užívání garsoniéro pro svobodné z nové výstavby ve IV. bytovém okrsku.

3.8 Ateistická výchova ve škole

Po celá 50. léta byla značně prosazovaná výchova pedagogických pracovníků k tzv. vědeckému světovému názoru. Byl kladen důraz na ateistickou výchovu (viz rovněž příloha 8.7). Světonázorové diskuse byly zařazovány do schůzí pedagogických rad. V polovině 50. let pořádal KNV pro prachatické učitelstvo cyklus přednášek a besed z oboru ateistické propagandy trvajících 2 školní roky (1957/58, 1958/59). PŠ nejvíce zaujala přednáška „O smyslu života“ 24. 2. 1958.¹⁰⁴

Ve výchovných směrnicích pro školní rok 1974/1975 uložil ředitel školy mimo jiné prohloubení ateistické výchovy. Na její nedostatky byli vyučující naléhavě upozorněni oznámením odboru školství ONV Strakonice, že některé absolventky dávají oznamovat své svatby v kostelích a že mají sňatky v kostele. Třídní učitelé byli vyzváni, aby sdělili žákyním, že svatba v kostele pro přijetí do pracovního poměru bude kvalifikována jako porušení služební smlouvy.¹⁰⁵

Hlavní výchovné směrnice (výběr) ve školním roce 1975/1976 ukládají rozpracovat metody ateistické výchovy a výchovy k vědeckému světovému názoru, prohloubit estetickou výchovu a v souvislosti s tím zlepšit i písemný projev mládeže. Při vyučování odstraňovat verbalismus (slovičkaření) a encyklopedismus (výuka poznatků bez souvislostí).

Úkoly pro školní rok 1975 stanovené KV KSČ ukládaly prohloubit komunistickou výchovu, zlepšit spojení školy se životem, zvědečtit obsah vyučování, zajistit československou spartakiádu a prohloubit ateistickou výchovu a propagandu.

Podle nových učebních plánů, které přišly na školu, byl předmět ateistická výchova zrušen 15. září 1989.¹⁰⁶

¹⁰³ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatic: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

¹⁰⁴ Srov. DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatic: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

¹⁰⁵ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

¹⁰⁶ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978*. Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 388.

3.8.1 Studium řádových sester a církevní osvěta

V rozmezí let 1993–1997 maturovalo formou externího studia učitelství 8 řádových sester: Feniková Ivana, Houštická Hana, Kalinová Ludmila, Kosmáková Marie, Koščáková Žofie, Mánková Lenka, Palarčíková Dagmar, Panroková Marie.¹⁰⁷

V roce 1993 na škole krátce působila skupina zástupců některých církví. V řadě besed se žákyněmi odpovídaly na otázky, které se týkaly především víry, ale i dalších oblastí života. Celá akce byla také jakousi prevencí proti působení náboženských sekt, které se v poslední době na Prachaticku aktivizovaly (hlavně sekta Svědků Jehovových) a snaží se získávat přívržence i mezi děvčaty školy. Stejný cíl sledovala také přednáška na téma sekty v aule gymnázia, kterou navštívilo několik vyučujících ze SPgŠ.¹⁰⁸

3.9 Příjímací zkoušky

Příjímací zkoušky pedagogické školy (viz příloha 8.9) jsou prvotním pravidlem, kterého se škola nikdy nevzdala, i když ke změnám docházelo (např. na čas bylo upuštěno od přijímacích testů z matematiky a českého jazyka). Tzv. ověřování talentu je dlouholetou tradicí, na níž škola nehodlá zatím nic měnit. U oboru předškolní a mimoškolní pedagogika (PMP) jsou ověřovány předpoklady ve výtvarné, hudební, tělesné výchově a ve výrazném přednesu, u oboru pedagogické lyceum (PL) v hudební a výtvarné výchově. Tyto praktické zkoušky umožňují zjistit úroveň uchazečů zájímajících se o studium těchto náročných pedagogických oborů.¹⁰⁹ Je zřejmé, že bez výběru a soustředění talentů by nebyly vytvořeny pevné základy, díky nimž škola vyslala do světa velmi dobře připravené učitelky mateřských škol a dosáhla tolika úspěchů v různorodé činnosti, kterou se škola po dobu své existence prezentovala.

3.10 Školní akademie

V 90. letech se na škole stalo dobrým zvykem odlehčit třídní schůzky s rodiči a uspořádat místo podobných setkání, která jsou většinou provázena stresem rodičů ve škole i doma, o dětech ani nemluvě, pro uklidnění nervů, ale i kvůli zvýšení prestiže a popularity školy tradiční akademii (viz příloha 8.10). Na této akci se prezentovala kulturní a sportovní činnost, provozovaná na škole. Protože je škola zaměřena především na hudební, výtvarnou, tělesnou a dramatickou výchovu, poskytla akademie ukázky ze všech těchto oblastí. Představila se rovněž všechna hudební tělesa, která na škole pracovala.

3.11 Maturitní zkoušky

Do Prachatic přijížděli od školního roku 1973/1974 ve funkci předsedů maturitních komisí ředitelé, zástupci ředitelů a pedagogové ze středních pedagogických škol v Litoměřicích, Krnově, Přerově, v Karlových Varech, Praze, Kroměříži, Soběslavi, Berouně, Litomyšli, Boskovicích, ve Stříbře a v Brně. Obdobně byli jmenováni do funkce předsedů maturitních komisí ve většině uvedených středních pedagogických škol

¹⁰⁷ SCHULZ, A. et al. *Almanach k 50.výročí školy*. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, 2000.

¹⁰⁸ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

¹⁰⁹ BLAŽKOVÁ, I. 70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spgspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

ředitel, zástupci ředitele a členové pedagogického sboru SPgŠ. Tento způsob ustanovování předsedů sbližoval a sbližuje navzájem jednotlivé střední pedagogické školy, pomáhá k výměně zkušeností, umožňuje kritický pohled na práci vlastní i jiných SPgŠ. Někdy byly jmenovány předsedkyněmi maturitních komisí pracovnice z ústředních a krajských institucí, např. Dr. Marie Pottová, pracovnice Ministerstva školství ČSR, Dr. Marie Mašinová, pracovnice Výzkumného ústavu pedagogického v Praze, Alena Malkusová, pracovnice KPÚ. Maturity probíhaly v dubnu a v září¹¹⁰ (viz příloha 8.11).

3.12 Soutěž v uměleckém přednesu Poema a účast školy na recitačních soutěžích

„Pedagogická poema“¹¹¹ (dříve „Memoriál O. Tillmanna“) je celostátní soutěž v uměleckém přednesu poezie a prózy, při níž se každoročně v listopadu, a to již od roku 1968, představují nejlepší recitátoři středních pedagogických škol Čech a Moravy, do začátku 90. let také Slovenska. Prvních 14 ročníků probíhalo v Kroměříži, další v různých českých a moravských městech sídlech SPgŠ. Prachatice hostily účastníky této akce v letech 1981, 1989, 2002 a naposledy v roce 2019. Soutěž je určena pro studentky a studenty středních pedagogických škol v přednesu poezie či prózy pro děti předškolního nebo mladšího školního věku. Budoucí učitelky mateřských škol a vychovatelé školních družin či domovů mládeže tu totiž soutěží nejen před odbornými porotami, ale také před dětským publikem. A ještě jednu zvláštnost má tato soutěž – každý účastník národního kola se musí představit i v jedné z dalších dvou kategorií, a to v předčítání uměleckého textu nebo v improvizovaném vyprávění. Tady se obzvláště prokážou kvality přednášečů, protože při jejich 60–90minutové přípravě už nemůže nikdo z učitelů pomáhat, vystoupení si každý soutěžící musí připravit sám. Nejde tedy o soutěž samoúčelnou, ale o soutěž, která jednoznačně přispívá k přípravě žáků SPgŠ na učitelské povolání, zvyšuje schopnost komunikace prostřednictvím umění, učí žáky citlivě vybírat zajímavé a kvalitní umělecké texty z naší i světové literatury. Soutěž prohloubí přípravu studentek a studentů na jejich budoucí povolání, utváří jejich kladný vztah k literární tvorbě básníků a spisovatelů, k hodnotám české a slovenské literatury.

Za více než 50 let prošly Poemou stovky děvčat a chlapců. K nezapomenutelným vystoupením patří každoročně i výkony prachatických recitátorů a recitátorek. Žáci a žákyně při Pedagogických poemách vždy dokazovali, že na prachatické SPgŠ je uměleckému přednesu věnována velká pozornost, že učitelé i vychovatelky domova mládeže vědí, jak přispět u svých svěřenců k posílení kultury jejich mluveného projevu. Nutno však ještě dodat, že ke kvalitní přípravě našich recitátorů přispěly mnohdy cenné rady z řad významných herců, vysokoškolských učitelů, vedoucích seminářů při celonárodních přehlídkách v uměleckém přednesu, s nimiž škola už od začátku 70. let spolupracuje.

Pedagogická poema je odedávna spojována také s besedami se zajímavými lidmi, s různými výstavami, s vystoupeními amatérských i profesionálních souborů, je považována za setkání, kde se rodí nejen dobré učitelky a vychovatelky, ale také noví režiséři, dramaturgové, literáti, tvůrci loutek, herci předních českých divadel. To potvrzují svou činností např. A. Moravcová, I. Fyrbachová, I. Voráčková, H. Karčová a další. Každý ročník Poemy je pro recitátory i doprovázející učitele vždy velkým

¹¹⁰ Srov. KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980, s. 40.

¹¹¹ SCHULZ, A. et al. *Almanach k 50. výročí školy*. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, 2000.

přínosem. Svědčí o tom i slova Květy Kadlecové, rozené Dlabíkové: „Poema byla vždy svátkem pohody, radosti, rozzářených dětských očí a vlídných pedagogů, kteří tu s námi byli na jedné lodi. Bylo mi velkým potěšením setkávat se s nadšenci, kteří mají rádi mluvené slovo. Nikdy nezapomenou na neopakovatelnou atmosféru těchto soutěží, dny plné soutěžního napětí, zdravé rivality škol a radosti ze smysluplné práce.“

Úspěchy prachatické školy v Pedagogická poemě by nebyly možné bez pečlivého výběru talentů v přednesu a dramatických dovednostech při přijímacích zkouškách a později i na škole. Vybraní žáci se jí pravidelně účastní, nebo ji škola přímo organizuje (viz také příloha 8.12). Soutěž probíhá každý podzim před celostátní recitační přehlídkou středních pedagogických škol. Zájemce připravují vyučující CJL, LJP a ODV. Scházejí se v klubu dramatické výchovy a adepti na postup do celostátního kola recitují poezii i prózu pro různé věkové kategorie, předčítají a improvizují. PP prošla také změnami, kdy se ze soutěže postupně stala inspirativní přehlídka (od roku 2008) ve třech oblastech mluveného projevu recitace, předčítání, improvizace. Vystoupení se odehrávají před různými věkovými kategoriemi od dětí po seniory. Pro účastníky akce i pro publikum je to zajímavý zážitek a možnost porovnat své dovednosti v tomto oboru.

3.13 Školní hudební a divadelní soubory

3.13.1 Hudební soubor Collegium musicum

Pěvecký sbor 4. ročníku končil a prof. Daněk se v roce 1964 rozhodl sestavit ze svých žaček houslových oddělení smyčcový orchestr Collegium musicum. Bezprostřední podnět ke vzniku collegia daly žačky samy tím, že si spolu s prof. Daňkem krátily čas čekání na vlak hrou.¹¹² Školní orchestr pak převzal odborný učitel Jindřich Řežábek od Zdeňka Daňka, neboť od něj převzal také většinu houslových oddělení, z nichž se hráčky do orchestru rekrutovaly.¹¹³

3.13.2 Pěvecký sbor jihočeských učitelek¹¹⁴

Pěvecký sbor představuje hvězdnou kapitolu v historii škol a nesmrtelný podíl na duchovním životě Prachatic. Nevýběrový asi padesátičlenný dívčí pěvecký sbor ze studentek I. a II. roč vytvořil prof. Theodor Pártl brzy po svém příchodu na pedagogickou školu v únoru 1963. Od první zkoušky 15. 2. začala intenzivní pravidelná práce vedoucí sbor k stále náročnějším úkolům. Po prvním školním vystoupení 25. 2., kdy nově utvořený celek vzhledem ke kratičké době nečekaně překvapil čtyřmi sborovými písněmi, následovalo do konce školního roku ještě 6 veřejných vystoupení, mezi nimi 25. 5. na krajské přehlídce pěveckých sborů ve Velešíně a 26. 5. před otáčivým hledištěm v Českém Krumlově. Nedlouho po svém založení uskutečnil Pěvecký sbor jihočeských učitelek řadu vystoupení po naší vlasti včetně Slovenska, absolvoval koncertní zájezd do Německa, natočil tři rozhlasové pořady a dva záznamy pořídila České televize. Ve stejném školním roce byl ze studentek I. ročníku učitelek a vychovatelek ustaven nový sedmdesátičlenný Dívčí pěvecký sbor pedagogické školy (DPS), který po celou dobu svého trvání studoval samostatný repertoár, ale měly z něj být v dalších letech přibírány členky do sboru učitelek. V květnu (24. 5. 1967) se PSJU

¹¹² *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*
Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 41.

¹¹³ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*
Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 64.

¹¹⁴ Viz rovněž příloha 8.13.1

podílel na prvním chrámovém koncertě u sv. Jakuba v Prachaticích, jemuž se dostalo mimořádného ohlasu.¹¹⁵ Na jaře 1968 mu byl udělen od vlády Čestný diplom za vynikající výsledky pracovní iniciativy.

V roce 1975 soubor například uskutečnil 31 vystoupení včetně nahrávek v rozhlasu. V březnu spoluúčinkoval v rozsáhlé akci nastudování Komunistického manifestu. Zvláštní význam měla účast PSJU v soutěži „Písně přátelství“, celostátní soutěži zaměřené na ruskou a sovětskou sborovou tvorbu nebo na českou a slovenskou tvorbu vyjadřující družbu.

V roce 1974/1975 sbor absolvoval 35 vystoupení, což se jevílo jako pravidelná každoroční činnost. Vystupoval na různých místech, v rozhlase a v televizi s národním umělcem Eduardem Hakenem a s klavírním virtuosem Romanem Bonhardem. Jako nejlepší charakteristika souboru nám může posloužit odezva holandského tisku z nejuspěšnějšího zahraničního turné v roce 1975, tj. 12 let po založení souboru¹¹⁶ (viz rovněž příloha 8.13.1).

Více než šedesáticelenný sbor úspěšně reprezentoval jižní Čechy v řadě soutěží a festivalů, uskutečnil přes 300 koncertů po naší vlasti, hostoval čtyřikrát v NDR a v Holandsku, kde na Mezinárodním festivalu pěveckých sborů v Haagu v roce 1975 získal první cenu. Sbor v té době uskutečnil řadu rozhlasových a televizních záznamů a přímých přenosů a za svou veřejnou činnost byl odměněn četnými vyznamenáními (dvě čestná uznání vlády ČSSR a ÚRO, Umělecká cena Jihočeského kraje, čestná uznání a diplomy ministra kultury, JčKNV, ÚVOS a KVOS, OV KSC, ONV, města Prachatic aj.).

Repertoár sboru sahal od úprav lidových písní přes skladby s revoluční a pokrokovou tematikou až po náročné kantáty; zahrnuje díla od polyfonie starých mistrů přes klasiky sborové tvorby až po moderní skladby současných autorů, z nichž mnozí pro PSJU přímo komponovali (viz také příloha 8.13.1).

Upřímnou snahou mladých jihočeských učitelek bylo dávat zpěvu poslání, které vždy v českém národě měl, a to sbližovat lidská srdce společnou řečí víry v dobro a krásu a provázet je v každodenním boji o ně. Soubor bychom mohli považovat za jeden z prostředků směřujících k hlavnímu cíli, jímž má být lepší člověk. Pěvecký sbor nejen vzbuzuje nadšení a lásku k hudebnímu umění, ale především prohlubuje a zjemňuje citové prožitky. Společná práce upevňuje smysl pro odpovědnost, vzájemnou úctu a uvědomělou kázeň, umožňuje uplatnění jedince v rámci celku, vytváří u něj snahu o podíl na jeho úspěchu a tím brání dnes tak často připomínanému pocitu odcizení. Současně vychovává budoucí organizátorky kulturního života v obcích, neboť veřejnou činností bez frází spojuje školu se životem. Nejen pevná organizace, pravidelné a dochvilné zkoušky, ale také rozdělení úkolů při nejrůznějších akcích, zájezdech apod. dává členkám zkušenosti pro jejich samostatnou praxi v kulturním životě jejich působišť. Dobré pedagogické i umělecké výsledky vyžadují od sbormistra nejen odbornou připravenost a cílevědomost, ale také schopnosti organizační a umění jednat s lidmi, rozumět jim, taktně je vést. Sebevětší nároky nesmí bránit přístupnosti a vzájemné důvěře.¹¹⁷

¹¹⁵ Teprve s uvolněním (bohužel krátkodobým) po roce 1968 se mohl uskutečnit 1. chrámový koncert v Prachaticích (v roce 1969, byl na něm přítomen i p. biskup Hlouch). Jediné povolené byly koncerty v Týně nad Vltavou – historické varhany. Že je nám tento prostor blízký, vyplývá z množství chrámových koncertů po roce 1989, kdy to již bylo možné. Osobní archiv J. Pártlové.

¹¹⁶ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*

Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 133.

¹¹⁷ Osobní archiv Jany Pártlové.

K nejvýznamnějším spolupracovníkům patřil vedle Radovana Lukavského, skladatelů Zdeňka Lukáše nebo Františka Chodury především Mistr Eduard Haken, s nímž PSJU uskutečnil na 70 společných úspěšných koncertů. Dalšími spolupracovníky byli: Alfréd Strejček, Svatopluk Seme, Bohuslav Matoušek, František Novotný a další. Za dobu svého trvání nastudoval Dívčí pěvecký sbor a pokračující Pěvecký sbor jihočeských učitelek 94 sborových skladeb a písní, průměrně 10 až 15 ročně.

Z ostatní činnosti PSJU vedle kulturních zájezdů, které jsou mu jedinou odměnou, a kromě radosti z výsledků společné práce lze uvést především vedení dětských školních sborů některými členkami a účast na sbormistrovských seminářích a vokálních festivalech (Jihlava, Žilina, Brno, Trenčianské Teplice, Kroměříž, Litoměřice aj.).

Teodor Pártl s Pěveckým sborem jihočeských učitelek v roce 1993 ukončil činnost na Pedagogické škole v Prachaticích. Významný český sbormistr, skladatel a hudební pedagog zemřel ve věku 87 let v neděli 4. října 2020.¹¹⁸

3.13.3 Dívčí kytarová skupina DIKYSK

Odborný učitel Václav Svoboda vytvořil počátkem 70. let z pokročilých žaček svých kytarových oddělení kytarovou skupinu. Hrála vážná hudební díla a nevyhýbala se také lehčímu, přímo až tanečnímu žánru. Z repertoáru těchto těles byla sestavena závěrečná školní akademie za spoluúčinkování tělovýchovných družstev a sólistů. Skupina DIKYSK (Dívčí kytarová skupina) se po prvopočátečních potížích postupně zdokonalovala a v průběhu pěti let dosáhla při hodnocení odbornou porotou devadesátiprocentní úspěšnosti při přehrávkách. To bylo v tehdejších letech vynikající ohodnocení opravňující k tomu, aby dívky mohly hrát jako profesionální těleso. Postupně ve spolupráci s Vlastimilem Vopátkem nahrávala skupina i v rozhlasu a stala se známou v celém regionu.

Dne 16. 3. 1979 soubor vystoupil ve škole při návštěvě spisovatelské delegace z akce „Měsíc knihy dny poezie“. Jako sólistky vystoupila flétnistka, houslistka, recitátorka básně Jiřího Marka „Balón“ a studentka s dramaturgií moderní humoristické pohádky „Jitřnice“. Básník Jiří Žáček v rozhovoru s Františkem Cingrem¹¹⁹ to hodnotil slovy: „*Tak třeba v Prachaticích jsme byli ve střední pedagogické škole a bylo to velmi zajímavé, protože nám děvčata předvedla svoji beatovou kapelu a dalo by se říct takový divadelní spojený s recitací. Mne doslova nadchlo, jak to dělaly dobře, a to jim bylo patnáct šestnáct let. Dělaly to totiž s velikou chutí. Ten elán jim člověk skoro musí závidět. Přitom nejde jen o něj. Ta kapela by bez problémů mohla vystupovat na kulturních večerech a ta dívenka, co předváděla výstup, by byla docela dobrá herečka.*“

V důsledku neustálého zdražování technického vybavení musela skupina pro nedostatek finančních prostředků svou činnost ukončit.¹²⁰

3.13.4 Národopisný soubor Libín

Soubor Libín (viz také příloha 8.13.2) byl založen v roce 1973 manžely Janem a Alenou Hattanovými (Mgr.). Ti také vytvořili choreografie k jednotlivým tancům a vedli taneční složku souboru do roku 2008. Kroje podle návrhů bývalé pracovnice Jihočeského muzea v Českých Budějovicích Zorky Soukupové si soubor upravil podle materiálových možností. Nejdříve se tančilo pouze na hudbu z magnetofonu. Později

¹¹⁸ Osobní archiv Jany Pártlové.

¹¹⁹ Rudé Právo, středa 14. března 1979, s. 5.

¹²⁰ SCHULZ, A. et al. *Almanach k 50. výročí školy*. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, 2000, s. 135.

začal psát hudbu k jednotlivým tancům vynikající hudebník a učitel na této škole pan Mgr. Václav Svoboda. Díky němu má soubor bohatý repertoár. Kapela, kterou také založil, doprovázela soubor na všech vystoupeních. Dalším vedoucím se později stal Mgr. Karel Pokorný, velký muzikant, který hraje v kapele dodnes. Současným vedoucím kapely je ředitel pedagogické školy Mgr. Antonín Krejsa (viz příloha 8.13.2 a 8.16). Hudbu k tancům skládal také učitel školy Mgr. Jirí Vopálka. Celý soubor vede Petra Kišová, dlouholetá tanečnice souboru. V repertoáru jsou písně a tance z jihočeského regionu a šumavského pomezí.

Nezbytnou složkou folklórního souboru Libín je dětský folklorní soubor Libíňáček složený z dětí dospělých „Libíňáků“. Malé tanečnický doprovází dětská kapelka pod vedením Kateřiny Weissové ze ZUŠ v Prachaticích. Tanečníci tančí pod vedením paní Růženy Vincikové, bývalé vychovatelky na ZŠ Vodňanská a zapálené propagátorky jihočeského folkloru.

Soubor má za sebou nesčetná vystoupení doma i v zahraničí, např. Španělsko, Itálie, Maďarsko, Německo, Rakousko a Francie. V České republice vystupuje na různých folklorních festivalech, účastní se akcí pořádaných městem Prachatice nebo střední pedagogickou školou. Všichni „Libíňáci“ rádi tančí a zpívají. Rozdávají kolem sebe radost a potěšení z hudby, tance a zpěvu.

3.13.5 Hudební soubor Cink

Vedoucí souboru Mgr. Jirí Vopálka: „*Na Cinku si velmi vážím profesionální schopnosti pružné variability hrát i po létech v nejrůznějších sestavách se spontánní radostí z návratů k sobě a k hudbě.*“

Hudební tradice Cinku (viz rovněž příloha 8.13.3) jsou udržovány v repertoárech dvou souborů: první generační sestavy, jejíž historie sahá až do roku 1993, a zároveň aktuálního školního uspořádání. V obsazení vokálně instrumentálního souboru na VOŠ sociální a Střední pedagogické škole Prachatice najdeme zpěv, zobcové flétny, housle, violoncello, kontrabas, kytaru a rytmické nástroje. Účinkující jsou převážně studentky a vyučující na SPgŠ. Již devět souborů po dobu dvaceti sedmi let své hudební historie pod jménem Cink reprezentovalo svoji školu, město Prachatice i region na kulturních akcích doma i v zahraničí nebo v programech celovečerních koncertů, vernisáží, klubových pořadů a výchovných koncertů. Repertoár pokrývá více žánrů. Jsou to stylizované úpravy lidových písní z Čech a Moravy doplňované písněmi rytířskými, vagantskými i písněmi z oblasti folku a spirituálu. Úpravy písní jsou z vlastní tvorby nebo vlastní transkripce písní jiných autorů. Cink se několikrát představil na samostatných koncertech v divadelních Cinkládách, např. u příležitosti Píseckých slavností, Slavností solné Zlaté stezky v Prachaticích, Slavností pětileté růže v Českém Krumlově, Táborských slavností, Regiontouri v Brně, Valtických slavností vína, při koncertním vystoupení v Linci v rámci Mezinárodního festivalu regionů 2019 a na dalších veřejných přehlídkách. V letech 1998 a 1999 se zúčastnil Festivalů hudby SPgŠ a VOŠ pedagogických České republiky v Krnově a v Prachaticích a v obou případech získal absolutní vítězství v oboru hudební skupiny.

3.13.6 Pěvecký sbor Fontána

Dívčí pěvecký sbor Fontána (viz rovněž přílohu 8.13.4) založený v roce 1994 je složen ze žákyň všech ročníků. Zakladatelkou a první sbormistryní byla Mgr. Martina Ziková. Dlouholetými sbormistry byli dále Mgr. Václav Svoboda a Mgr. Eva Mašková. Za působení těchto sbormistrů vykonal pěvecký sbor turné i do zahraničí s koncerty v Itálii, Spolkové republice Německo, Rakousku a na Slovensku. Od roku 2012 Fontána

účinkuje pod vedením Mgr. Petry Sovové (Kůsově), se kterou spolupracovala několik let Mgr. Martina Pivoňková. Sbor interpretuje díla českých i zahraničních autorů. V repertoáru má sborové úpravy klasických skladeb či lidových a populárních písní. Cenné zkušenosti získává Fontána na celostátních hudebních festivalech středních pedagogických škol. V roce 2015 zaznamenal pěvecký sbor velký úspěch v Karlových Varech, kde se umístil ve stříbrném pásmu. Fontána často vystupuje na různých veřejných koncertních vystoupeních: na sborovém festivalu ve Vlachově Březí, předvánočních a jarních koncertech v prachatickém regionu, na vystoupeních pro seniory, na koncertech s repertoárem duchovní hudby v kostelech v Jihočeském kraji atd. Podstatným krokem je v současnosti také spolupráce s Klarinetovým souborem Prachatice pod vedením Mgr. Jana Hovorky, vyučujícího ZUŠ Prachatice a SPgŠ.

3.13.7 Divadelní soubor Dutam

Vedoucí souboru (viz také přílohu 8.13.5) Mgr. Marcela Haspeklová se dělí o své myšlenky: *„Povaha a osud většiny her byl většinou předurčen osazenstvem souboru. Přijati byli bez konkurzu vždy všichni ti, které divadlo přitahovalo... Hra se obvykle tvořila během školního roku... odehrála se premiéra, pak občas jedna dvě reprízy a začalo se nanovo s dalším představením. 70–80 % nově příchozích se znovu vštěpovala divadelní základy.... Hry jsou jako obrazy z písku. Síla a krása je v jejich společném tvoření. Vítr je pak rozfouká, ale obrazy nezmizí. Zůstanou tu jejich otisky. V našich dlaních, ve vlasech a v mracích...“*

Amatérské sdružení studentů prachatické SPgŠ a VOŠS vzniklo v roce 1997. Hlavním zájmem byla tehdy recitace spojovaná s hudbou a pohybem. Prvním pokusem „o dobytí prken, která znamenají svět“ byla účast v soutěži amatérských divadelních spolků „Štít města Prachatic“ v roce 1999. Posléze začal soubor vystupovat na této přehlídce vcelku pravidelně. Průběžně za jednotlivé vypsání skupiny získal třikrát cenu mladého talentu, dvakrát cenu za režii, cenu diváka, cenu za výtvarné ztvárnění hry, cenu za scénografii, dvakrát cenu za mužský herecký výkon, mimořádnou cenu za původní hudbu a cenu za vítězné představení. Z 13 nastudovaných divadelních představení bylo 11 napsáno režisérkou na motivy literárních předloh. Muzikálové představení je dílem autorským. V souboru se za celou dobu jeho existence objevilo průběžně neuvěřitelných 101 tváří. Dalších 46 se pak podílelo na výrobě kostýmů, osvětlování, literárně hudebních pořadech a hudební produkci, která byla vždy v rozmanitých podobách nedílnou součástí našich představení. Častá účinkování v prvním desetiletí souvisela se studentskou účastí, později se základna začala maličko stabilizovat a věkově „vyzrávat“. Nejpočetnější byla ve hře Alchymista (25 hlav na jevišti) a v současném muzikálu. Autorka navrhuje porotě zamyšlení se nad udělováním ceny za „Nadlidskou schopnost shromáždit v dnešní době takové množství skutečných těl se všemi v určitou dobu na určitém místě dobrovolně bez nároku na hmotnou odměnu“. Na diplomu to může být odměna za „Víru v zázrak“.

3.13.8 Divadelní soubor Rarášek

Divadelní soubor byl sestaven díky ročníkovým představením na SPgŠ v hodinách osobnostní a dramatické výchovy a dramatického zaměření. Představení byla určena pro děti předškolního a školního věku, ale i pro mládež a dospělé (např.: Dívčí válka, Dialog Piláta Pontského s Ježíšem, Biblický příběh, pohádka O Sněhurce, autorský projekt Tradice Vánoc, Vánoce ve světě aj.) Z těchto dramatických projektů a představení se vydělili studenti, kteří měli chuť hrát divadlo pro děti. Tak vznikl v roce 2000 divadelní soubor Rarášek jako skřítek šibal, který tropí neplechy. Postupně

se zvětšoval o další zájemce. Dnes je samostatným amatérským souborem složeným ze studentů vysokých škol pedagogického zaměření a studentek SPgŠ. Soubor je „věčně mladý“, členové přicházejí a odcházejí do pedagogické praxe, ale chuť hrát divadlo zůstává. Řada „rarášků“ je divadlu věrná i při výběru povolání, někteří dnes studují dramatickou výchovu, herectví nebo režii na DAMU v Praze či JAMU v Brně. V repertoáru jsou nejčastěji humorná, satirická a hudební pohádková představení. Některá na motivy známých pohádek, některá jako autorské divadlo, ale všechna jsou dílem skupinové improvizace souboru – např. Budulínek Mandelinka, Pošťácká pohádka, Zapomenutý čert, O princezně Máně, O Popelákovi, O líném Honzovi, O zázračném jablíčku, Princezny nejsou vždycky na vdávání, Taneček přes dvě pekla, O princezně Ance, O chytrém Honzovi a O Vidrbíně. Představení O princezně Máně, O Popelákovi, O líném Honzovi, Taneček přes dvě pekla, O princezně Ance a O chytrém Honzovi přinesla souboru několikrát ocenění Štítek města Prachatic. Vedoucí souboru je PaedDr. Ivana Bečvářová, Ph.D.¹²¹

3.14 Brigády

Podle zápisů v kronikách školy se brigády žaček konaly poměrně často. Podle mého uvážení jsem vybrala nejzajímavější údaje. Brigády se konaly nejen na podzim, ale i na jaře, například sázení jahod v JZD Lhenice (1979 výpomoc v JZD Lhenice při česání jablek a při sklizni rybízu 18 176 kg). V padesátých letech 20. století škola patrně pomáhala místnímu zemědělství vypořádat se s 50% úbytkem obyvatelstva na Prachaticku po odsunu Němců.¹²² Práce na brigádách byla ve škole považována jednak za výchovný cíl, jednak škola, popřípadě žákyně získaly určité finanční prostředky nebo škola získala levněji brambory do internátní kuchyně (rok 1992).^{123,124} V padesátých letech se konaly pravidelné prázdninové brigády sušení sena v Horní Vltavici, Kunžvartu a na Kvildě a například i v polesí Prameny Vltavy. Tyto brigády skončily 30. června 1966. O prázdninách tohoto roku poprvé nebyly organizovány pracovní výpomoci žaček školy hromadně v pohraničních oblastech Šumavy, nýbrž každé žačce bylo ponecháno na vůli dobrovolně vypomoci svou prací v zemědělském nebo lesním hospodářství v místě, kde bude trávit prázdniny. Součástí brigád byl i sběr léčivých rostlin (viz příloha 8.15).

Například 20.–24. dubna v roce 1976 různé třídy v rámci plnění patronátní smlouvy s Lesním závodem Prachatice vyčistily les, připravily terén a vysadily ca 3000 stromků za ztížených podmínek (21. 4.) do půdy pokryté 15 cm sněhu. V tomtéž roce 25.–27. května vypomáhaly některé třídy při sběru kamene na polích ČSSS ve Ktiši. Ve stejném roce od pondělí 24. do pátku 28. května pracovala většina nematurujících tříd na úklidu a zvelebování města.

¹²¹ Srov. BLAŽKOVÁ, I. 70. *výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích* [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

¹²² LEHEČKOVÁ, V. *Okres Prachatice po roce 1945*. Brno, 2006. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Filozofická fakulta. Historický ústav. Vedoucí práce T. Dvořák. Dostupné také na WWW: <https://is.muni.cz/th/ir9he/Osidlovani_okresu_Prachatice_po_roce_1945.doc>.

¹²³ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1979-1989*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogická škola Prachatice.

¹²⁴ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1979-1989*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogická škola Prachatice, s. 143.

Nejúplnější informace poskytují údaje o bramborových brigádách, které se konaly pravidelně každý rok, a to v roce 1973/1974 probíhala od 11. 9. do 28. 9., tedy skoro tři týdny, celkem 14 pracovních dnů. Třídy pracovaly pro JZD Prachatice v Prachaticích, Starých Prachaticích, Oseku, Kahově, Těšovicích, pro JZD Strunkovice ve Svojnici, Žichovci, Protivci, Blaniče, Velkém a Malém Boru a Šipouni. Součet pracovních dnů všech tříd činil 115. Dala jsem si práci vypočítat celkový počet pracovních dnů podle počtu žákyň ve třídách (330) z jednotlivých dnů. Dostala jsem 3820 člověkodnů, což odpovídá plnému ročnímu úvazku 15,3 pracovníků. Výpomoc tedy vydatná. Někdy i vítané odlehčení od školních povinností. Školní kronika naposledy zmiňuje bramborovou brigádu u soukromého zemědělce v říjnu 1994.¹²⁵

Pedagogická škola v Prachaticích se zabývala otázkou života lidí v Chile. Všechny žákyňe odsoudily zacházení s obyvateli Chile a rozhodly se u příležitosti „Dne solidarity s dětmi Chile“ věnovat svůj jednodenní *výdělek* z bramborové brigády dětem Chile.

„Vyzýváme i ostatní třídy škol II. cyklu, aby následovaly našeho příkladu a zapojily se také do akce „Den solidarity s dětmi Chile“ (Libuše Házrová, PŠ Prachatice).

O tom, že brigádnická činnost se vždy nesetkala s pochopením, píše školní kronika v roce 1978... „Potom přešel inspektor Tichý k otázkám obecnějším. Především dlouhé bramborové brigády dostaly školu do nepříjemné situace s plány učiva.“

Příjem SRPŠ z bramborových brigád v roce 1978 činil 36 418 Kč. Třídy sklídily v JZD Prachatice 10 400 q brambor ze 46 ha, v JZD Strunkovice nad Blanicí 11 962 q z 58 ha.

Škola sbírala brambory 16 pracovních dnů.¹²⁶

V JZD Prachatice třídy sklídily z plochy 46 ha 10 430 q brambor, v JZD Strunkovice nad Blanicí z plochy 58 ha 11 962 q brambor. Průměr činí na 1 žákyňi 61,2 q. Družstva zaplatila za tuto výpomoc 165 207 Kčs.

8. října při jízdě na brigádu do JZD Zdíkovec sjel autobus ČSAD do příkopu. 7 děvčat bylo zraněno, po ošetření propuštěno, 2 děvčata zůstala v nemocnici na pozorování – naražená záda a břicho.

Poznámka ve školní kronice: „Červen 1989. Letos se již začaly projevovat problémy, které s sebou přináší přechod podniků na samofinancování. Brigády nejsou pro podniky tak finančně výhodné jako dříve. Na pionýrské tábory vyjelo 58 instruktorek.“¹²⁷

3.15 Branná všestrannost

Sportovní nadání a potřebná tělesná zdatnost se kromě jiných sportů projevovala i v oboru sportovního výcviku nazývaném branná všestrannost. F. Klíma k tomu píše: „Úspěchy jsme měli v minulosti, ale i v současnosti v branných soutěžích. Několikrát děvčata získala titul přeborníka okresu ve střelecké soutěži a v posledních dvou letech se umístila na třetím místě v krajské soutěži „O putovní vlajku ČSLA.“¹²⁸

¹²⁵ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

¹²⁶ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

¹²⁷ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 381.

¹²⁸ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích.* Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

Branné disciplíny se provozovaly na škole od počátku 50. let,¹²⁹ kdy byly třídy školeny v základních úkonech civilní obrany obyvatelstva. Od školního roku 1956/1957 byly na škole pořádány kurzy předvojenské výchovy dívek v době mimo vyučování. Náplní byla protipožární ochrana, čtení mapy, poznávání bojových tradic lidu a základní informace o účincích jaderných zbraní. Od poč. 50. let se vybrané žákyně školy zúčastňovaly pravidelných střeleckých soutěží CO, např. ve školním roce 1952/1953 se dobře umístila v krajském kole soutěže jedna tříčlenná hlídka. V 50. letech pečovala na PŠ o dobrou přípravu závodnic tělocvikářka Vlasta Kautová, takže škola měla takřka nepřetržitou účast v krajských kolech a hlídky vyhrávaly různé trofeje, jako např. tříčlenná hlídka ve školním roce 1957/1958. Zdrojem bohatých tradic školy v branných disciplínách byly střelecké soutěže COS, spočívající v odhadu vzdálenosti od 100 do 600 m, ve střelbě z malorážky na 50 m na nekrytě ležící figuru a v hodu granátem na cíl ze vzdálenosti 15 m, což byly normy pro hlídky dívek. Jejich začátek spadá do školního roku 1958/1959. Tehdy v únoru 1959 měly závodnice z PŠ týdenní soustředění s tréninkem na Kubově Huti a v dubnu vyhrály okresní závod. I ve školní rok 1959/1960 se PŠ dobře umístila v okresním kole střelecké soutěže, pořádané koncem dubna 1960 kabinetem COŠ na malé střelnici nad kasárny. Z krajské soutěže počátkem května si družstvo PŠ přivezlo jako trofej malorážku.

10. 9. 1964 se konalo mimořádné shromáždění celé školy v Národním domě v Prachaticích k slavnostnímu předávání standarty náčelníka KVS v Č. Budějovicích za trojí po sobě následující vítězství družstev PŠ v soutěži. V kulturní části programu vystoupil PSJU za řízení T. Pártla.

Od 60. let až dosud se stará o dobrou úroveň branné výchovy a přípravy Jan Hattan. Od počátku 70. let družstva dívek PŠ obsazují v krajských kolech branné všestrannosti 1. místo a probíhají se na čestná místa v přeborech celostátních. Krajské kolo v kategorii dívek vyhrály závodnice 3krát za sebou (ve školním roce 1970/1971, 1971/1972, 1972/1973), takže pedagogické škole byla třikrát předávána putovní standarta náčelníka KVS v Č. Budějovicích, poprvé na celoškolské slavnosti v kasárnách 2. 9. 1971, podruhé 7. 9. 1972 a potřetí 10. 9. 1973 v Národním domě, tentokrát do trvalého vlastnictví školy. Ve školní rok 1973/1974 si naše družstvo vybojovalo na krajském přeboru v Č. Krumlově počtvrté 1. místo. Nová putovní standarta byla škole propůjčena na slavnosti 5. 9. 1974, kdy náčelník KVS charakterizoval naši školu jako nejlepší v branné přípravě. Ve školním roce 1974/1975 dobyly reprezentantky školy prvenství v krajském přeboru ve střelbě vstojе a v soutěži o mistrovství CSR se umístily jako třetí. V krajském kole závodu branné všestrannosti v červnu 1975 ve Strakoniciích obhájilo družstvo školy opět první místo, takže 1. 5. 1975 byla škole v Národním domě znovu předávána už *popáté* standarta náčelníka KVS. Prvenství si udržela škola i ve školním roce 1975/1976 v krajském kole v Pelhřimově v květnu 1976. Putovní standarta byla škole předána *pošesté* v Národním domě v Prachaticích 1. 9. 1976.

Brannou připravenost tříd podporovala po celou dobu trvání školy zimní a letní branná cvičení v náročných terénech v okolí města. Žákyně školy se také zúčastňovaly Sokolovského závodu branné zdatnosti, a to poprvé ve školním roce 1952/1953. V následujícím školním roce 1953/1954 absolvovalo 40 závodnic PŠ 20. 2. 1954 okresní kolo na dobrém sněhu a za hezkého počasí, ve škol. roce 1954/1955 startovalo několik hlídek z PŠ v únoru 1955 v okresním kole na Libínském Sedle. Ve školním roce 1955/1960 (23. 1. 1960) se několik tříčlenných hlídek v prostoru Lázní sv. Markéty zúčastnilo jak běhu po sněhu, tak i běhu na lyžích. Ve školním roce 1960/1961 –

¹²⁹ KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980, s. 265.

25. 1. 1961 se větší počet závodnic z PŠ účastnil okresního kola v Lázních sv. Markěty za dobrých sněhových podmínek. Ne tak častá a hojná byla účast školy na Dukelském závodě branné zdatnosti, který býval pořádán v součinnosti s vojenským útvarem na vojenském cvičišti u Starých Prachatic.

3.16 Lyžařské kurzy

Každoročně pořádá škola povinné výchovně výchovné výcvikové lyžařské zájezdy žactva. Žákyně byly na lyžařském výcviku v Železné Rudě, v krajském zařízení na Zádově, na Lipně, v Libínském Sedle, ve Špindlerově Mlýně, v Popelné, Nových Hutích i na jiných místech. Na těchto zájezdech se děvčata naučila celkem dobře lyžovat, bylo mnoho legrace. Právě tam a při turistických a vodáckých kursech se ukázalo, jak které z děvčat dovede překonávat obtíže výcviku, jak se umí samostatně rozhodovat, jak dovede pomoci jedna druhé bez frází o kamarádství.

Ve školním roce 1975/1976 vynikala v jízdě na lyžích Ladislava Jünová a skvěle reprezentovala školu. Byla na závodech v běhu na lyžích v NDR, na lyžařských závodech dorostu ČSR, na mistrovství ČSSR a na lyžařském přeboru v Novém Městě a ve Vrbně pod Pradědem.

Vzhledem k nejisté sněhové nadílce na Šumavě jezdí žáci s učiteli TV v posledních letech do Krkonoš. Tam pilují po celý týden své sjezdové i běžkařské dovednosti v několika výkonnostních družstvech. Seznamují se také s metodikou výuky lyžování pro děti. Jde o akci fyzicky náročnou, která sice tvrdě prověří zdatnost a vytrvalost účastníků, ale i tak je zároveň velmi populární. Vyučující jsou šťastni, když se vše ještě navíc obejde bez úrazu.

Začátkem roku 2019 se třída 2.A vypravila na lyžařský kurz do Krkonoš.¹³⁰ *První překážkou k překonání bylo brzké vstávání. V sobotu si všichni vypravili do Prachatic, kde čekal odvoz.... Po pěti hodinách přerušované jízdy, dorazili na místo určení. Pec pod Sněžkou totiž nebyla konečná... Cestu k hotelu s šlape do kopce.*

V průběhu cesty se ztratil pan profesor Nechod'domů, ale na hotel dorazil v pořádku. Na rozcestí paní profesorka Srpová uklidnila, že: „Bereme druhý dech a teprve nás kopec čeká.“ To bylo radosti! Po úmorném kopci přišla příjemná odměna, večere a postel.

A bylo to tady. Druhý den lyžařský kurz. Někteří si jen zopakovali základy a hned jeli na sjezdovku, protože jezdí na lyže pravidelně s rodiči. Jiní se museli pořádně snažit, aby si vzpomněli, jak se na lyžích vůbec stojí a co dělat s těmi dlouhými prkny na nohách. A také jsme tu měli pár jedinců, kteří stáli na lyžích poprvé. Lyžařské dovednosti byly na různých úrovních, ale postupně se všichni dopracovali k tomu, že všichni bez problémů sjeli sjezdovku a opět vyjeli lanovkou na vrchol. A tím splnili požadavky kurzu. Bylo pár pádů, ale nikdo se nezranil a všichni se hned postavili zpátky na nohy...

Ale aby té zábavy nebylo málo, byly tu i běžky... Stačilo několik tréninků a byl celodenní výlet! Dokonce potkali celebrity Jakuba Prachaře, což bylo pro některé úžasným zážitkem. V průběhu výletu ochutnali i jídlo...

¹³⁰ BLAŽKOVÁ, I. 70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021-02-15]. Dostupné na WWW: <<https://spgspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

Jednou z akcí byly i zimní hry ve sněhu před hotelem. Dále si užili módní přehlídku zimních outfitů. K dispozici byl i bazén, kde mohli relaxovat. Na konci kurzu na lyžích sjeli všechny sjezdovky kolem Pece pod Sněžkou, tzv., „Tour the Pec“. Poslední den měli příležitost vidět také Sněžku i nádherný východ Slunce.

Na kurzu byli skvělí profesoři, kteří při pokusech lyžovat neustále podporovali. Poznali je i z jiného úhlu pohledu než ze školní lavice.

3.17 Vodácké kurzy

Na základní vodácký výcvik škola jezdí každým rokem na Vltavu. Od Lenory až k Lipnu zdolávají děvčata a chlapci v kouzelném povodí Teplé a Studené Vltavy přeje, mělčiny, skryté kameny, silný proud i stromy přes vodu. Nejednou se stane, že se „vodáci“ změni v „potápěče“, že loď s pádly ujíždí sama a posádka visí za větve stromů tak dlouho, dokud dobrovolně neskočí do vody. Bloudění s mapou a busolou, tajné písmo, noční výlety, chůze v noci v neznámém lese bez baterky a každý sám, přepad tábora nepřitelem, který pobořil všechny stany a my je musíme ještě teď v noci postavit, to všechno jsou zážitky neopakovatelné a každý či každá na ně s úsměvem vzpomíná.¹³¹

3.18 Plavecký kurz

Probíhá vždy v 1. ročníku v městském bazénu pro obor PMP a je věnován nejen zdokonalování plaveckých stylů a dovedností, ale také metodice nácviku plavání s dětmi. Jeho absolvování (stejně jako u dalších povinných kurzů) je jedním z předpokladů připuštění k maturitní zkoušce a jejímu obhájení. Obor PL absolvuje pouze dvoudenní soustředění s cílem zdokonalit své plavecké dovednosti a připravit se na vodácký výcvik v rámci turistického kurzu.¹³²

Výcvik nejprve probíhal v krytém bazénu ve Strakonících, kam žákyně dojížděly autobusem. Výcvik prováděli učitelé z plaveckého střediska „Fezko“. V červnu 1986 začaly plavecké kurzy ve Volarech. Žákyně V1, V2A a V2B se procvičily v plavání a zároveň si pod odborným vedením osvojily základy metodiky plavání se zaměřením na předškolní a školní věk. Ve dnech 16.–23. 6. 1974 byla třída Studia absolventek mateřských škol (SAM) na plaveckém kurzu v Turčianských Teplicích. Od školního roku 1993/1994 je využíván renovovaný bazén v Prachaticích.

3.19 Sport a tělesná výchova

Mimoškolní tělesná výchova má na škole již svoji tradici. Největší oblibě se těší odbíjená, ve které bývala děvčata i přebornicemi okresu. Škola pořádala turnaje mezi třídami, vítězné družstvo odbíjené za odměnu sehrálo utkání s pedagogy. Závodně se začala hrát košíková na škole v roce 1961. Po roce bojovalo družstvo dorostenek v oblastní soutěži, a to velmi dobře. Škola se pravidelně účastní okresních soutěží v lehké atletice a gymnastice. Od obnovení středoškolských her tvoří žákyně základ okresního družstva dorostenek v lehké atletice.¹³³

¹³¹ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

¹³² BLAŽKOVÁ, I. *70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích* [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spgspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

¹³³ KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980.

3.19.1 Československá spartakiáda

V rámci občanské a sportovní výchovy se škola podílela na československých spartakiádách, které se konaly v letech 1975–1985. V roce 1975 výprava 24 cvičenek odjela v pátek 20. 6. do Prahy, kde pobýly 10 dní, na strahovském stadióně vystupovaly 28.–29. 6. V pondělí v roce 1979 byl v tělocvičně školy zahájen nácvik skladby dorostenek na V. československou spartakiádu 1980 v 6 skupinách. Okresní spartakiáda probíhala v Prachaticích na stadiónu T. J. Tatran v sobotu 31. 5. Žákyně pedagogické školy předvedly skladbu dorostenek. Na spartakiádu 1980 odjelo do Prahy 36 vybraných žákyň pod vedení Aleny Hattanové a Evy Bartoňové. Ve skladbě dorostenek cvičily hned první den – ve čtvrtek 26. 6. 1980.

3.20 Turistický výcvik

Akce probíhaly v týdenních turnusech na Křišťanovickém rybníce. Před lety se na doporučení bývalé žákyně školy podařilo najít ideální místo pro jeho pořádání a tím byly Petrovice u Sušice. Postupně škola opustila i druhou lokalitu, kam jezdila, Lipno. Třetí ročníky SPgŠ se v Petrovicích a okolí týden věnují cykloturistice, vodáctví, pěší turistice, tedy činnostem, které budou absolvovat v budoucnu i se svými žáky. Pobyt okoření i další aktivity z aktuální nabídky jako stezka v korunách stromů, slaňování ze skály, jízda na koni, průlez podzemním bludištěm či přežití ve volné přírodě. Kurz je sice fyzicky náročný, ale zase velmi inspirativní a zajímavý, takže je žáky kladně hodnocen. K jeho ne nepodstatným kvalitám patří skvělé ubytování v penzionu Tereza v roubenkách a dále výborná strava od manželů Bělochových. Areál je neustále vylepšován, v poslední době přibyl i bazén a hřiště. Jezdíme sem opravdu rádi.

3.21 Plesy

Ve školním roce 1966/1967 dne 20. ledna zahrálo na úvod maturitního plesu Collegium musicum Haydnovu „Dětskou symfonii“, následovaly polonézy Jana Křitele Vaňhala a valčíky Johanna Strausse. O půlnoci zahrálo Collegium musicum Jírovcovu koncertní symfonii B dur, sál byl osvětlen svíčkami, které s krásnými barokními svíčkami zapůjčil laskavě páter František Kukačka, děkan prachatický. Skupina žáček pod vedením prof. Aleny Hattanové zatančila menuety, jež hrálo Collegium musicum. Na pořadu byly skladby: Jan Václav Stanic, menuety na symfonii D dur a Germania, W. A. Mozart: Menuet z Dona Juana, Chrok W. Gluck Baletní hudba z opery Orfeus a G. Händel, menuety z „Vodní“ hudby. V lednu následujícího roku 1967 začala sezóna samostatných plesů jednotlivých maturitních tříd.

V prosinci roku 2018 se poprvé v historii školních plesů třída neshodla na tom, kde se bude odehrávat její maturitní ples. Část třídy tedy plesala tradičně v Národním domě v Prachaticích a část v Českých Budějovicích.

V současné době se konají plesy každý rok buď v Hotelu Park, nebo v sále Národního domu v Prachaticích¹³⁴. Na jeho přípravě se podílejí třídy spolu s třídním učitelem a třídní vychovatelkou. I když příprava opravdu prověří vztahy ve třídě a nervy všech zúčastněných hýří nápady na organizaci i na výzdobu sálu, plesy mají nezapomenutelnou atmosféru. Pravdou ale je, že třídy častěji než dříve využívají služeb různých agentur, aby si ulehčily složitou přípravnou fázi plesu.

¹³⁴ BLAŽKOVÁ, I. 70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

3.22 Různé školní akce

Ve školním roce 1974/75¹³⁵ reagoval SSM (Socialistický svaz mládeže) jako politická organizace na konferenci v Helsinkách o otázkách zajištění míru. V rámci „Expedice 30“ měli členové besedu s účastnicí pochodu smrti a s účastníkem SNP. Dne 12. 3. vykonala „Expedice30“ pouť do Volar, kde jsou hroby obětí pochodu smrti z roku 1945. 1. třídy vychovatelství 1 a 2 uskutečnily pietní akt položení květin na hroby padlých sovětských vojáků a k památníku odboje v prachatickém okrese. Dne 7. 5. se konala slavnostní školní akademie v Národním domě.

¹³⁵ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*
Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

4 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažila přiblížit život žáků a učitelů Střední pedagogické školy v Prachaticích, jak byla zachycena ve školních kronikách a dalších písemných pramenech. Činnost školy je zachycena v celé její šíři od přijímacích zkoušek až po maturity. Představu o bohaté zájmové činnosti vytváří popis hudebních, recitačních, divadelních, sportovních a dalších aktivit školy. V prvních kapitolách shrnuji historický vývoj dívčího školství a vývoj školství pro učitelky a vychovatele v předškolní pedagogice v Čechách a v Prachaticích. Z historie školy jsem vybrala zajímavé události, k nimž došlo ve škole v kontextu nejdůležitějších společenských změn, popsala jsem, jak na ně škola reagovala a jaké postoje zaujímala. Časové limity a snaha o přijatelný rozsah bakalářské práce mě ale donutily vynechat velkou řadu prospěšných aktivit odvíjejících se od společenských organizací školy předlistopadové éry jako ROH, SSM, SČSP. Téměř samostatnou práci by si zasloužily vzhledem ke svému rozsahu a podílu na činnostech školy samozřejmě mimořádně pestré a úspěšné sportovní aktivity.

Práce na bakalářské práci mě přesvědčila o tom, že se pedagogická škola v Prachaticích v roce 2020, v jubilejním 70. roce své existence reprezentuje jako skvost, památník úsilí, umu, jako genius loci několika generací usilujících o vytvoření a udržení kvalitní školy zaměřené zejména na vzdělávání učitelek mateřských škol (odtud také její zlidovělý název „mateřinka“). Ne nadarmo bývá označována jako prestižní výběrová škola.

A že je její historie bohatá a vývoj poměrně složitý, o tom svědčí i její název, který prošel řadou proměn. Původní Pedagogické gymnázium v Prachaticích se změnilo ve Střední pedagogickou školu (SPgŠ), v roce 1991 dostala škola název Střední pedagogická škola a Sociálně právní akademie a o několik let později je do rejstříku škol zaneseno její „dosud poslední jméno“ – Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola.

O tom, jak se škola měnila během 70 let svého působení, mi nejvíce informací poskytly školní a městské kroniky, ale i další různé zdroje. Vedení školy projevovalo od počátku zájem o práci učitelek na mateřských školách a sledovalo, jak se absolventky školy uplatňují ve svém povolání. Ověřovalo si tak ve spolupráci se školskými institucemi výsledky svého výchovného působení, což vedlo ke zkvalitňování práce pedagogických pracovníků a zvyšování jejich kvalifikace. Hned v prvním pětiletí své existence vyrostla pedagogická škola v pozoruhodné kulturní středisko a stala se neodmyslitelnou složkou a součástí společenského a kulturního života Prachatic. Pedagogická škola nakonec pevně vrostla do organismu města a město se s ní sžilo.

Většina učitelů školy, a to hlavně učitelů pedagogiky, praxe a metodik, byla v blízkém styku s učitelkami mateřských škol při hospitacích a pravidelných návštěvách mateřských škol v průběhu pedagogických praxí. Vztahy, které se tak rozvíjely mezi školou a praktickou předškolní výchovou, byly tím bohatší, čím více absolventek zaplňovalo volná místa v mateřských školách v Jihočeském kraji. Pedagogická škola tak vstoupila do povědomí učitelek mateřských škol, vychovatelů a pedagogických pracovníků jako činitel nesoucí velkou odpovědnost za úroveň oblasti předškolní výchovy. Proto také hned od počátku přijímalo ředitelství školy s velkým pochopením pokyny a směrnice ministerstva školství, umožňující studium při zaměstnání k získání a doplnění a učitelské později i vychovatelské kvalifikace.

5 Seznam použitých zdrojů

ČORNEJOVA, I. et al. *Velké dějiny zemí koruny České, tematická řada školství a vzdělanost*. Praha: Paseka 2020. ISBN 978-80-7432-985-2.

DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970.

DVOŘÁK, T. et al. *Úvod do studia dějepisu I*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7012-7.

ENGELBRECHT, H. *Geschichte des österreichischen Bildungswesens. Erziehung und Unterricht auf dem Boden Österreichs IV. Von 1848 bis zum Ende der Monarchie*. Wien: 1986. ISBN 3-215-05191-5.

FENCL P., J. A. MAGER a A. JURČO. *Prachatice obrazy z paměti města*. Prachatice: Město Prachatice, 2012. ISBN 978-80-260-2975-5.

FENCL, P. et al. *Zmizelé Čechy Prachatice*. Praha a Litomyšl: Paseka Praha a Litomyšl, 2007. ISBN 978-80-7185-843-0.

FENCL, P. *Prachatice očima kronikáře 1945-1985*. Prachatice: Okresní vlastivědné muzeum Prachatice, 1986.

JAKŠIČOVÁ, D. *Dcery své doby? Školské sestry v českých zemích v letech 1,2 /1851-1938 (1950), I. Díl, Jihočeský sborník historický, 81, supplementum 5*. České Budějovice: Jihočeské muzeum a Teologická fakulta, 2012. ISBN 978-80-87311-29-5.

JŮVA, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: Paido, 1994. ISBN 978-80-7315-151-5.

KADLEC, J. *Českobudějovická diecéze*. České Budějovice: setkání Knihovna, 1995. ISBN 80-901602-3-9.

KAPLÁNEK, M. *Animace: studijní text pro přípravu animátorů mládeže*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0565-4.

KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.

KAPLÁNEK, M. *Výchova v salesiánském duchu: příručka pro dobrovolníky, animátory a zaměstnance salesiánských zařízení*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0126-7.

KAPLÁNEK, M., ed. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.

KASPEROVÁ, D. *Československá obec učitelská kontextu reformy vzdělávání učitelů (ŠVSP) a reformy školy*. Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2860-0.

KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980.

KOHNOVÁ, J. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-148-6.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Almanach k 650. výročí školství v Prachaticích a k 50. výročí založení českého gymnázia v Prachaticích*. Prachatice: Ředitelství gymnázia v Prachaticích za spolupráce profesorů z žáků gymnázia, 1970.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějiny školství v Československu 1945-1975 II. Díl*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1982.

Kongregace sester Nejsvětější Svátosti. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2020 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kongregace_sester_Nejsv%C4%9Bt%C4%9Bj%C5%A1%C3%A1D_Sv%C3%A1tosti

KOPÁČ, J. *Dějiny české školy a pedagogiky v letech 1867-1914*. Brno: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Brně, svazek 5, 1987.

KOPÁČ, J. *Dějiny školství a pedagogiky v Československu I. Díl*. Brno: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Brně, svazek 9, 1971.

KRÁSNOHORSKÁ, E. *Co přinesla léta. Druhé knihy vzpomínek svazek I*. Praha: Vaněk a Votava, 1928.

Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1979-1989. Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogická škola Prachatice.

Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001. Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 2001-2011. Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 2011-2020. Prachatice: Nепublikovaný rukopis Archiv Střední pedagogické školy Prachatice.

Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978. Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv.

MAŠEK, J. *Paměti o školách a učitelích na Prachaticku*. Prachatice: ONV v Prachaticích, 1969.

MORAVEC, M. a V. JANDA. *Právní normy v oblasti kulturně výchovné činnosti I. Díl*. Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost Praha, 1977.

MUCHOVÁ, L. *Cíle a cesty k hlubšímu lidství. Didaktika náboženství v České republice pro 21. století*. České Budějovice: Petrinum. 2016. ISBN 978-80-87900-05-5.

NOVOTNÝ et al. *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. ISBN 80-7040-883-9.

PŘÍHODA, V. *Problematika předškolní výchovy*. Praha: SPN, 1966.

RÝDL, K. a E. ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3033-1.

ŘEZNÍČKOVÁ, K. *Študáci a kantoři za starého Rakouska, České střední školy v letech 1867-1918*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-163-9.

SCHULZ, A. et al. *Almanach k 50.výročí školy*. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, 2000.

SOMR, M. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: SPN, 1987.

STARÝ, V. *Okresní archiv v Prachaticích 1978—1980*. Prachatice: Okresní archiv v Prachaticích, 1982.

STEINER, S. *Výchova dítěte a metodika vyučování, výchova dítěte z hlediska duchovní vědy metodika vyučování a životní podmínky výchovy*. Praha: Baltazar, 1993. ISBN 80-900307-9-3.

STEINER, S. *Výchova dítěte z hlediska duchovní vědy*. Praha: Asociace waldorfských škol České republiky, 2007. ISBN 978-80-260-5788-8.

ŠTVERÁK, V. a M. ČADSKÁ. *Stručný průvodce dějinami pedagogiky*. Praha: Univerzita Karlova Praha, 2001. ISBN 80-7184-508-6.

ŠTVERÁK, V. *Dějiny pedagogiky II. Díl*. Praha: Univerzita Karlova Praha, 1983.

VEBER, T. a P. BAUMAN. *Metodická pomůcka ke zpracování závěrečných prací – Doporučení k prevenci plagiátorství a jiného neetického jednání při zpracování závěrečných prací*. České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-80-7394-828-3.

VESELÁ, Z. *Vývoj české školy a učitelského vzdělávání*. Brno: spisy filozofické fakulty, Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

VOŠAHLÍKOVÁ, P. *Rákoska v dílně lidskosti – Česká škola v 19. století očima účastníků*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2533-3.

WEIS, M. *Výuka náboženství v letech 1899–1989 jako ukazatel vztahu státu a katolické církve se zřetelem na českobudějovickou diecézi*. Košice: Seminář sv. Karola Boromejského v Košiciach, 2007. ISBN 978-80-89138-81-4.

ZOUNEK, J. a M. ŠIMÁN. *Úvod do studia dějin pedagogiky a školství, Kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6944-2.

Internetové zdroje

ANDRÁSOVÁ, G. *Charakteristika dětství a jeho proměny ve 2. polovině XX. století, v Československu*. Praha, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta. Katedra primární pedagogiky. Vedoucí práce J. Uhlířová. Dostupné také na WWW: <<https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/90493?show=full>>.

Archiv Zeměměřický úřad, archivní mapy, plány města Prachatice.

BLAŽKOVÁ, I. *70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích* [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021-02-15]. Dostupné na WWW: <<https://spgspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Hudba Cirkev.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020-11-15]. Dostupné na WWW: <<https://www.cirkev.cz/cs/hudba>>

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. Vzdělávání a výchova. *Cirkev.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.cirkev.cz/cs/vzdelani>>.

ČESKOBUDĚJOVICKÝ DENÍK. Sbor učitelek vydává CD. In *Ceskobudejovicky.denik.cz* [online]. 24. 8. 2007 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <https://ceskobudejovicky.denik.cz/kultura_region/sbor_ucitelek_cb20070824.html>.

Farnosti na Prachaticku [online]. Prachatice: Římskokatolická farnost Prachatice, Posl. Úpravy 14. 1. 2021 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.farnostprachatice.cz/>>.

FUCHS, M. Pěvecký Sbor jihočeských učitelek koncertoval v Prachaticích. In *Prachaticky.denik.cz* [online]. 20. 11. 2012 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://prachaticky.denik.cz/galerie/koncert-sbor-pt121120.html?photo=1>>.

HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. 122/19 Novela zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině; T: 23.9.2019. In: *Komora.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.komora.cz/legislation/122-19-novela-zakona-o-poskytovani-sluzby-pece-o-dite-v-detske-skupine-t-23-9-2019/>>.

KOHOUTÍ KŘÍŽ. *Školství v Prachaticích* [online]. České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.kohoutikriz.org/autorokhtml?id=schju>>.

KUŽNIAR, M. Katecheze a výuka náboženství důležitou součástí výchovy k základním lidským a křesťanským In *Cirkev.cz* [online]. 20. 9. 2019 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/190920katecheze-a-vyuka-nabozenstvi-dulezitou-soucasti-vychovy-k-zakladnim-lidskym-a-krestanskym-postojum>>.

KUŽNIAR, M. Náboženská výchova ve školách v Evropě. In *Cirkev.cz* [online]. 20. 9. 2019 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/190920nabozenska-vychova-ve-skolach-v-evrope>>.

LEHEČKOVÁ, V. *Okres Prachatice po roce 1945*. Brno, 2006. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Filozofická fakulta. Historický ústav. Vedoucí práce T. Dvořák. Dostupné také na WWW: <https://is.muni.cz/th/ir9he/Osidlovani_okres_u_Prachatice_po_roce_1945.doc>.

Národní program rozvoje vzdělávání: Bílá kniha. Praha: MŠMT ČR, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

PĚVECKÝ SBOR JIHOČESKÝCH UČITELEK PŘI BISKUPSKÉM GYMNÁZIUM V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Theodor Pártl. *Web.quick.cz* [online]. © 2016 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://web.quick.cz/psju/partl.html>>.

Pěvecký sbor jihočeských učitelek z Českých Budějovic [online]. České Budějovice: Marie Švehlová, Posl. Úpravy 12. 1. 2016 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://psju-cb.webnode.cz/>>.

PŘIBYL, Z. Poslední rozloučení s dobrým člověkem Theodorem Pártlem Internetový deník. In *PrachatickoNews.cz* [online]. 12. 10. 2020 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.prachatickonews.cz/0-zpr/zpr751.htm>>.

SEĎOVÁ, S. Školky odmítají každé třetí dítě. In: *Novinky.cz* [online]. 18. 12. 2019 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/skolky-odmitaji-kazde-treti-dite-40307465>>.

SOUKUPOVÁ, H. Theodor Pártl a jeho půl století s pěveckým sborem. In *Budejovice.rozhlas.cz* [online]. 30. 3. 2013 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://budejovice.rozhlas.cz/theodor-partl-a-jeho-pul-stoleti-s-peveckym-sborem-7076573>>.

STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V TŘEBONI. *Kronika obecní Prachatice* [online]. Třeboň: Státní oblastní archiv v Třeboni [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://digi.ceskearchivy.cz/Kroniky-SOkA-Prachatice-Kroniky-obecni-P-Prachatice>>.

STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V TŘEBONI. *Kronika školní Prachatice* [online]. Třeboň: Státní oblastní archiv v Třeboni [cit. 2020–11–15] Dostupné na WWW: <<https://digi.ceskearchivy.cz/Kroniky-SOkA-Prachatice-Kroniky-skolni-P-Prachatice>>.

TUŽILOVÁ, M. Pohled do historie rozvoje vzdělávání žen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. In *Epale.ec.europa.eu* [online]. 22. 2. 2016 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://epale.ec.europa.eu/cs/resource-centre/content/pohled-do-historie-rozvoje-vzdelavani-zen-v-cechach-na-morave-ve-slezsku>>.

VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA SOCIÁLNÍ A STŘEDNÍ PEDAGOGICKÁ ŠKOLA PRACHATICE. Pěvecký sbor Fontána. *Spgspt.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na <https://spgspt.cz/old/fontana.html>

Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice, Posl. Úpravy 28. 1. 2021 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <<https://www.spgspt.cz/>>.

VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA SOCIÁLNÍ A STŘEDNÍ PEDAGOGICKÁ ŠKOLA PRACHATICE. *Školní vzdělávací program školy* [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW: <https://www.spgspt.cz/skolni_vzdelavaci_program.html>.

WEIS, M. *Dějiny borotínské školy 1896-1996* [online]. Borotín, Osvětová beseda Borotín, 1996 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW <<http://www.ceskasibirok.cz/dok/d471.php>>.

Zákon č. 132/2006 Sb., o kronikách obcí. Dostupné také na WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-132>>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Dostupné také na WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>>.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Dostupné také na WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>>.

ZORMANOVÁ, L. a M. DROZDOVÁ. Rozvoj vzdělávání žen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. In *Rovne-prilezitosti.cz* [online]. 13. 12. 2011 [cit. 2020-11-15]. <https://www.rovne-prilezitosti.cz/clanky/clanek-3.html>

ZORMANOVÁ, L. Vzdělávání učitelů předškolních zařízení v českých zemích z historického pohledu. In *Clanky.rvp.cz* [online]. 28. 11. 2017 [cit. 2021-02-10]. Dostupné na WWW: <<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/21369/vzdelavani-ucitelu-predskolnich-zarizeni-v-ceskych-zemich-z-historickeho-pohledu.html>>.

6 Seznam zkratk

EXOD 30	Letní aktivita, vlastivědná, turistická organizovaná školou
ROH	Revoluční odborové hnutí
SHM	Sportovní hry mládeže
SRPŠ	Sdružení rodičů a přátel školy
SSM	Socialistický svaz mládeže

7 Seznam příloh

Příloha 1: Personální obsazení profesorského sboru a přidělení předmětů	I
Příloha 2: Názvy školy.....	III
Příloha 3: Založení školy	IV
Příloha 4: Názvy školy.....	VI
Příloha 5: Dvacetileté výročí školy.....	VII
Příloha 6: Dálkové studium	VIII
Příloha 7: Ateistická výchova	X
Příloha 8: Oslavy padesátiletého výročí školy.....	XII
Příloha 9: Přijímací zkoušky.....	XIII
Příloha 10: Školní akademie	XIV
Příloha 11: Maturity.....	XVII
Příloha 12: Ukázka ze soutěže v uměleckém přednesu Poema a účast školy na recitačních soutěžích.....	XXI
Příloha 13: Přílohy školní hudební a divadelní soubory.....	XXVI
Příloha 14: Branná výchova.....	XLI
Příloha 15: Brigády.....	XLII
Příloha 16: Plesy.....	XLIII

8 Přílohy

Příloha 1: Personální obsazení profesorského sboru a přidělení předmětů¹³⁶

Jméno	Aprobace	Přidělené předměty
Mráz Václav ¹³⁷	Čeština, němčina/3. st.	Č I, II, III, IV; Fil. IV, Obč. vých. IV
Hlaváčová Růžena ¹³⁷	Čeština, ruština/3. st.	Ruština I, II, III, IV
Nováková Vlasta ¹³⁷	Dějepis, zeměpis /3. st.	D I, II, III, IV, Z II, Ov I, II, III, Pedagogická praxe II
Nápravník Josef ¹³⁸	Dějepis, zeměpis /3. st.	Zeměpis I, II, III
Fuksík Vlastimil ¹³⁷	Matematika, fyzika/3. st.	Matematika, fyzika III
Našinec Josef ¹³⁷	Biologie, zeměpis/3. st.	Přírodopis I, II, III, IV
Sahula Josef ^{137,138}	Výtvarná výchova/3. st.	Kreslení III
Uher Miloslav ¹³⁷	Klavír, housle, hudební výchova, dějepis, zeměpis/3.st.	Hudební výchova I, II, IV
Marel Václav ¹³⁷	Dějepis, zeměpis/3. st.	Klavír I, II, III, IV, hudeb, vých, III
Ferdová Milada ¹³⁹	Tělesná výchova/2. st.	Tělesná výchova I, II, III
Tůma Arnošt	Občanská výchova/2. st.	
Kletečka Václav ^{137,138}	Chemie/3. st.	Chemie II, III, IV
Kraus Václav ^{137,138}	V kronice L, Ř (latina, řečtina?) /3. st.	Psychologie IV

Zájmové kroužky: Sborový zpěv – Miroslav Uher

tělovýchovné hry – Milada Ferdová, řeči a poznání, Metodika výtvarné výchovy, Metodika tělesné výchovy, Dějiny komunistické strany Československa, Kulturně osvětová práce, Logopedie, Tělesná výchova. řeči a poznání, ruský jazyk Růžena Hlaváčová

Personální obsazení profesorského sboru a přidělení předmětů v roce 1951–1952

Jméno	Aprobace	Přidělené předměty
Černíková Eliška		Pedagogika IV, Pg+praxe III
Mráz Václav ¹³⁶	Čeština, němčina/3. st.	Č I, II, III, IV; Fil. IV
Nováková Vlasta	Dějepis, zeměpis /3. st.	D I, II, III, IV, Z II, Ov I,

¹³⁶ Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1979–1989. Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogická škola Prachatice

¹³⁷ Státně zkoušený profesor s aprobací pro III. Stupně škol

¹³⁸ Přešli z dřívější odborné školy pro ženská povolání

¹³⁹ Odborný učitel s aprobací pro I, stupeň škol

		II, III, Pedagogická praxe II
Fuksík Vlastimil	Matematika, fyzika/3. st.	Matematika, fyzika III
Našinec Josef	Biologie, zeměpis/3. st.	Přírodopis I, II, III, IV
Sahula Josef	Výtvarná výchova/3. st.	Kreslení III
Uher Miloslav	Klavír, housle, hudební výchova, dějepis, zeměpis/3.st.	Hudební výchova I, II, IV
Marel Václav	Dějepis, zeměpis/3. st.	Klavír I, II, III, IV, hudeb, vých, III, IV
Ferdová Milada	Tělesná výchova/2. st.	Tělesná výchova I, II, III
Tůma Arnošt	Občanská výchova/2.st.	Ov I, II, III, IV
Kletečka Václav	Chemie/3. st.	Chemie II, III, IV
Kraus Václav	V kronice L, Ř (latina, řečtina?) /3. st.	Psychologie IV
Polívková Dorota	Čeština, angličtina/3. st.	Ruština I, II, III, IV
Holík Václav	Matematika, fyzika/3. st.	Chemie II, III
Klašková Vlasta	Tělesná výchova	Tv I, II, III, IV
Novák		Zeměpis III
Kazilová Hermína		Praxe IV
Grabmüller Václav		Požární ochrana I

Nepovinné předměty: Kytara I, II; Uher; Zájmové kroužky: pěvecký sbor I, III Uher; Literárně řečnický – III, IV Mráz

V roce 1951 byly ve třídách I., II. a III. ročníků zavedeny následující funkce:

Předseda, Kulturní referentka, Jednatelka, Pokladník, Tv referentka, Studijní, Sběrová ref

Nepovinné předměty: kytara I, II; Uher; Zájmové kroužky: pěvecký sbor I, III Uher; literárně řečnický – III, IV Mráz.

V roce 1951 byly ve třídách I., II. a III. ročníků zavedeny následující funkce: předseda, kulturní referentka, jednatelka, pokladník, Tv referentka, studijní, sběrová referentka. Uvedené funkce se nepodařilo obsadit ve IV. ročníku.

Příloha 2: Názvy školy¹⁴⁵

Pedagogické gymnázium – 1950–1953

Pedagogická škola – 1953–1975

Střední pedagogická škola – 1975-1991

Střední pedagogická škola a Sociálně právní akademie – 1991–1996

Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola 1996 – dosud

¹⁴⁵ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79

KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980, s. 265.

Příloha 3: Založení školy

Začátky školy podrobně popsané ředitelem školy Janem Koupalem:¹⁴⁶ „V těch časech řídil tehdejší reálné gymnasium v Prachaticích... Tak se mohlo stát, že když v Prachaticích vznikalo druhé gymnasium, byl u toho a může k historii pedagogické školy přispět skromným svědectvím. Události před 20 lety jsou už blednoucí historii, ale přesto se v nich nynějších vzpomínkách odvíjejí s naprostou přesností a určitostí, jako by to bylo nikoli dávno, ale teprve nedávno. Prachatice vyhlédl pro sídlo pedagogického gymnasia tehdejší krajský školní inspektor Emil Richtařík. K volbě města ho nepochybně vedly dvě okolnosti, především ta, že v Prachaticích byl na svou dobu slušný internát Boženy Němcové, a pak skutečnost, že v městské školní budově v Zahradní ulici dožívala své dny likvidovaná vyšší škola sociálně zdravotní. Záměr Richtaříkův, o němž jsme měli vědomost už v březnu roku 1950, přijal jako konečné řešení i KNV. Dne 8. května se v Prachaticích objevil vedoucí školského odboru KNV Bořislav Horák v doprovodu inspektora Richtaříka a v ředitelně gymnasia probíhaly první úvahy o konstituování profesorského sboru pedagogického gymnasia. B. Horák tehdy prohlásil, že zakládaná pedagogická gymnasia jsou předmětem mimořádné péče KSČ. a že jejich prosperitu považuje strana za prvořadou věc.“¹⁴⁷

„Brzy potom přijela z Č. Budějovic do Prachatic bývalá ředitelka pedagogického gymnasia Eliška Černíková. V doprovodu inspektora Richtaříka zašla i do gymnasia. Dala se informovat o nejrůznějších věcech souvisejících s budoucí existencí nové školy v městě. Byla plná pracovního elánu a tvořivého optimismu, ale v podtextu jejích otázek bylo možno zaznamenat dosud nepřekonanou nedůvěrou. Stále si uvědomovala, že má v městě, které neznala, doslova z ničeho vyčarovat novou školu. Rozhovor se vedl: „A myslíte, že zde v Prachaticích tedy budou pro pedagogické gymnasium opravdu dobré podmínky? Inspektor Richtařík na to pohotově: „Budou, a kdyby nebyly, tak to vytvoříme“...“²¹

„A tak 1. září 1950 pedagogické gymnasium zahájilo. Mezi oběma gymnasiemi byla od počátku úzká spolupráce, nejen personální, ale i obsahová. Školy byly v těsných kontaktech i prostřednictvím společenských organizací. ...Ale sotva se škola rozběhla a vytvořila si první existenční a provozní podmínky, najednou zčista jasná koncem listopadu 1950 šel po Prachaticích hlas, že pedagogické gymnasium bude přestěhováno do Kaplice... Ředitelka Černíková musela překonávat opravdu značné překážky. Město neoplývalo nějakým nadbytkem školního prostoru a nyní ke všemu nová škola jako z nebe spadlá zaujala školní budovu v Zahradní ulici. Místní činitelé proto nemohli mít nějaké zvláštní porozumění pro „krajskou“ školu. Jisté je, že by byl nikdo nevyvíjel úsilí o udržení PG v Prachaticích.“

Dne 29. 11. 1950 sdělil prof. J. Sahula, že podle zprávy školské referentky A. Vodičkové bude pedagogické gymnasium skutečně vystěhováno do Kaplice. Počátkem prosince se měla uskutečnit porada s inspektorem E. Richtaříkem o podmínkách profesorského sboru v souvislosti s přestěhováním školy, které, jak se tenkrát všude tvrdilo. K poradě nedošlo, události jako by se pozastavily. Po týdenním napětí najednou nastal zvrát. Dne 6. prosince 1950 přijel do Prachatic inspektor Richtařík a za svého řízení v městě navštívil i gymnasium. Šlo mu o to, zda by mohlo pedagogické gymnasium užívat společně s gymnasiem jeho budovu na Zlaté stezce a tím uhájít svou existenci v Prachaticích. Bez dlouhých úvah jsem vyslovil souhlas s tím, aby

¹⁴⁶ DANĚK, Z. et al. 20 let pedagogické školy v Prachaticích. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

¹⁴⁷ DANĚK, Z. et al. 20 let pedagogické školy v Prachaticích. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

PG užívalo část provozních místností gymnasia, a slíbil jsem všestrannou podporu. V stínu těchto nejistot se pedagogické gymnasium ve svém rozběhu nezastavilo, pracovalo naplno...Záměr umístit PG v gymnasijní budově nabyl konkrétní podoby za návštěvy E. Richtařika v Prachaticích 24. dubna 1951. Tehdy došlo mezi ředitelstvími obou gymnasií k domluvě, jak bude gymnasijní budova používána.“

„KNV toto řešení akceptoval v polovině května 1951 a uložil oběma školám, aby se přestěhování uskutečnilo v první půli prázdnin 1951 tak, aby začátek nového školního roku byl nerušený.“¹⁴⁸

¹⁴⁸ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích. 1970, s. 79.

Příloha 4: Názvy školy¹⁴⁹

Pedagogické gymnázium – 1950–1953

Pedagogická škola – 1953–1975

Střední pedagogická škola – 1975-1991

Střední pedagogická škola a Sociálně právní akademie – 1991–1996

Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola 1996 – dosud

¹⁴⁹ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1970, s. 79.

KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980, s. 265.

Příloha 5: Dvacetileté výročí školy

Ředitel školy Jan Koupal v kronice uvádí:¹⁵⁰ „Je samozřejmé, že profesorský sbor měl hodně příležitostí k tomu, aby zkoumal a posuzoval svou práci, a že na základě zjišťovaných výsledků vždy usiloval a usiluje o prohloubení všech výchovných činností, které utvářejí osobnost učitelek a vychovatelek. Zajímaly však také hlasy z působišť, na která absolventky odcházejí do celého Jihočeského kraje po maturitě. Zatím v první etapě byli zvědaví na zkušenosti ředitelek mateřských škol s absolventkami z posledních maturitních ročníků a na názory těchto absolventek na úroveň své připravenosti v konfrontaci s každodenní prací s dětmi. Proto koncem roku 1967 napsali všem inspektorkám a inspektorům předškolní výchovy v kraji, 35 ředitelkám mateřských škol městských i vesnických a víc než stu zmíněných absolventek. Z více než 250 použitelných informací, které dostali během ledna 1968, je možno sestavit dosti spolehlivý příspěvek k obrazu situace... co bychom mohli dělat jinak...

V průměru kladně jsou hodnoceny teoretické znalosti z předškolní pedagogiky a z psychologie, ale nepodařilo se u absolventek vypracovat návyk dalšího sebevzdělávání v obou těchto vědách. Absolventky mají bohaté poznatky z jednotlivých metodik, mají pěkné úspěchy i v metodických dovednostech, což se týká především všech druhů zaměstnání, ale dlouho se potýkají s potížemi v diferencování obsahu přiměřeného danému věkovému stupni. Většina dotázaných, a to jak ředitelek, tak absolventek, přichází s tvrzením, že v učebním plánu je vůbec málo pedagogické praxe. V průběžné pedagogické praxi věnujeme nejvíce času a místa práci v odděleních věkově homogenních a zanedbáváme oddělení smíšená. Do čtených jednotřídních mateřských škol ve venkovských obcích bývají přijímány i děti dvouleté, ale na výchovnou práci s nimi jsou naše absolventky jen málo připraveny. Velmi dobrou připravenost osvědčují pro výchovnou práci s dětmi staršího a středního předškolního věku, menší připravenost pro výchovu věku mladšího. Účastnice ankety ve velkém počtu vyslovovaly přání, aby žákyním bylo během studií zprostředkováno více zkušeností z přímého styku s dětmi, a aby byly konkrétněji seznamovány se stylem práce v jednotřídní mateřské škole.

Většina dotázaných ředitelek kladně oceňuje upřímnou sebekritičnost absolventek při rozboru hospitovaných činností. Pochvalně se vyjadřují o pedagogické serióznosti absolventek, o odpovědném promyšlení přípravy, o jejich náročnosti a trpělivosti. Ředitelky také vítají, že si mladé učitelky dovedou hodně pomůcek zhotovit samy...

Anketa uvádí také některé nedostatky. Pokládá za nutné upozornit, že každé minus, o kterém se zmíním, se týká jen části absolventek. Připomínky konstatovaly, že některé mladé učitelky nejsou zvyklé starat se o svěřený materiál a o pomůcky, že nerady udržují v kabinetech pořádek. Některé považují každý úkon nad úvazek, některým chybí hlubší zájem o veřejné události. Je nejen zajímavé, ale docela zákonité, že anketa se téměř masově dotkla i takových věcí, na které účastnice přímo dotazovány nebyly, ale o které si na každém kroku říká život a běžná praxe: že totiž mladé učitelky mají nepatrné znalosti vedení administrativy, zejména že neumějí vyřizovat písemnosti a že neznají základní formy styku s nadřízenými orgány, že neovládají administrativu školního stravování a ... že neumějí psát na stroji...

Co bude moci zlepšit škola, to zlepší... Domnívám se, že pedagogická škola v Prachaticích si vybojovala čestné místo v odborném školství Jihočeského kraje, že v Prachaticích napevno zakořenila a že její výhledy do blízké i vzdálené budoucnosti. “

¹⁵⁰ DANĚK, Z. et al. *20 let pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatic: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1970, s. 79.

KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatic: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980, s. 265.

Příloha 6: Dálkové studium

„Čekání přede dveřmi“

Byly pro nás, studentky pětiletého dálkového studia, tzv. zkoušky. Dvakrát do roka stejné martyrium. To houfování před kabinety profesorů! Běhání a shánění po sborovně, třídách, tělocvičně, kreslírně, chodbách a schodech! K naší cti budiž řečeno, že jsme je vždycky uhnaly. Kdekoliv, i u těch dveří označovaných panáčkem či panenkou.

Čekání přede dveřmi. O tom by se dala napsat psychologická studie. A protože nejsem psycholog, moje studie bude pouze z pohledu studentky. Vypotácí se ze dveří, pot jí teče až na prodloužená záda. Hned se na ni vrhá celý houf: „Tak co, jaký je, jakou má náladu, co zkouší, cos dostala?“ Chudinka ubohá, sotva vyklouzla ze spárů krvežíznivého profesora, už má na krku štěbetavé husy! Jen řekne, jakou záludnost si na ni profesor vymyslel, už se ozve: „Ježišmarjá, to jsem ani neviděla!“ A nastane přehorlivé listování tu v sešitě, tu v knize, onde zas v nějakých cárech... Nakonec dostane něco úplně jiného. A tak co dveře, to jiný profesor.

Psaní po tabulích rychlostí vystřeleného šípu. Tabule popsaná, pokřídovaný profesor zvedne prach tlesknutím do dlaní a se suverenitou jemu vlastní tradičně prohlásí: „Doufám, že jste všemu rozuměly.“ My, rovněž tradičně, pokýváme hlavami, a přitom si myslíme, pro nás neznámých sfér k nám sestoupil náš matematik. Důstojně vejde do království map. Posléze prohlásí, že: „v antických amfiteátrech se hrála dramata Moliérova a Shakespearova...“ příslušný profesor omráčeně zírá na studentku a sténá: „Co jsem komu udělal!“ /Vzpomínáte, profesore dějepisu/. Za dalšími dveřmi se ozývají úderý na klavír Milý a sympatický hlas: „Legato, prosím, legato.“ Potom přijde úskalí intervalů, akordů, stupnic /“pane bože, ať mi nedá nějaký a moll“/. A znovu ten klidný, noblesní hlas: „Dámo, kdybyste příslušnou péči, kterou věnujete nehtům, věnovala raději cvičení na klavíru!“ To profesor hudební výchovy elegantně jako Caesar „dal palec dolů“. Jeho citlivý sluch hudebníka trpí a propříště si snad raději zakoupí tlumiče do uší. Studentka vyjde ze dveří, sesuje se po zdi a tiše zaúpí: „Šlo to, dal mi to za čtyři.“ „Nedám vám ani den navíc“ hřímá za dalšími dveřmi „otec třídy“. Nakonec se stejně smiluje a vymodlí na pedagogické radě spásných 14 dnů odkladu. „Tuhle třídu mi byl čert dlužen“, říká, ale pro sebe se usmívá. Má nás rád. Dveře s velkou IV. skrývají elegantní a téměř vždy usměvavou ruštinářku, která trpělivě vysvětluje pádové vazby a nenápadně obrací oči „v sloup“. Zřejmě se obává UFO! „Hodila mi záchranu, dala mi Puškina, - ale holky, ta vám má pěkný svetr!“ Otřepe se a sklopne index, který skrývá velmi pěknou 4. „Takové bláboly si nechte od cesty“ slyšíme za dveřmi kreslírny, „století sem, století tam, vám na tom nesejde“, ozývá se dál a po chvíli vyjde celá rudá, slibujíc kantorovi krutou pomstu. Později u něj maturuje a nevychází z údivu. Tohle přece není ten obávaný výtvarník. Prosklené dveře nesou nápis knihovna. Za nimi sedí „náš děda“, jak mu láskyplně říkáme. Zavalen milovanými knihami, téměř ho není vidět. „Tak jak jsme daleko s povinnou četbou, co Nezval“ chvilka mlčení a: „co když si ho vytáhnete u maturity?“ „Ještě tenkrát netuší, že pronáší prorocká slova. Vytáhla si ho! A uměla, profesor zářil, patřila k jeho oblíbeným žákyním. Byl rád, že nezklamala. „No, jak jsme daleko s Jiráskem a jeho románem Proti všem?“ Po replice, že Jirásek je příliš popisný, se dobré kantorovo srdce rozběsí: „Každý český vzdělanec by měl znát Jiráska a vážít si ho.“ A další vášnivá obhajoba profesora miláčka. „Jo, holka, tentokrát to bude za tři“ říká studentka v duchu, i když právě s tímto profesorem ji poutá stejná láska k literatuře, a navíc obdiv k jeho velikým znalostem a životnímu elánu.

„No jasné“, řekne si na chodbě, než hodí index do tašky. „Po tobě se těžko chodí na zkoušku, nasazuješ nám vysoko látku“ říkají jedny, ale druhé přidávají: „Ale zase ho vždycky dobře naladíš!“ A takto bych mohla chodit do dalších a dalších dveří stejně tak, jako za dob mého studia.

Letmo se po chodbě mihne profesor, přezděný na Nicotina /mimochodem jako přisedící u maturity byl fantastický/, zaburácí zpěv profesora hudby, s maličkým úsměvem na rtech :projde uhlazený profesor chemie, proklouzne štíhloucká češtinářka, která se snadno ztratí mezi studentkami z denního studia /ta se nás něco natrápila s dětskou literaturou!/, důstojně vejde ředitel školy, vždy v bílé košili, sympatický, mladistvě pružný profesor branné výchovy, rozesmátý bohém profesor výtvarné výchovy, dobrý profesor klavírní hry, bez jehož pomoci bychom neměly skripta, rozpis konzultací a jiné důležitosti, do svého barevného světa jakoby zahleděný další-výtvarník, vynikající malíř libezných jihočeských krajiny a jiní a jiní... Odmaturovaly jsme, oddechly jsme si /možná, že víc profesori/, zamáčkeme slzu v oku a teď už jenom vzpomínáme rády a hezky protože to horší postupně odnese milosrdný čas.

At mi odpustí všichni ti, které jsem vynechala. Jistě na ně vzpomínají všichni, kteří za 30 let opustili zdi školy. Ano, vzpomínám ráda na střední pedagogickou školu v Prachaticích (Irena Černá V. ročník studia učitelství 1977/78; Almanach 30).

Vzpomínka ze studijních let

Snad to byla touha zůstat u své milované práce s dětmi. Odtud jsem čerpala odvahu požádat v r. 1964 ve svých 47 letech o doporučení ke zkoušce na Střední pedagogickou školu v Prachaticích. Ohlédnou-li se zpět, byl to čin velmi troufalý, ale patrně jsem věřila, že optimismus je nejpříjemnější forma odvahy. Byla jsem v té době už příliš poznamenána vnímáním tepla dětských tělíček, než abych mohla pracovat s mrtvou hmotou. Moje přijetí do školy znamenalo naučit se vstávat denně ve 4 hodiny ráno, abych do 6 hodin mohla studovat. Během dne a večer jsem se ke studiu nedostala pro povinnosti v zaměstnání a v domácnosti. Vzhledem k velké vzdálenosti od domova jsem při cestách na konzultace celkem čtyřikrát přisedala v autobusech a vlacích, abych se po sedmi hodinách jízdy dostala do Prachatic. Když jsem při prvních studijních hodinách ve třídě: spíše odezírala ze rtů přednášejících soudruhů profesorů, byla jsem šťastná a zoufalé zároveň, protože jsem mnohému tak málo rozuměla. Můj mladší syn studoval v té době na průmyslové škole stavební ve Volyni. Byl to hřejivý pocit, když mi pomáhal vníknout do tajů nehumanitních předmětů. Moje třída žila mladě, a protože mi nikdo můj věk nepřipomínal, nechala jsem se zajmout mladým krásným kolektivem. Profesori nám pomáhali zorientovat se v novém prostředí. Poznala jsem pravou životní radost z toho, že moje síly budou obohaceny k práci, kterou jsem pro sebe považovala za jedinou. Přišlo zkoušková údobí. Zdálo se mi, že se střídavě dotýkám oblak, abych hned zase vláčela nohy blátem. Začala jsem chápat nepomíjející hodnotu vzdělání. Ruštinu jsem znala jen z lidového kursu ruštiny, ale s dlouhodobou pomocí mladé s. učitelky, nynější ředitelky ZDŠ, jsem při zkouškách obstála. Začarovaným kruhem byla pro mne matematika. Přes usilovnou pomoc další s. učitelky, mého syna a muže, jsem těsně před maturitou musela zcela právem poslední dílčí zkoušku opakovat. Za čtyři roky studia jsem poznala, že pravda se nalézá i ve střetávání názorů. Poznala jsem pravý význam slova šlechtnost. Prachatice, toto centrum vzdělanosti už ve středověku, stulené pod horami, jsem viděla ve všech ročních obdobích, vždy v novém překrásném rouše. Vždycky, když jsem ve 22 hodin večer poslouchala prachatické zvony, jejichž hlahol býval již v dávné minulosti vodítkem pro solné náklady, vzpomínám, že pro mne to bylo vyzvání na cestu k prameni vody živé (Jarmila Voharčíková 21. 3. 1980; Almanach 30).

Příloha 7: Ateistická výchova

Cesta k Bohu

„Stalo se někdy v polovině 70. let. Při hodině biologie jsem si všiml, jak jedna žákyně, místo aby sledovala můj výklad, cosi četla pod lavicí. Říkal jsem si: „No jo, zase asi červená knihovna.“ Ihned jsem na tu čtenářku uhodil a přikázal jí, aby mi onu knížku pěkně přinesla na katedru. Dost se vylekala, ale nakonec mi ji podala do ruky. Zalistroval jsem v ní a byl jsem doslova šokován! Byla to totiž stará ohmataná učebnice náboženství, jakou jsem sám jako školák používal ve 40. letech. Jmenovala se Cesta k Bohu. Na konci hodiny jsem tu žákyni vyzval, aby za mnou přišla do kabinetu. Tam jsem jí knížku vrátil se slovy: „Holka, tohle si raději do školy vůbec nenes!“ Ona poděkovala a vše zůstalo mezi námi. K tomu dodávám, že se tak stalo v dobách nejtvrdší „normalizace“, kdy jeden z vyučovacích předmětů se nazýval „ateistická výchova“ a kdy víra v Boha byla považována za nebezpečnou, za kterou se na této škole i vylučovalo ze studia.“¹⁵¹

Žákyně Krausová

„Jméno téhle žákyně nenajdete v žádném seznamu abiturientů tříd SPgŠ. A přece – děvče to bylo pilné, hodné a skromné, jakých bývala většina jejích vrstevnic ze šumavského venkova. Jenže ona nebyla „bezproblémová“. Její potíž spočívala v tom, že pocházela z vesnice, kde, jak se říká, vidí jeden druhému do talíře. Tak se stalo, že Krausová proklouzla při přijímacím řízení na školu... přestože se na Stachách vědělo, že pochází z rodiny věřících křesťanů, která chodí do kostela.

Na MNV tam tenkrát, tuším ve funkci tajemníka, působil pan P. který se do případu „vložil“ a za pomoci OV KSČ docílil, že žákyně 1. ročníku vychovatelství byla v listopadu nakonec vyloučena. Já byl její třídní a nemohl jí pomoci. Taková byla tenkrát doba!“

Pohřeb údržbáře Kubičky

„Další normalizační příběh je z přelomu 70. a 80. let. Na SPgŠ tenkrát už řadu let působil jako údržbář člověk neobyčejně zručný, pracovitý a také oblíbený pan Kubička. Zemřel na zákeřnou chorobu. Rakovina, mu náhle ukončila život. Rozloučení s ním bylo v obřadní síni na prachatickém hřbitově.

Zaspívala mu i skupina studentek z Pártlova pěveckého sboru jihočeských učitelek. A v čem byl problém? Ten pohřeb totiž, jak se tenkrát říkalo, nebyl civilní, ale s římskokatolickým knězem. Však hned druhý den ráno drnčel v ředitelně telefon, ideologický tajemník OV KSČ se v něm rozčiloval, jak je možné, že studentky školy asistovaly na pohřbu, jehož obřad obstarával farář...!

Škola tak měla postaráno o další nepříjemnost, protože argument, že v obřadní síni dívky zpívaly za závěsem, přijat nebyl.“

¹⁵¹ Ing. Vratislav Francel, Pět „normalizačních“ vzpomínek. SCHULZ, A. et al. *Almanach k 50. výročí školy*. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, 2000, s. 46–47.

Další nepříjemnost

„...Na jedné krajské stranické konferenci koncem 70. let vykřičel jeden pán nevidaný případ, jak se jedna mladá učitelka mateřské školy vdávala, přičemž bylo jejímu sňatku požehnáno i knězem. Ten pán neopomněl připomenout, že ona provinilá učitelka je absolventkou SPgŠ v Prachaticích!... Byla dokonce ustavena komise, která zjišťovala u provinilé abiturientky M., od jejíž maturity uplynulo pět let, kdo byl jejím třídním a kdo v její třídě vyučoval občanskou výchovu! Naštěstí se z toho nakonec vážnější závěry nedělaly.“

„V polovině 80. let podobné odneslo 6 kolegů a kolegyně včetně ředitele školy a jeho zástupce.“

Maturita pátera Hanžla

Paměti sepsané v roce 2000 od páterem Josefem Hanžlem, členem CSsR, toho času duchovním správcem v Pelhřimově: „V roce 1945 jsem nastoupil do juvenátu v Libějovicích...Ale na podzim 1949 byl juvenát zrušen a nás, starší, rozeslali po městech: Č. Budějovice, Planá, Ostrava. Ještě s několika, jsem byl převeden do Č. Budějovic. Bydleli jsme v klášteře. Měl nás na starosti P. Skuhrovec. Chodili jsme do Jirsíkova gymnasia, do sexty ...Mezi námi ve třídě byl také nynější kardinál Vlk. Ten byl nejlepším žákem a všichni nám ho dávali za vzor ... 13. dubna 1950, kdy nás všechny o půlnoci přepadli v klášteře vojáci. Bylo jich tolik, že všude stáli se zbraněmi v rukou... V životě už jsem to nezažil a nezažiji. Byli jsme odvezeni autobusy do Králík. ... Mě najednou propustili domů. Bylo mně 21 a půl roku, bez možnosti studovat, bez zaměstnání, bez dobrého zdraví, bez peněz, špatně oblečený, vyhozený z prostředí, kde jsem přes dva roky žil. ... znovu jsem se ohlásil na úřadech a žádal o nějakou práci. Bylo to ponižující hledání, při kterém jsem i uslyšel: „nespolehlivé lidi nebereme“. Kdosi mě poslal mezi řezníky na jatka...tam jsem se poprvé setkal s člověkem, který neměl rád politický režim...a ten mně řekl: „beru tě“. ... Po ukončení zaměstnání na jatkách jsem musel hledat práci v lese...Pak se našlo místo na polesí Bavorov...Celkem jsem dělal lesního technika 10 let. Udělal jsem si dálkově lesnickou mistrovskou školu (trvala 3 roky) a v té době se pak rozhodlo o mém dalším studiu v roce 1968, kdy jsem začal dokončovat středoškolské vzdělání...začal jsem uvažovat o možnosti udělat maturitu. S pomocí Boží jsem našel spolužáka ze základní školy, který byl profesorem na pedagogické škole v Prachaticích. Ten mi skrz ředitele dopomohl k přijetí do PŠ a po 2 letech jsem v roce 1970 odmaturoval. O tom, proč potřebuji maturitu, nevěděl nikdo než ten profesor, ředitel a třídní profesor, všichni byli věřící lidé. Pokud vím, po maturitě přišla komise z ČB zkoumat, jak to, že odmaturoval na jejich škole člověk, který pak vstoupil do semináře. Ale už to nemohli zakázat. Maturita byla a já nastoupil v roce 1970 do Litoměřic. V roce 1975 jsem byl vysvěcen otcem kardinálem Tomáškem na kněze.“¹⁵²

¹⁵² Podle Almanachu k 50.výročí školy studoval v dálkovém studiu, obor vychovatelství Josef Hanžl. Profesor, spolužák ze ZŠ, který mu ke studiu dopomohl, byl sbormistr PSJU Theodor Pártl, ředitelé Jan Mádl a Josef Sáhula, třídní profesor Ing. Vratislav Francel. Každoročně až do své smrti posílal P. Josef Hanžl na SPgŠ vánoční a velikonoční přání s požehnáním škole i všem pedagogům. Toto přání bylo vždy veřejně vyvěšeno ve sborovně na nástěnce a vždy někdo upozornil „toto byl náš student“. SCHULZ, A. et al. *Almanach k 50.výročí školy*. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, 2000, s. 135.

Příloha 8: Oslavy padesátiletého výročí školy

Rozhovor v tisku vzpomínky absolventek školy na studium

Leona Fröhlichová

„Přišla jsem se podívat a zavzpomínat na studentská léta,“ poznamenala při oslavách padesátého výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích.

Božena Davidová

Také školu navštěvovala v letech 1950–1954. *„Sešlo se nás zde celkem dvacet ze třídy a program, který je na tento den připraven, se nám velice líbí. Je krásné slyšet písničky pěveckého sboru Fontána, které jsme kdysi zpívaly i my a připomínají nám naše působení v souboru,“* prozradila Božena Davidová s tím, že jako třída se v posledních letech scházejí pravidelně každý rok.

Jan Holec

Bývalý kantor *„Na škole jsem působil jako vyučující výtvarník 31 let. Jsem rád, že jsem se mohl zúčastnit, protože je to příležitost, jak se setkat s bývalými kantory a žáky, kterých zde mám mnoho,“* prozradil Jan Holec.

ředitel Karel Pokorný

Areál letního kina byl zaplněný. Absolventi s úsměvem oslovovali své bývalé pedagogy a všichni byli za tuto příležitost vděční. *„Jsem rád, že nám vyšlo počasí, i když jsme pro jistotu měli připravené i náhradní prostory. Na účasti je vidět, že všichni mají k naší škole i po letech vřelý vztah. Areál letního kina jsme vybrali, neboť je ve volném prostoru a je zde dost místa,“* popsal své dojmy současný ředitel Karel Pokorný.

Příloha 9: Příjímací zkoušky

Rozhovor v tisku ze zást. ředitelem A. Schulzem. Co nabízí budoucím žákům prachatická SPgŠ.

V posledních týdnech bylo o Střední pedagogické škole v Prachaticích hodně slyšet. S velkým ohlasem se setkala akademie pro rodiče v divadle, soubory školy vystupovaly v SRN, vaši školu navštívili žáci a profesori z družební reálky ve Freyungu. Kde jsou kořeny takové aktivity?

„Máme šikovné žákyně a žáky i velmi schopné profesory s hlubokým zájmem o rozvoj osobnosti studentů. Navíc zapojujeme do řešení problémů školy i žáky prostřednictvím aktivitu tak zvaných mluvčích tříd. Na rodiče podnikatele se obracíme s žádostí o finanční podporu nadace školy. Ta pak může mimo jiné podporovat i mimoškolní aktivity.“

Jak vidíte nejbližší perspektivu školy?

„Do dvou nových tříd 1. ročníku přijmeme v příštím roce celkem 64 žáků ke studiu sdruženého oboru vychovatelství a učitelství pro MŠ. Žáci 8., resp. 9. tříd ZŠ vykonají v týdně od 8. do 11. března 1993 talentové zkoušky z přednesu, tělesné, hudební a výtvarné výchovy. Součástí hodnocení zkoušky je i průměrný prospěch dosažený v ZŠ.“

Kdo z uchazečů má šanci uspět, kdy a kam posílat přihlášky?

„Základem je zájem o práci s dětmi a mládeží, dobrý prospěch v ZŠ, bezchybná výslovnost, znalost plavání. Pochopitelně též bezvadný zdravotní stav a předpoklady pro úspěšné složení talentové zkoušky z výše uvedených předmětů. Přihlášky přijímáme do 10. února na adrese Střední pedagogická škola, Zahradní 249, 38322 Prachatice. Do 10 dnů pak každý uchazeč obdrží přesné pokyny a požadavky k talentové zkoušce.“

Co žákům konkrétně nabízíte?

„Učební plán s výraznou převahou humanitních předmětů a výchov včetně osobnostní a dramatické a hry na hudební nástroj, povinný plavecký, lyžařský a turistický kurs, pro děvčata ubytování v moderním domově mládeže, pro všechny žáky celodenní stravování v jedné ze dvou školních jídelen, pestrou zájmovou činnost, a především kvalifikovaný profesorský sbor.“

Příloha 10: Školní akademie

Ze všech okresů jihočeského regionu se sjeli rodiče studentek Střední pedagogické školy do Prachatic.

Podobné schůzky jsou povětšinou provázeny stresem rodičů ve škole i doma, o dětech ani nemluvě. Pro uklidnění nervů, ale kvůli prestiži své vlastní i školy, připravily studentky SPGŠ tradiční akademii. Zaměření školy prezentovaly ve svých vystoupeních a je třeba říct, že za podobná by se nemusel stydět leckterý profesionál. Doslova našlapané hlediště prachatického divadla pak bylo důstojnou kulisou pro smyčcový komorní soubor, ukázkou recitace či pěvecký sbor, který nás během kratšího vystoupení přenesl ze šestnáctého století až na bavlníkové plantáže svou sborovou úpravou spirituálu. Představu Černé Ameriky pak vystřídala Porta i jihočeská náves předvedená nejmladšími členkami souboru Libín. Nikomu jistě nevadilo, že v jednu chvíli se jeviště proměnilo v tělocvičnu, na níž děvčata předvedla cvičení při hudbě, akrobatickou řadu gymnastických prvků i ukázkou stepu.

A protože i na SPGŠ vědí, že nejhorší je strach z neznáma, měli rodiče možnost po akademii zhlédnout videozáznam loňských maturitních zkoušek. Jestliže tedy budou mít budoucí učitelky a vychovatelky pro svou práci vytvořeny náležitě podmínky, není třeba se strachovat o další výchovu dětí.

Umění vychovávat k umění

„Nás vůbec nesouží, že nám noty padají do louží.“ To je jen kratičká ukáзка z textu folkové písničky, kterou slyšeli rodiče studentek Střední pedagogické školy v Prachaticích.

Hlediště prachatického divadla bylo zaplněno prakticky do posledního místa. Nejednalo se však o vystoupení známých umělců, nýbrž o akademii studentek zdejší „pedárny“. Nutno podotknout, že rodiče, kteří se sjeli z okresů jižních Čech, aby viděli a slyšeli vystoupení, která si s profesionály v ničem nezahladala. Blok třinácti ukázek autorské tvorby studentek i součástí výuky zahájilo kytarové trio profesora Jiřího Vopálky. Nedávný úspěch v bavorském Grafenau nebyl ničím výjimečným a potlesk nesoucí se divadlem to jen potvrdil... A tak jsme se mohli postupně nechat unášet tóny vážné hudby smyčcového komorního souboru, cítit se jako na Portě nebo se ocitnout na jihočeské návsi při vystoupení souboru Libín. Akademie, která se konala, tak dala rodičům nahlédnout alespoň letmo do cílené školní i zájmové činnosti jejich, ač téměř dospělých, přeci jen dětí. Po vystoupeních je pak čekala méně oficiální část. Avšak i během rodičovského sdružení si mohli všichni prohlédnout výstavu výtvarných prací nebo na videozáznamu zjistit, jak vypadaly maturity vloni. V každém případě akademie ukázala jedno: Pokud budou mít budoucí vychovatelky a učitelky pro svou práci vytvořeny náležitě podmínky, je kulturní výchova dětí v těch nejlepších rukou. Text M. Fuchs.

Žáci předvedli svým rodičům, co umějí

Co umějí žáci Střední pedagogické školy a Sociálně právní akademie, předvedli v prachatickém divadle. Sál praskal ve švech, když do hlediště zasedli rodiče žáků z celých jižních Čech. Na pódiu se střídala vystoupení gymnastů, hudebníků, zpěváků, recitátorů, tanečníků, zkrátka tradiční školní akademie opět ukázala, že v některých našich školách nevyrostají pouze technokraté, ale i lidé vnímající a rozšiřující krásno a cit.

U příležitosti čtvrtletních rodičovských schůzek uspořádali žákyně a žáci Střední pedagogické školy v Prachaticích tuto sobotu v městském divadle slavnostní akademii. Své dovednosti zde ukázaly školní kulturní soubory. V programu vystoupil folklórní soubor Libín, komorní orchestr pedagogické školy, pěvecký soubor La Fontaine a skupina Cink. Vystoupení souborů bylo doplněno recitací a ukázkami z gymnastiky.

Akademie střední školy patřila především rodičům prváků

Po dvou letech mohli zájemci zhlédnout opět školní akademii Střední pedagogické školy v Prachaticích (SPgŠ). Této akce, která se konala v Městském divadle v Prachaticích, se zúčastnili žáci SPgŠ a jejich rodiče. Byl připraven bohatý program, který trval hodinu a půl. *„Školní akademie, v překladu to znamená přehlídka umění školy a studentů, se dělá hlavně pro rodiče žáků. Na této akci se prezentuje veškerá zájmová činnost, která se provozuje na škole. I vzhledem k tomu, že škola je zaměřena především na výchovy, jako jsou například hudební, výtvarná, tělesná a dramatická výchova, tak že i všech těchto oblastí děláme na akademii ukázky. Představují se všechna hudební tělesa, která u nás na škole pracují. Konkrétně se jedná o pěvecký sbor, folklórní soubor Libín a komorní orchestr. Vznikla folková skupina Nový Cink, která také předvedla své umění. Jezdí i do zahraničí na různé festivaly a jsou velmi úspěšní. Ještě jsou u nás další dvě hudební aktivity, a to vokální renesanční skupina a druhou skupinu vede Jan Janda, student ze čtvrtého ročníku, která hraje spíše bluegras,“* řekl pro Listy Prachaticka zástupce ředitele střední školy Karel Pokorný. Ve škole je věnována velká pozornost výtvarné výchově stavovány v novém atelieru, který byl vybudován v podkroví školy. Rodiče studentů mohli tyto práce zhlédnout také ve foyer Městského divadla.

Studenti na jevišti předvedli také ukázky z dramatické a z tělesné výchovy. Program tělesné výchovy byl rozdělen na dvě části. První byla gymnastická a druhá se skládala ze scénky, kterou žáci nazvali „Jak nás tělesná výchova provází životem“. *„Žáci předváděli život s tělocvikem od mateřských škol, přes základní a střední školy až po dospělost. Ukazovali člověka v pokročilém věku. Snažili se pohybovat velmi pomalu, aby ukázali, jak se starší člověk hůře hýbe. Poukazovali také na těhotné ženy nebo starší vědce. Školní akademie se uskutečňuje jednou za dva roky, aby se studenti mohli alespoň jednou za dobu studia zúčastnit této akce. Letošní akademie slavila veliký úspěch nejen u rodičů studentů, ale i učitelů. „Po letošním úspěchu nás rodiče žádali, aby se akademie uskutečňovala každý rok. Budeme se snažit o této alternativě přemýšlet, protože největší úspěch slavilo vystoupení děvčat, která k nám přišla letos. Chtěl bych je moc pochválit, protože měla na přípravu pouhých dva a půl měsíce, a přesto to zvládla skvěle, i když to byla činnost, kterou ještě nikdy nedělala. Já jsem měl v komorním orchestru taky několik děvčat prvního ročníku. Rodiče těchto dětí to obzvláště potěšilo, této akce se zúčastnilo nejvíce rodičů žáků z ročníku. Divadlo bylo úplně plné. Učitelé věděli, že se akademie bude konat, a proto se snažili již od samého začátku školního roku připravovat na tuto akci. Po skončení dopolední akademie následovaly třídní schůzky. Přijeli sem rodiče z celého kraje, a proto jsme udělali schůzky hned po představení, aby nemuseli jezdit na jiný termín,“* řekl Karel Pokorný a dodal, „některé děti jsme chtěli na poslední chvíli vyřadit z programu, když jsme viděli, že to není ono. Poznali jsme na nich, že je jim to líto. Nedokázali jsme jim říct, aby nevystupovaly. Já vím, že některé děti si přivezly i babičky, aby viděly, co jejich vnoučata dovedou. Zatím nepočítáme s tím, že bychom podobnou akci připravovali pro veřejnost.

Ukázka ze školní akademie 7. 1. 2000¹⁵³

přednes – Novotná Hana – 1. B

Libín – Pokorná (Bavorov, Husaři) (Eichlerová 2.B, Turková 3.B, Tomanová-A Ondříková - 1. B, Bernkopfová, Káňová – 1.C)

divadlo – Bečvářová – P. Holý – Zdaleka ne tak ošklivá Jak se zdálo. (Cuháková - 2.A, Hodová- 3.A, Vrchotová- 2.A)

aerobik – DM – Krafčíková (Horáčková, Vachtová, Ševčíková, Prchlíková 1 B, Pekárková, Šedivá, Dohnalová 2.A)

Fontána – Svoboda

komorní orchestr – Pokorný (Ave verum – W. A. Mozart, Menuet A dur – Luigi Boccherini) (Zemanová 1. A, Podskalská, Růžičková 1. B, Juskovičová 1.C, Klacková 2.B, Čermáková, Becková 3.A, Sháněl 1. D)

klavírní duo – Jiráňová, Páníková -3. B, Ministep, Bolero

TV – Tušerová (Mastilová - 2.B, Hazuková, Skavská, Sovová - 1.C)

divadlo – Bečvářová – Oslí uši, modré vousy (Čančurová, Jiříková 3.B, Fleková, Svítivá - 2.B, Kolčabová - A, Novotná 1.B, Zvárová – 1.C, Hodová - 3.A)

přednes – Šípová, Čuháková Monika - 2. A

Cink – Vopálka

Moderátoři: Alice Hodová Tomáš Vozábal

příprava – Šípová

organizace: Jan Dušek, Lukáš Hejný, Tomáš Vozábal, Hana Svítivá, Josef Vrba

¹⁵³ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 2001-2011*. Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 321.

Příloha 11: Maturity

Zahraj, zazpívej, zacvič, nakresli, vytvoř a vyprávěj.¹⁵⁴ V prachatické Střední pedagogické škole mají studentky praktické maturitní zkoušky.

Stovka čtvrtáků, přesněji řečeno devadesát čtyři děvčat a šest chlapců, tak udělala první krok na cestě, která vede k vysvědčení dospělosti a získání potřebného vzdělání v oboru učitelství pro mateřské školy a vychovatelství. Úctyhodný je přehled „disciplín“, které museli maturanti absolvovat. Z hudební výchovy to byla hra na nástroj a zpěv. K úspěchu bylo třeba se vyznat v notách, hudební teorii a připravit si seznam nacvičených skladeb, z něhož se při zkoušce losovalo. Zkouška z tělesné výchovy zahrnovala sestavu s hudebním doprovodem, a to buď s náčiním, jako třeba švihadlem, kužely, míčem nebo prostná. Následovaly cviky na zvoleném nářadí, buď na kruzích, nebo na hrazdě, bradlech či kladině. Bylo však třeba prokázat i znalost teorie a praxe kolektivních míčových her. Na výtvarnou výchovu byly čtyři hodiny času, které musely stačit ke zpracování zvoleného tématu. Tentokrát to bylo buď zátiší s tvarově odlišnými předměty nebo vytvoření textilní loutky, návrh na obal knihy či gramofonové desky, dále tematický proces libovolným i fantazijním námětem vytvořený volnou technikou a bylo také možné zvolit si dekorativní práci, při níž vznikl návrh na závěsovou látku či obalový papír v provedení temperovými barvami. Čtvrtou disciplínou byl přednes, a to prózy nebo poezie pro děti i dospělé, dále improvizované vyprávění na vylosované téma, například popis zajímavé hry. Finále tvořila výrazná četba textu. Podle odborníků jsou některá vystoupení bez nadsázky na přehlídkové úrovni.

„Z uvedených čtyř předmětů se stanoví výsledná známka z praktické odborné části, která bude pátou známkou na maturitním vysvědčení,“ řekl nám zástupce ředitele SPgŠ Alfréd Schulz. Další známky budou z českého jazyka, pedagogiky a psychologie, jedné výchovy (hudební, výtvarné, tělesné nebo dramatické) a volitelného předmětu. Tím může být matematika, základy společenských věd, biologie a hygiena, cizí jazyk, tedy němčina nebo angličtina, ale i druhá výchova, což je letošní novinka pocházející z Prachatic, kterou se podařilo prosadit celostátně. Ústní maturity začínají ve Střední pedagogické škole a Sociálně právní akademii v Prachaticích cca 16. května.

Zbývá dodat, že průběh praktických maturitních zkoušek se točil na video a budou jej moci zhlédnout i rodiče a členové školní rady na setkání začátkem května.

Rozhovor v tisku se zástupcem ředitele Alfréda Schulze o praktické maturitě

V čem spočívají praktické maturity?

„Především si ověřujeme dovednosti maturantů získané během studia ve hře na hudební nástroj a zpěvu, výtvarných činnostech, sportovních disciplínách; v uměleckém přednesu a improvizaci. Výsledky jsou pak vyjádřeny na maturitním vysvědčení ve známce za tzv. praktickou odbornou část.“

Jak dlouho tyto zkoušky trvají a jak jsou začleněny do celkového programu maturit?

„Zkoušky trvají tři dny, následují týden po maturitní písemné práci z českého jazyka. Po praktických maturitách přijdou na řadu ústní zkoušky.“

¹⁵⁴ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 128.

Z čeho se skládají ústní zkoušky?

„Ústní zkoušky budou z českého jazyka a literatury, pedagogiky a psychologie, volitelné výchovy a předmětu, který si maturanti vybírají podle vlastního uvážení. Maturovat mohou z cizího jazyka, matematiky, biologie a hygieny, základů společenských věd nebo jiné výchovy.“

Kdy se zkoušky budou konat a kolik studentů půjde letos k maturitě?

„Ústní maturitní zkoušky se budou letos, v SPgŠ a SPA konat od 20. května do 4. června. Maturovat budou dvě třídy SPA (59 studentů), dvě třídy SPgŠ (61 studentů) a dvě třídy dálkového doplňovacího studia (26 studentů). Zkouškové období vyvrcholí přijímacími zkouškami do Vyšší odborné školy sociální, které se uskuteční v týdnu od 17. června. Text Petr Schel; Prachatické listy 1996/18/4.“

U maturit se může hrát i cvičit¹⁵⁵

V budově Střední pedagogické školy se rozléhaly tóny z hudebních nástrojů, na kterých měli žáci předvést, co se za čtyři roky studia naučili. Mimo hru na hudební nástroj je ještě z praktických zkoušek čekaly přednes a tělesná výchova. *„V rámci praktické maturity se hodnotí ještě ročníková výtvarná práce. Přistoupilo k maturitám celkem 58 žáků ze školy. Jedná se o dvě třídy. Praktickým zkouškám předcházela písemná část zkoušky z českého jazyka,“* řekl v do tisku Prachatic zástupce ředitele školy Alfréd Schulz.

Jak se mluví při maturitě¹⁵⁶

K první části maturitní zkoušky přistoupili maturanti z prachatické střední pedagogické školy. Součástí praktické maturitní zkoušky z mluveného projevu je například přednes textu, improvizace s předmětem či volba námětu pro vyprávění s rekvizitou. Poslední téma s názvem Jak si barvy zvolily za královnu všech barev duhu, si vybrala Lenka Větrovcová ze 4. B.

Rozhovor v tisku: „Studenti, kteří skládali zkoušku z dospělosti. Centrálně vyhlášená témata by musela mít velký rozsah“ ředitel SPgŠ Karel Pokorný.

Písemnou část maturitní zkoušky z českého jazyka psalo 57 studentů ze dvou tříd oboru předškolní a mimoškolní pedagogiky SPgŠ. Studenti měli možnost si vybrat z pěti témat: vypravování představy, že důvěrně známý předmět ožil; charakteristika zajímavé osobnosti s citátem Goetheho „Lidi se bojí jen ten, kdo je nezná“; článek do novin na téma ekologických problémů z našeho okolí; úvaha o významu osobního příkladu rodičů pro život dítěte; referát pro rodiče dětí v I. třídě Jaká je úloha rodiny ve výchově dítěte?“

„Nejen vedení školy, ale i předmětová komise českého jazyka nejsou pro centrálně vydávaná témata pro písemnou část maturitní zkoušky z českého jazyka. Myslím si, že je vhodnější, že si témata volí škola. V případě, že by témata byla vydávána centrálně, musel by existovat velký rozsah těchto témat, aby si odlišně zaměřené střední školy mohly vybrat pro ně typická témata,“ sdělil ředitel školy Karel Pokorný.

¹⁵⁵ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 213.

¹⁵⁶ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 247.

**Rozhovor v tisku: Svě maturitní práce vystavují žáci v ateliéru ve škole.¹⁵⁷
„Příprava práce ke zkoušce je otázkou půl roku,“ říká I. Bečvářová**

Pro žáky a rodiče je k dispozici výstava výtvarných maturitních prací v prachatické Střední pedagogické škole.

Nejméně půl roku trvá v průměru příprava jedné maturitní práce, bez které by bylo zvládnutí „zkoušky z dospělosti“ nesplnitelné. Vedení školy se rozhodlo letošní práce maturantů vystavit v nových ateliérech přistavěných nad školou. K vidění je zde téměř šedesát prací, k jejichž zdárnému dokončení svou zásluhou bezesporu přispěli výtvarníci Jiří Stejskal a Ivana Blažková, kteří obě maturitní třídy, 4. a 4. B, vyučovali.

Výstava je přístupná pouze žákům školy a příští týden v pátek i rodičům. „*Všichni žáci nižších ročníků výstavu navštíví při hodině výtvarné výchovy, kdy s nimi o jednotlivých pracích a jejich provedení budeme mluvit. Na pátek příštího týdne vybereme nejlepší práce, ty budou potom po rodičovských schůzkách přístupné na výstavě rodičům.*“ Vysvětlil Jiří Stejskal, který k maturitě z výtvarné výchovy dovedl žáky 4. B.

Maturitní výtvarná práce je výsledkem dlouhodobé přípravy, což potvrdila výtvarnice Ivana Bečvářová: „*Často se stává, že žáci prvního ročníku, kteří sem přijdou, mají minimální znalosti o výstavnictví. Neznají například ani základy perspektivy nebo jednotlivé techniky. Musíme je tedy připravovat již od začátku a při dvou hodinách výtvarné výchovy za týden to není snadné. Máme obavy, že nám ještě dvě vyučovací hodiny uberou na jednu, pak už bude výuka výtvarné výchovy nezvladatelná.*“

Maturitní práci podle slov Ivany Bečvářové předchází mnoho náčrtů a variant konečného provedení. „*Myslím, že jsou některé práce velmi povedené a je škoda, že výstava nemůže být přístupná veřejnosti, alespoň by se tak mohla škola lépe prezentovat a byly by lépe vidět výsledky našich studentů,*“ dodala výtvarnice.

Rozhovor v tisku očima studentů SPgŠ hned po maturitě: „Český jazyk byl snadný, ale matematika byla obtížná“¹⁵⁸

redaktorka Nikola Rychtaříková

Studentů Střední pedagogické školy v Prachaticích jsme se těsně po dokončení písemných testů z českého jazyka a matematiky zeptali na jejich pocity z této zkoušky pořádané státem. Jak se dívají maturanti na prověrku českých středních škol a jak je pro ně obtížná? Vidí maturant jen zabitý čas, či je pro ně jakousi prověrkou vlastních znalostí?

„*Z matematiky budu maturovat, ale některé příklady mi činily problémy. Protože byl ale test připraven souhrnně pro gymnázia i odborné školy, byly některé příklady dost obtížné. Pro mě bylo srovnáním, jak jsme na tom v celorepublikovém průměru, ale těžko se dá srovnávat gymnázium a pedagogická škola, když na obou se probírá úplně něco jiného,*“ uvedla sedmnáctiletá studentka SPgŠ Jaroslava Rašková, kterou zanedlouho čeká maturita z matematiky, psychologie, pedagogiky, českého jazyka a tělocviku.

„*Rovněž maturuji z matematiky. Mohu říct, že několik příkladů jsem vypočítala, ale test obsahoval i příklady, které jsme se my vůbec neučili. Nemyslím si, že bych si při tomto testu prověřila, zda jsem připravena na maturitu, protože test obsahoval něco úplně jiného, než probíráme,*“ řekla nám devatenáctiletá Miluše Vrkočová.

¹⁵⁷ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001.* Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 249.

¹⁵⁸ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001.* Prachatice: Nепublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 290.

„Český jazyk byl výborný,“ shodovali se naopak studenti po skončení testu z českého jazyka a matematiky. Test z českého jazyka studentům problém nečinil, podle jejich názoru sonda obsahovala všeobecné znalosti, které ve škole běžně probírají.

„Mně matematika jako předmět osobně moc neříká, protože já z matematiky nematuruji. Oblibu mám spíš v českém jazyce a hudební výchově, takže kdybych měl říct, je příprava v českém jazyce na naší škole docela solidní. Myslím si, že šlo mně i celé škole o zkoušku znalostí před maturitami. Podle mého názoru to vyšlo docela dobře, akorát v té matematice je to malinko horší,“ podělil se s námi o své první dojmy náctiletý Jan Šnokhaus.

Rozhovor v tisku. V Prachaticích maturuje sto osmdesát osm studentů,¹⁵⁹ uvedl zástupce ředitele školy Antonín Krejsa

redaktorka Nikola Rychtaříková

Častým námětem k hovoru mezi studenty středních škol jsou v současné době jistě témata písemné části maturitní zkoušky z českého jazyka. Pro někoho je slohová práce jen důkazem vlastní zdatnosti s perem v ruce, pro jiného je to ale zkouška plná gramatických a pravopisných nástrah.

Na Střední pedagogické škole v Prachaticích maturovalo šestasedmdesát studentů uvedl zástupce ředitele školy Antonín Krejsa. První téma pro studenty SPgŠ neslo název „Kniha mého dětství (dospívání)“ volnou formou; druhé téma již však mělo formu stanovenou přímo ve svém názvu: „Tip pro váš článek o zajímavých činnostech pro děti do Listů Prachaticka“; třetí možností bylo téma zpracované jako zamyšlení „Stojím na křižovatce. V ruce držím mapu vyznačující cíle jednotlivých cest. Kterou z nich se vydám?“; Čtvrtým tématem bylo líčení: „... To je ta krásná zem...“

¹⁵⁹ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 292.

Příloha 12: Ukázka ze soutěže v uměleckém přednesu Poema a účast školy na recitačních soutěžích

Rozhovor v tisku s vítěžkou soutěže poezie a prózy v Pedagogické poemě MOST '88¹⁶⁰

Věhlas, popularitu i odbornou úroveň v soutěži v mluveném slově Pedagogická poema jistě není třeba zdůrazňovat. Je to soutěž pro studentky a studenty středních pedagogických škol v přednesu poezie či prózy pro děti předškolního nebo mladšího školního věku. Úkolem této soutěže je prohloubit přípravu studentek a studentů na jejich budoucí povolání, podílet se na utváření jejich kladného vztahu k literární tvorbě básníků a spisovatelů, k hodnotám české a slovenské literatury.

Příští ročník Pedagogické poemy se bude konat ve městě Prachaticích. Proto jsem si pozval účastnici 21. ročníku této soutěže, který proběhl v posledních listopadových dnech 1988 v Mostě, aby nás s Poemou seznámila podrobněji. Je jí Lucie Cvrčková z prvního ročníku prachatické pedagogické školy. Z Mostu si přivezla mnoho nezapomenutelných zážitků a cenných zkušeností i čestné uznání za přednes poezie.

Lucie, studuješ v prvním ročníku, to znamená, že ses Poemy zúčastnila poprvé, a přesto sis přivezla čestné uznání. Od kdy a s kým se připravuješ?

„Na soutěž jsem se připravovala pět týdnů. Pomáhala mi absolventka naší školy K. Dlabíková, která se Poemy již několikrát úspěšně zúčastnila, a profesorka E. Benešová, ta mi pomohla vybrat vhodný text a spolupracovala se mnou na přípravě přednesu.“

S kterým textem jsi soutěžila?

„Vybrala jsem si text současného básníka Michala Černíka z knihy básní a říkadél – Kdy má pampeliška svátek.“

Líbí se ti například tyto verše? Zas nám kape vodovod a kapky jsou bříška not. Kapka za kapkou pospíchá, důlek hloubí do ticha.

„Ano, pěkné verše.“

Máš raději prózu nebo poezii? Jaký k nim máš vztah?

„Na tuto otázku se nedá jednoznačně odpovědět. Dříve jsem raději četla prózu, ale v současné době začínám poezii více rozumět, a proto se mi také více líbí.“

Jak to bylo s přípravou před tvým vystoupením?

„Před vystoupením jsem už jen netrpělivě čekala a v hlavě si přeříkávala text.“

Měla jsi před vystoupením trému?

„Trému jsem měla velikou, ale při samotném vystoupení ze mě spadla, jistě bude zajímat, že kromě odborné poroty mé vystoupení posuzovaly i děti.“

Do Mostu se sjelo okolo stovky nejlepších z celé republiky. Vyměňovali jste si zkušenosti, polemizovali jste nad prózou a poezií pro děti?

„Všichni jsme o dětské poezii i próze hovořili. Vyslechla i jsem řadu zajímavých názorů nejen na texty a způsob přednesu v Mostě, ale i na dřívější ročníky Poemy.“

¹⁶⁰ Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1979-1989. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogická škola Prachatice, s. 350.

Snad poněkud zbytečná otázka. Zúčastníš se příští rok znovu?

„Ráda, pokud budu vybrána ve školním kole.“

A ještě poslední dotaz. Jak se ti líbil Most?

„Most je velice pěkné, moderní město s bohatou historií a velkým množstvím památek. Z nich se mi nejvíce líbil gotický kostel Jakuba Hellmana za Schwidnbucku. V roce 1975 byl přemístěn, aby mohla pokračovat těžba nejrozšířenější suroviny Mostecká hnědé uhlí. Byli jsme se také podívat v Oseckém klášteře. Prohlédli jsme si i novou část Mostu, moderní autodrom, obchodní domy a Divadlo pracujících. Některá děvčata zhlédla i divadelní představení Michaila Bulgakova „Mistr a Markétka“ a koncert skupiny Laura a její tygři. Zážiteků bylo mnoho...“

Václav Vysušíl, SPgŠ Prachatice

Z Poemy soutěže poezie a prózy přivezli diplomy¹⁶¹

Tři žáci SPgŠ (stejný počet; žáků vyslalo i dalších patnáct středních pedagogických škol z ČR) byli spolu s žáky SPgŠ Praha nejúspěšnější na celostátní soutěži v přednesu poezie a prózy, četbě, a improvizovaném vyprávění Poema 96. Soutěž se konala na přelomu října a listopadu v Berouně. Anna Korkobcová získala diplom za četbu a čestné uznání za přednes. Miluše Velická diplom za improvizované vypravování a čestné uznání za přednes. Jan Šnokhaus diplom za přednes. Všichni uvedení jsou žáky druhého ročníku, třídy 2. A. K soutěži je připravoval, vychovatelka domova mládeže Vlasta Zumrová a spolu s učitelkou Věrou Schulzovou také na soutěž doprovázela.

Rozhovor v tisku. Studentky slavily úspěch v soutěži Pedagogické poemě¹⁶²

Soutěž Pedagogická poema se konala letos v listopadu. S přípravami pomáhali vyučující dramatické výchovy a českého jazyka. Dívky si kromě cen odnesly i cenné zkušenosti.

Studentky SPgŠ

SPgŠ v Prachaticích se každý rok podílí na nejrůznějších kulturních akcích a snaží se o to, aby i studenti byli jejich součástí. Tři ze studentek, Jana Zemanová, Petra Tejnorová a Alice Hodová, měly možnost porovnat svůj recitátorský talent s ostatními žáky středních pedagogických škol v celostátní soutěži „Pedagogická poema“, která se konala letos v listopadu v Čáslavi. Protože byly v soutěži velice úspěšné, podělily se o své zážitky i s námi.

Co vás přivedlo k účasti na soutěži?

„Bylo nám to nabídnuto ve škole a nápad se nám líbil. Proto jsme si připravily text a přihlásily se na školní kolo, které bylo zároveň i kolem okresním. Nikde blíž totiž žádná jiná pedagogická škola není.“

Byly jste vybrány, což jistě svědčí o notné dávce talentu či píce.

„Myslím si, že právě na naší škole talent nechybí nikomu. Jde jen o to, věnovat se jeho rozvoji a chtít se prosadit.“

¹⁶¹ Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 203.

¹⁶² Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 357.

Připravovaly jste se samy, nebo vám někdo pomohl?

„Před školním kolem nás připravovali vyučující dramatické výchovy a českého jazyka. V Čáslavi se uskutečnily přípravné semináře a také jsme byly na konzultaci s česko-krumlovským režisérem Pokorným.“

V jakých kategoriích jste soutěžily?

„Alice Hodová, nejstarší z nás, soutěžila ve třetí kategorii – poezie pro dospívající a dospělé, Petra Tejnorová v první kategorii – próza pro předškolní věk a Jana Zemanová ve druhé kategorii próza pro mladší školní věk.“

Můžete stručně vylíčit, co jste měly připravené?

P. Tejnorová: *„Pokusila jsem se na porotu zapůsobit hudebně literárním projevem, a to pohádkou Josefa Bruknera „O ztracené písničce“.“*

J. Zemanová: *„Já jsem měla připravený příběh Josefa Čapka.“*

To však nebylo celé. Co se dělo potom?

„Další část soutěže byla věnována improvizovanému vyprávění a předčítání. Této části soutěže jsme se obávaly nejvíce, ale naštěstí i ta dobře dopadla.“

Vaše vystoupení dopadlo velice dobře. Jaké byly vaše pocity?

„Byl to nádherný pocit, když jsme za zvuku znělky, jež zahajovala i ukončovala Poemu, držely v rukou dvě hlavní ceny a dvě čestná uznání.“

Můžete říct na závěr, jestli jste si s sebou odvezly i něco jiného než ceny?

P. Tejnorová: *„Určitě to jsou nové poznatky a zkušenosti, které jednou využijeme.“*

J. Zemanová: *„Kromě toho i krásný pocit z netradičního vystoupení, které jsme měly možnost zhlédnout. Například vystoupení hluchoněmých herců, kdy si člověk uvědomí, že i postižení dokáží srozumitelně-vyjádřit své pocity.“*

Poema nebyla jen o soutěžení¹⁶³

Ivan Studený

Studenti prachatické SPgŠ Jana Zemanová, Petra Tejnorová a Ivan Studený se nedávno zúčastnili 34. ročníku Pedagogické Poemy, soutěže středních pedagogických škol v uměleckém přednesu. Ten se uskutečnil v Mostě. Prachatická Střední pedagogická škola se zároveň stane pořadatelem příštího ročníku Pedagogické Poemy 2002.

Když jsme ve středu ráno přijížděli do Mostu, vítal nás pohled na průmyslové komplexy vydávající blankytnému nebi své plody v podobě dmoucích se mračen par, zplodin a dýmu. Jak se za kopcem míhaly ruiny chánovských paneláků, sevřelo se mi břicho úzkostí, kterou musí pocítit člověk uvyklý temné zeleni šumavských hvozdů a chladivé svěžesti podzimních větrů prosycených vůní čerstvě spadaného listí. Jací zde mohou žít lidé, ptal jsem se v duchu. Dokáže vůbec lidský duch vzdorovat té otupující bezvýhodnosti? Zničené životní prostředí, vysoká nezaměstnanost a sociální krize obstojí v takových podmínkách hodnoty lidstva?

Brzo se mi dostalo odpovědi. Pedagogové i studenti mostecké SPgŠ (pořadatelé soutěže) mne překvapili precizně připraveným programem pro soutěžící i jejich pedagogický doprovod. Nebyla to jen večerní divadelní představení, jež jsme zhlédli, ani téměř bezchybná a fungující organizace samotné soutěže, ale především přátelská

¹⁶³ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 357.

a uvolněná atmosféra, kterou se pořadatelům podařilo vytvořit a která provázela celou Poemu. Přímo v budově školy, dějišti celé soutěže, bylo pečlivě dbáno o naše potřeby fyzické, mezi něž patřilo například občerstvení, i psychické, podávané hosteskami, studentkami mostecké školy. Protože je umělecký, přednes spjat s hudbou a zpěvem, rozléhala se o přestávkách mezi soutěžemi po chodbách školy muzika. Ten vzal kytaru, druhý sedl ke klavíru, i na basu se hrálo. Chvilí zněla moravská lidová, chvíli rock'n roll, to podle toho, který z muzikantů se zrovna přihlásil o slovo. Není tedy divu, že soutěžní výkony všech soutěžících byly perfektní. Snad proto, že nám, Jihočechům, jde atmosféra bujarého veselí k duhu, získali jsme, my tři studenti z Prachatic, tři ocenění.

Ale úspěch v soutěži není to, co mne na mostecké Poemě nejvíce potěšilo. Radost a štěstí prožívám tehdy, vidím-li, že lidský duch sounáležitosti překonává nesnáze doby a prostředí.

Listopad 2002 Pedagogická poema v Prachaticích (35. ročník)¹⁶⁴ akce náročná na organizaci (17 škol z celé republiky, 3 dny) si vyžádala plné nasazení celého pedagogického sboru a vychovatelek. Organizovala se soutěžní vystoupení, semináře, vydával se časopis, připravovalo občerstvení i ubytování všech zúčastněných, připravovala se kulturní vystoupení na jednotlivé večery. Celá akce se díky nasazení nás všech vydařila. Porota odborníků při hodnocení podrobně rozebírala s účastníky jejich výkony tak, aby jim pomohla posunout se dál v recitaci. Výsledky byly letos méně „soutěžní“, v každé kategorii se vyhlašovalo ocenění (bez uvedení pořadí) a čestné uznání. Ocenění získali všichni tři naši soutěžící Olga Novotná, Jana Zemanová a Ivan Studený.

Listopad 2019 se konala Pedagogická poema,¹⁶⁵ celostátní recitační přehlídka SPgŠ. Motto akce „Slova jsou jako klíče. Když si vybereš správná, můžeš s nimi otevřít jakékoliv srdce nebo zavřít něčí pusu.“ Ve dnech 6.–9. 11. 2019 pořádá **Střední pedagogická škola v Prachaticích 52. ročník** národní přehlídky středních pedagogických škol a pedagogických lyceí v přednesu, čtení a improvizovaném vyprávění. Protože se přehlídka koná takřka v předvečer 30. výročí listopadových událostí, které symbolickým cinkáním klíčů otevřely cestu zásadním společenským změnám, zvolilo 41 organizátorů motiv klíčů i jako motto celé přehlídky. O slavnostní zahajovací program v Národním domě se ve středu večer postaraly umělecké soubory působící při škole, sólisté i pedagogové SPgŠ. Interpreti nominovaní z 21 škol z celé České republiky pak v dalších dnech představili svá přehlídková vystoupení v Městském divadle Prachatice ve dvou kategoriích pro 1. stupeň ZŠ a pro seniory. Vedle toho je čekala intenzivní práce v doprovodných seminářích a pracovních dílnách. Všichni účastníci obdrželi pamětní listy.

Poema soutěž poezie a prózy¹⁶⁶

Za více než 30 let prošly Poemou stovky děvčat a chlapců. K nezapomenutelným vystoupením patří každoročně i výkony prachatických recitátorů a recitátorek. Jmenovat je všechny nelze, takže připomeňme alespoň některé z nich.

¹⁶⁴ BLAŽKOVÁ, I. 70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

¹⁶⁵ BLAŽKOVÁ, I. 70. výročí založení Střední pedagogické školy v Prachaticích [online]. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice [cit. 2021–02–15]. Dostupné na WWW: <<https://spspt.cz/soubory/zpravodaj.pdf>>.

¹⁶⁶ SCHULZ, A. et al. *Almanach k 50. výročí školy*. Prachatice: Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, 2000, s. 41.

Jmenovat je všechny nelze, takže připomeňme alespoň některé z nich. Z hochů to byli J. Chrást'anský s Popelnicí Z. Malínského a J. Šnokhaus s pásmem veršů J. Čarka. (Kdo byl přítomen jeho vystoupení v Berouně v roce 1996, nikdy nezapomene ani na to, jak bezprostředně po jeho přednesu mu přišel gratulovat k výkonu jeden z kroměřížských pedagogů. Z prachatických děvčat, která na přehlídkách vystupovala v 70. a 80. letech, si mnozí ještě dnes vybavují A. Moravcovou (a její Muchomůrku), I. Fyrbachovou a S. Malátovou, které se porotám a dětem představily se svými vlastními texty („O myšce Alžbětce a kocouru Bonifácovi text jí dokonce vydala v roce 1981 ve své publikaci DILIA), I. Voráčkovou („Chodící jitrnici“ a „Sněhuláka Zdlouhéhvíle“ si děti z mateřských škol ještě dlouho vyprávěly po Prachaticích a možná i jinde – Ivana dokázala zaujmout také při jiných soutěžích, např. při Loutkařské Chrudimi, připomeňme, že dnes je jednou ze známých loutkohereček hradeckého „Draka“), M. Králíkovou (přednesem básně „Budou husí autobusy?“ rozesmála celý sál včetně porotců), I. Kůrkovou a její vyprávění o hodinách Vševědkách. Nelze nejmenovat též improvizované vyprávění K. Dlabíkové o tom, jak si ježibaba koupila na trhu digitální koště.

Z mladších, které školu reprezentovaly v letech devadesátých, připomeňme alespoň L. Cvrčkovou, V. Zumrovou, M. Mrzenovou, L. Šťastnou, M. Velickou a především A. Korkobcovou, která dokázala vítězit po celé 4 roky studia, a to jak poezií J. Žáčka, J. Bruknera, Ch. Morgensterna, tak i prózou I. Wernische. Okouzlit však uměla také předcítáním uměleckých textů (zkušeností využívala i jako moderátorka prachatického televizního vysílání).

Příloha 13: Přílohy školní hudební a divadelní soubory

Pěvecký sbor jihočeských učitelek

Odezvy v holandském tisku na vystoupení sboru v roce 1975

DENÍK PRO SEVERNÍ LIMBURG, Venlo, Walter de Bruijn: „Pěvecký sbor jihočeských učitelek je ženský sbor založený v roce 1963 při pedagogické škole v Prachaticích v Československu. Ve vlastní zemi i za hranicemi tento sbor, který také vystupuje v rozhlase a televizi, uspořádal už nejméně 300 koncertů a vyhrál mnoho cen. Jeho repertoár obsahuje jak klasická, tak moderní díla. Sbor vystupuje ve spolupráci s klavírním kvintetem.“

KUNST /UMĚNÍ/, tisková kancelář VAZ DAVIS, Amsterdam; Adrok Hager: „225 bodů a tím první místo v kategorii mládežnických sborů přiznala porota jednohlasně perfektnímu sboru z Československa. Češi byli ten večer velkým zážitkem.“

VESTLAND POST, 3. 7.1975; V. P. Bot V.de Doel: „Světle modře oblečené dívky českého sboru zpívaly v pátek večer tak jistě, že to znělo jako modlitba. Dirigent Theodor Pártl, který vedl sbor založený v roce 1963, potvrdil, že je třída, neboť na festivalu v budově kongresu získal první místo. Dirigent profesor Theodor Pártl dostal ze sboru všechno. Melodické dívčí hlasy zpívaly jemně, jasně a s velkým elánem své písně. Jako překvapení pak následovala nizozemská píseň „Kdo máš nizozemskou krev.“ Zpívaly ji s plným soustředěním.

KOLEM 2600 SBOROVÝCH ZPĚVÁKŮ SE SEŠLO V HAAGU; VELKOLEPÝ PĚVECKÝ FESTIVAL S POČTEM 44 SBORŮ Z 18 ZEMÍ; Cor. Basoski: „Po dobu pěti dnů všechny sbory zpívaly vždy dvě povinné skladby a poté jedno dílo podle vlastního výběru. Opravdu žádná jednoduchá díla, těžký test pro každý sbor. Na závěrečném koncertě v sobotu večer v budově kongresu se sešli vítězové... Sbor studujících učitelek mateřských škol z Prachatic /Československo/, vítěz v kategorii mládežnických sborů /225 bodů/. Neobyčejně čistě zpívající a bohatě znějící sbor jako přídavek zazpíval holandský Vien Neerlands bloed „Kdo máš nizozemskou krev.“

VESTLANDSE COURANT 26.6.1975: „čeští hosté: 56 dívek mezi 16 a 22 roky, všechny žákyně nebo bývalé žákyně školy pro učitelky mateřských škol... začaly zkoušet holandskou píseň. Fonetická slova... „voor volk en Vaderland “/za národ a vlast/“ s „on-be-klen de borst “/volná hrud/“ jsou jasně srozumitelné, takže to bude skutečně „Kdo máš nizozemskou krev“...

VADERLAND, 30. 6. 1975; Wim Thijsse: Festival sborů zakončen... „Zvláště silný dojem udělal český mládežnický sbor, i když to možná bylo jen proto, že pracoval s konsekventní, tj. důslednou/vytrvalou/cílevědomou plnou dechovou oporou, jejímž výsledkem byl nápadně pečlivý timbre, tj. zabarvení hlasu...

HAGSCHE COURANT, 26.6.1975; Vouter van Gocl: Úchvatný zpěv českého dívčího sboru: „První cenu v této kategorii vyhrál pěvecký sbor jihočeských učitelek z Prachatic, ČSS a právem, neboť tento sbor se zasloužil večer o velké překvapení na pódiu kongresové haly. Tak jako všechny sbory zpíval v koncertní části festivalu hudbu své země... Pro takový sbor jako je tento nemůžeme najít dost superlativu. Dirigent Theodor Pártl je jako malíř, který pomocí mnoha barev a teček vytváří průhledný akvarel, před kterým každý, který pro to má cit, zůstane stát s otevřenými ústy. Sbor je tónově jak technicky, tak umělecky vyspělý, pohybuje se na nejvyšší úrovni...

Václav Kuneš: Jubilující PSKU (Pěvecký sbor jihočeských učitelek):¹⁶⁷
„...Znakem opravdového umění je nápadné, že se nechce jen líbit, ale chce být především pochopen, platí to pro lyrický jihočeský projev Pěveckého sboru jihočeských učitelek v plném rozsahu.

Od svého vzniku na jaře roku 1963... K jeho nejvyšším přednostem patří spojení umělecké náročnosti se společenskou aktivitou. Zpívají v něm studentky a absolventky pedagogické školy v Prachaticích, učitelky a vychovatelky z celého Jihočeského kraje; zakladatelem a sbormistrem je prof. Theodor Pártl.“

Rozhovor v tisku s profesorem Theodorem Pártlem¹⁶⁸

Motto: „Není výmluvnějších úst, než jsou ústa zpívající...“

J. B. Foerster

V těchto dnech slaví SPgŠ v Prachaticích 35. výročí založení školy. Je za čím se ohlédnout. Vždyť to byla léta nejen krásná, ale i plná aktivní práce, úspěchů. Neodmyslitelnou součástí školy je již po mnoho let i pěvecký sbor jihočeských učitelek.

Profesore, jaká je spojitost PSJU se SPgŠ?

„Velice úzká. Vždyť v prostorách školy na jaře před 22 lety pěvecký sbor vznikl, má zde pravidelně každé úterý zkoušky a jádro jeho členské základny je tvořeno především studentkami. Absolventky, které se nerady loučí se sborem, s nímž prožily za dobu studií tolik společného úsilí i hezkých chvil, jsou zatím stále v menšině. Pokud mohou, vždy se rády vracejí. Ale nezištnému nadšení mladých učitelek se stavějí do cesty mnohé překážky, velké vzdálenosti a problémy s náhradním volnem, spojené s nestejným pochopením nadřízených a také skutečnost, že řada z nich zakládá své rodiny a nebývá vždy snadné po delší přestávce se vrátit. A tak za stávajících podmínek zůstává PSJU stále sborem učitelského mládí.“

Jaké je dosavadní bilance vaší sborové činnosti?

„Základní pojetí celé činnosti bylo v podstatě vytvořeno už v prvním roce vzniku, i když každá další koncertní sezóna přinesla vždy něco nového, čeho bylo nutné dosáhnout nebo co bylo nutné překonat, aby sbor ve svém vývoji neustrnul. Dnes máme za sebou na 500 veřejných vystoupení a koncertů u nás i v zahraničí, řadu rozhlasových nahrávek a přímých přenosů, několik televizních záznamů a z roku 1982 i trvalý zvukový snímek na dlouhotrvající profilové desce vydané Pantonem.“

Jisté není snadné řídit takový sbor

„Ano, máte pravdu. Jen udržet tak rozsáhlé těleso, v současné době má na sto členů, v neustálém soustředěném napětí a pracovní kázni. Vyčerpávající je i úsilí zajistit při každoroční obměně asi čtvrtinu členské základny alespoň stále stejnou pěveckou úroveň. Člověku je někdy z toho až smutno, když krásné hlasy po maturitě odcházejí a začíná znovu takřka denní mravenčí práce s novými členkami od těch nezákladnějších úkonů jako je tvoření tónů, dechová opora atd. Náročná není jen vlastní umělecká činnost, ale často i správná volba pedagogického přístupu a zejména vždy množství organizační práce. Chtěl bych zde však připomenout, že osoba sbormistra je v pěveckém sboru stěžejní, nese odpovědnost...“

¹⁶⁷ Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 259.

¹⁶⁸ Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 174.

Přesto ale děláte svou práci rád. Co Vás nejvíce na ni těší?

„Mohl bych Vám odpovědět: Když zpěv hezky zní, ale ono je to ještě něco víc, když se práce daří a zapouští ve spolupracovnících pevnější kořeny, např. návraty absolventek, ale snad nejvíce mě přitahuje tvůrčí prvek, který je v této práci obsažen.

Víte, umění nespočívá ve zvládnání technických potíží, to je jen prostředek k umění, tím spíš ho nelze zaměňovat s libivostí, která bývá jen povrchní a obejde se bez hlubšího porozumění. Ono samo spočívá v kvalitě citového sdělení, v jeho závažnosti, osobitosti a prožitě opravdovosti i docela prosté a neefektivní. Snažíme se o to stejně poctivě jako skromně. Dá to mnoho práce a často se to nedaří ale i za mraky svítí slunce a jednou vyjde...“

Zaznamenala V. Zumrová

Rozhovor v tisku se sbormistrem profesorem Theodorem Pártlem¹⁶⁹

Jaké vlastností by měl mít dobrý pěvecký sbor?

„Je nutné, aby byl technicky dobrý, hlasově kultivovaný, ale je také třeba, aby byl schopný poeticky promluvit, zaujmout určitou osobitostí, svérázem.

Těž dobrá dramaturgie patří k tváři sboru, musí mít logiku i kontrast.“

A jaké předpoklady by měl mít sbormistr?

„Myslím, že především muzikantské, organizační a pedagogicko-psychologické. Také by mu měla být vlastní pevná ruka stejně jako skromnost a hlavně by měl mít rád svou práci. O tom se nemluví, to se vycítí a je to rozhodující.“

Co především dává práce v pěveckém sboru mladým lidem?

„Obohacuje jejich citový a duševní život a učí je prostřednictvím zvukové krásy a umění citlivěji prožívat všední dny.

Mladí lidé bytostně touží po opravdovosti, proto jsou pro ně tak cenné příklady v jednání jako styk s přírodou a s uměním. A to zase přímo souvisí s otázkou vytváření žebříčku hodnot každého člověka.“

Co je pro vás umění a hudba především?

„Jsem toho názoru, že umění je především sdělením citového obsahu, i když vázaného formou díla. Ale umění je také služba. Poznal jsem, že všechno opravdové je v podstatě prosté, krásné a silné, hudba i člověk.“

Blanka Venderová

Článek v tisku: Budou zpívající jihočeské učitelky zanedlouho minulostí po odchodu sbormistra profesora Theodora Pártla¹⁷⁰

Pěvecký sbor jihočeských učitelek, který vznikl roku 1963, už dávno zakořenil v kulturní tradici nejen města Prachatic a jihočeského regionu, ale stal se vlastně jedním z předních sborů celé naší země.

Během svého působení pod taktovkou sbormistra prof. Theodora Pártla uskutečnila děvčata hodně přes pět set koncertů, domů si vozila jak tuzemská, tak i zahraniční ocenění z řady soutěží a festivalů.

¹⁶⁵ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích, kniha I, od září 1950 do 31. prosince 1978.*

Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Státní okresní archiv, s. 317.

¹⁷⁰ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001.* Prachatic: Nepublikovaný rukopis.

Archiv Střední pedagogické školy Prachatic, s. 105.

Se sborem často a ráda spolupracovala i celá řada známých osobností, jako je například národní umělec Eduard Haken nebo Stamicovo kvarteto. Pěvecký sbor jihočeských učitelek, který se nerozlučně pojí k prachatické pedagogické škole, je pojmem, při jehož pouhém vyslovení projede milovníkem umění téměř posvátná úcta.

Letos, stejně jako již po několik let, pořádaly „učitelky“ spolu se Stamicovým kvartetem koncert v chrámu sv. Jakuba v Týně nad Vltavou. Mistr Eduard Haken, který měl také přijet a na nějž se všichni těšili, se však nedávno podrobil operaci kyčelního kloubu, a v Týně proto hostovat nemohl. I přes tuto smůlu nasedla děvčata v pondělí 19. dubna odpoledne optimisticky do autobusu a vydala se spolu se svými učiteli, manželi Pártlovými, směrem k místu budoucího koncertu. Cestou se sbor zastavil v charitním domově v Lomci, kde potěšil svým zpěvem řádové sestry. Některé se přišly podívat přímo do kaple, kde děvčata zpívala. Jiné byly připoutány na lůžko, odkud ale také krásné melodie poslouchaly, protože něžné dívčí hlasy se rozléhaly téměř do všech prostor.

Po příjezdu do Týna si sboristky připravily a udělaly si důkladnou zkoušku. Vlastní koncert začínal v devatenáct hodin. Dívky nastoupily, kde už bylo také Stamicovo kvarteto a varhanista Aleš Bárta. Krátce po sedmé hodině večerní, kdy se již téměř zaplnily lavice v chrámu, pronesli úvodní slovo děkan a ředitel osvětové besedy. Potom již sbormistr Theodor Pártl mávl taktovkou a do ztichlé chrámové lodi se vznesly překrásné tóny Pergolesiho Stabat Mater. Nebylo to však jediné dílo, které zcela upoutalo posluchače. Z kůru se linuly i skladby jiných věhlasných mistrů, jako jsou například Bedřich Smetana, Zdeněk Lukáš, G. Ernesaks a další. Umělecký dojem umocnily i varhany, které jsou podle slov zdejších rodáků i osob zasvěcených, jedněmi z nejlepších ve střední Evropě.

Letošní koncert byl však ještě něčím výjimečný. Byl totiž jedním z posledních v historii sboru a vůbec poslední, který se konal v Týně. Sbormistr Theodor Pártl odchází do důchodu a jeho nástupce bohužel není. Proto se manželé Pártlovi rozhodli činnost sboru ukončit a „odejít s čistým štítem“. Možná je lepší skončit ještě v době, kdy jsou „zpívající učitelky“ na výsluní, nežli bez zakladatele a jedinečného sbormistra pana Pártla upadat a nakonec zaniknout. Není však škoda definitivně ukončit činnost tak věhlasného koncertního tělesa? Nešlo by při větším porozumění vedení školy ještě sbor zachránit?

Před PSJU je teď již pouze několik koncertů na festivalu ve Francii, závěrečné vystoupení v Alšově galerii na Hluboké 26. května a potom... Pak už bude sbor pouze nostalgickou vzpomínkou?

Slavnostní atmosféra smíšená s trochou rozechvění. Tak by se snad dal charakterizovat jeden z posledních koncertů proslulého Pěveckého sboru jihočeských učitelek, který se uskutečnil toto pondělí v chrámu sv. Jakuba v Týně nad Vltavou.

17.–26. 5. 1993 PSJU se zúčastnil Mezinárodního pěveckého festivalu v Nancy (Francie). Náročná cesta směřovala přes Rakousko, Německo, Lichtenštejnsko a Švýcarsko do Francie. V Nancy byl sbor přijat zástupci hostitelského tělesa Emile Gallé a ubytován v rodinách. Naše děvčata zpívala na radnici, při bohoslužbách i pro děti v nemocnici, absolvovala průvod městem, koncert v bazilice sv. Epvre (Francie) a galakonzert v Zenilu (Francie), před odjezdem setkání sborů v katedrále a velkou mši.

Loučení...¹⁷¹

Idylický ráz města Prachatic a jeho okolí vstoupil do povědomí lidí svou krásou, ale nejen jí. Řada lidí ví, že v Prachaticích vznikl při Střední pedagogické škole v roce 1963 Pěvecký sbor jihočeských učitelek, který postupně zakořenil v kulturní tradici kraje a vypracoval se v přední pěvecké těleso.

Sbor jihočeských učitelek, v němž zpívají studentky a absolventky uvedené školy, je sborem učitelského mládí, má více než půl stovky členek. Jeho zakladatel a dlouholetý sbormistr prof. Theodor Pártl mu věnoval všechn svůj volný čas. Pracoval s nadšením, předával mu své nevšední hudební znalosti. Svým přátelským vystupováním, důrazem na krásu skladby a detailním propracováváním dokázal přenášet i na členky sboru vědomí, že zpěv a umění jsou citovým sdělením krásna. Podařilo se mu získat pro spolupráci mistra Eduarda Hakena, sólistu Národního divadla v Praze. Započala roku 1972 a přerostla v upřímné přátelství, přinesla přes padesát společných koncertů. Spojení svěžích dívčích hlasů s vroucím, hluboce lidským Hakenovým projevem dodává každému koncertu slavnostní ráz, protkaný křehkým oslovením domova. Častým hostem sboru je Stamicovo kvarteto se svými sólisty; profesionální umělci dodávají společným koncertům neopakovatelnou atmosféru, uchvacující jak účinkující, tak posluchače.

Pěvecký sbor má na svém kontě přes pět set koncertů po celé naší vlasti, mimo to vystupuje i v zahraničí. Studentky a mladé učitelky z jižních Čech svým zpěvem sblížují lidi na obou stranách hranice. Skladby pro sbor, jako „Otvírání studánek“ B. Martinů, „Západ slunce“ B. Smetany, „Biblické písně“ a „Moravské dvojpěvy“ A. Dvořáka či upravené písně Frok Chodury, zejména jeho „U panského dvora“ vyvolávají bouře potlesku, jak se např. stalo v holandském Haagu, kde sbor v roce 1975 získal první cenu na International Koorfestival. Kritika tehdy napsala: *„Úchvatný zpěv jihočeských učitelek získal nejvyšší ocenění právem, seznámil nás s hudbou své země. Pro takový sbor nemůžeme najít dost superlativů. Dirigent Theodor Pártl je jako malíř, který pomocí mnoha barev vytváří průhledný akvarel, před kterým každý, kdo hudbu má rád, zůstane stát s pohnutím...“*

Život ale utíká, je v dohlednu den, kdy tohle všechno skončí. Blíží se významné životní výročí sbormistra prof. Theodora Pártla, kdy ukončí profesorskou činnost na pedagogické škole a též veřejnou práci – vedení pěveckého sboru. Není, kdo by jej zastoupil, přidávají se finanční a technické problémy, a tak sbor, který pracoval plných třicet let, zanikne. Nastane loučení, vyvolávající smíšené pocity: proč končí, co bylo krásné?

Co zůstane? Vzpomínky mnoha absolventek školy, kterým sborový zpěv přinášel radost a štěstí. Společné prožitky, fotografie zachycující nejslavnější chvíle, gramofonové desky, uchovávající to nejkrásnější z krásného.

Sboristka Miluše Hrušová

¹⁷¹ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatic, s. 108.

Jsem šťastný, že našemu zpěvu bylo tak často rozuměno¹⁷²

Společnou řečí víry v dobro a krásu

Theodor Pártl pochází z jihočeských Strunkovic nad Blanicí. Jeho hudební citění formoval strýc František a hudební pedagog Jan Dostál. Studoval na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích a na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Po příchodu na pedagogickou školu v Prachaticích založil Pěvecký sbor jihočeských učitelek.

Členkami byly jednak studentky pedagogické školy, ale také absolventky, učitelky a vychovatelky, působící vlastně v celém regionu. Sbor má na kontě hodně přes 500 koncertů u nás a v zahraničí, pravidelně spolupracoval například s českobudějovickým rozhlasem, a kromě řady domácích ocenění se může pochlubit 1. místem na Koorfestivalu v holandském Haagu v roce 1975. Roku 1982 mu u Pantonu vyšla profilová deska, na které se sborem spoluúčinkuje dlouholetý přítel PSJU, pěvec Eduard Haken.

Úspěchů byla celá řada. Byla někdy ve vašem životě chvíle, kdy jste chtěl s prací sbormistra skončit a všeho nechat?

„Myslím, že nebyla. Nevzpomínám si.“

Říká se, že hudba nezná hranic. Můžete to potvrdit?

„Ano, nechá se to tak říct. Potvrzují to například cizojazyčné skladby, které sbor může s porozuměním zpívat a posluchač vnímat. V našem případě jsou to právě zahraniční kritiky, které jsou těmi nejhezčími kritikami, jichž se během těch 30 let práce sboru dostalo. Nebylo tedy závadou, v jakém jazyce jsme zpívali. Potvrzuje to skutečnost, že skladba je především citovým sdělením a že to hlavní sdělení je někde za textem, podaří-li se ho vyjádřit.“

Kdybyste ve své práci ještě pokračoval, s kým byste rád spolupracoval?

„Patrně s umělci takových vlastností, jako byli moji dosavadní spolupracovníci, v nichž byly spojeny kvality lidské i umělecké v nedílný celek. U starší generace je tomu tak u Mistra Eduarda Hakena, jeho klavíristy Rudolfa Zemana, u mladší generace se jedná o Stamicovo kvarteto.“

Zmínil jste se o Eduardu Hakenovi. Vaše umělecká spolupráce se během doby změnila v přátelství. Čeho si na vašem vzájemném vztahu nejvíce vážíte?

„Především si vážím mistra Hakena jako osobnosti a samozřejmě jeho opravdu krásného vztahu k našemu sboru, ke mně a k mojí rodině. V úterý 18. května měla televize vysílat přímým přenosem jeho medailon ze zbraslavského kostela. Ke spoluúčinkování si přizval zmíněné Stamicovo kvarteto a náš pěvecký sbor. Nečekané zranění E. Hakena připravovaný večer snad nezrušilo, ale podle posledních sdělení posunulo na 8. října.“

¹⁷² *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001.* Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 107

Dostal jste někdy během vaší kariéry lákavou nabídku k „přestupu“, nechtěl vás někdo někdy získat jinam?

„Ano, byly takové nabídky. Dostává je asi každý, kdo se nějakým specifickým oborem hlouběji zabývá. Konečné rozhodnutí je vždycky motivováno celkovou koncepcí práce člověka, zaměřením. Snažil jsem se vždycky respektovat lidskou moudrost o ptáčkovi, co mu pěkně zpívají, když ho lapají.“

Podle jakých hledisek jste přijímal děvčata do sboru? Hrál roli jejich osobní kouzlo, jak tomu dost často bývá u zpěváků, nebo ryze předpoklady pro pěvecký obor?

„Rozhodovaly především lidské a pěvecké kvality. Ostatní se již pro uměleckou práci ve skupině nejeví jako přednosti. Samozřejmě ty pěvecké se poznávají mnohem snáze a rychleji než lidské. Důležitá je obětavost, pokora, ochota podřízovat své já něčemu nadosobnímu, ochota nesobecky sloužit, neboť jak je psáno, kdo je nejpřednější mezi vámi, budiž služebník váš.“

Ve kterých státech jste vystupovali a na která turné nejraději vzpomínáte?

„Navštívili jsme SRN, bývalou NDR, Holandsko, Švýcarsko, Maďarsko, Rakousko, Anglii, Francii, Finsko, Itálii. Rád vzpomínám na všechny zájezdy, všechny byly něčím osobité a jedinečné. Přitahuje mě Norsko, ale tam jsme nebyli.“

Který z nich považujete za nejúspěšnější?

„Podle toho, co považujeme za úspěšné. Zda například ohodnocení v soutěžích nebo dobré kritiky anebo citlivé, vnímavé posluchače, s nimiž dosahujeme jakéhosi citového a duchovního sladění. Takové koncerty byly pro mne asi nejkrásnější a často to byly právě koncerty s Mistrem Hakenem a jeho výborným klavíristou profesorem Zemanem.“

Co považujete ve svém životě za nejdůležitější?

„Snad víru, lásku a naději.“

Stalo se vám někdy před listopadem '89, že by některá členka sboru zůstala v cizině?

„Ne, tak to se opravdu nepříhodilo. Snad proto, že by to poškodilo celý sbor, ostatně za takovýmto účelem šlo dobře vycestovat s Čedokem. A pak, vídali jsme smutné emigranty toužící po vlasti. Myslím, že emigrace měla odůvodnění tehdy, pokud byl důvod závažnější než jenom lepší existenční podmínky. Přetrhat kořeny s domovem nemůže být maličkost.“

Nedávným koncertem v Hluboké nad Vltavou se završila úspěšná třicetiletá existence pěveckého sboru pod vaším vedením. Když se ohlédnete za svou uměleckou dráhou, na co jste nejvíce pyšný?

„Pyšný nemám být na co. Jsem šťastný, že jsem mohl sloužit v tom nejvyšším slova smyslu a že mi bylo často rozuměno. Vždyť posláním zpěvu je sblížovat lidská srdce společnou řečí víry v dobro a krásu.“

Rozhovor v tisku v Prachaticích vedl Milan Vavřík.

Z repertoáru sboru

Ze skladeb byly hudba klasická, hudba 20. století, česká lidové písně, ostatně lidové písně, tematické skladby, duchovní hudba např. „Ubi caritas et amor“. Kde je láska, tam je i Bůh. Láska Kristova nás spojuje v jedno. Radujme se a těšme se v Něm. Ctěme a milujme živého Boha. Milujme se upřímně navzájem. „Ave Maria“ (Angelus Domini) Anděl Páně zvěstoval Panně Marii a ona počala z Ducha svatého. Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, Ježíš. Maria řekla: Jsem služebnice Páně, ať se mi stane podle tvého slova. Zdrávas Maria... A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Zdrávas Maria... Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen. „Miserere mei“ (středověká poezie). Vznešená, nade mnou smiluj se, prosím! Tvá krása je meč, který zraňuje, neboť vroucně tě miluje mé srdce: Pomoz! Láska nesmírná všechno převyšuje. Pomoz! Vlasy tvé tváře lákají, srdci palčivé plameny přidávají, chřadne duše, síly ochabují. Vůně růžová vane ze rtů, jsi půvabnější nad všechny dívky, sladší než med, krásnější než lilie. Tvůj půvab převyší krásu oblohy. Jsem přichystán k vládě Venušině. „Sanctus“. Svatý, svatý, svatý Pán, Bůh zástupů. Plná jsou nebesa i země tvé slávy. Jásejme na výsostech. „Agnus Dei“. Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi. Daruj nám pokoj. „Lucerna Domini“ (Kniha přísloví). Kdo může říct: mé srdce je čisté, jsem bez hříchu? Neříkej: oplatím zlo, ale očekávej Pána a on tě osvobodí. Světlo Hospodinovo vstupuje do člověka a prozkoumává vše, co skrývá ve svém nitru. Jako řev lva je králův hněv: kdo ho vyvolá, hřeší proti svému životu. Moudrý král rozptýlí neposlušné a obklopí je hněvem. Komu chutná chléb klamu, bude mít později plná ústa písku. Chloubou mládenců je jejich statečnost, důstojností starců jsou šediny, aj.).

Národopisný soubor Libín

Beseda o zájezdu souboru Libín do Španělska. Rozezpívali a roztančili publikum

Znalci tvrdí, že k dokonalému poznání Španělska je zapotřebí několika let. Zároveň však připouštějí, že i pouhé dva týdny pobytu v této zemi mohou o životě lidí na Pyrenejském poloostrově alespoň něco napovědět. Přestože prachatický národopisný soubor Libín tam byl pouhý týden, zážitky jeho členů stojí za to, abychom se o ně se čtenáři našeho týdeníku rozdělili. A právě na ně jsme se zeptali organizační vedoucí souboru Heleny Svobodové, která nám řekla: „Náš pobyt ve Španělsku začal neobyčejně vřelým přivítáním v hlavním městě Katalánska v Barceloně, které eliminovalo únavu členů souboru po dlouhé cestě. Hned následující den následoval přejezd do Manresy a první vystoupení na VIII. mezinárodním festivalu Música a La Seu, jehož se zúčastnily také soubory z Polska, Izraele a Katalánie. Další naše vystoupení následovalo v Suroi a Les Cabanyes.“

Závěrečný koncert byl v Barceloně jako součást slavnostního zahájení nového školního roku. České lidové tance vzbudily u španělského obecního neobyčejně velký ohlas, který ve všech členech souboru zanechal velmi pěkný hřejivý pocit. Dokladuje to například skutečnost, že někteří posluchači navštívili všechna naše vystoupení a po jejich skončení nutili mužskou část souboru, aby je zejména tanec „Bába“, včetně doprovodné písně naučili. Muži samozřejmě vyhověli. Při vystoupení v Barceloně se pak z řad obecního ozývaly rytmické podupy a zpěv Báby, a co je nejzajímavější – česky s katalánskou výslovností. Byly to neuvěřitelně krásné chvíle, při nichž jsme zapomínali na čtyřicetistupňové vedro, žízeň a propocené kroje.“

Dozvěděli jsme se, že soubor nevystupoval jen ve Španělsku, ale také ve Francii. Jak ho přivítalo obecnstvo tam?

„Ve francouzském městě Le Luc vlastně naše veřejná vystoupení začala. S řadou dalších souborů jsme se zúčastnili městských oslav, na nichž jsme vystoupili celkem třikrát a mohu-li použít slova starosty tohoto města, pak musím říct, že soubor Libín je svým uměleckým podáním kvalitativně převyšoval, a tím, bezprostředně přispěl i k vysoké úrovni celých oslav. Diváci pochopili, co naše hudba a tanec vyjadřují, což do značné míry rozptýlilo naše obavy. Že se Francouzům program líbil, potvrdila všechna další vystoupení, kdy s námi spontánně tančili a zpívali my česky, oni francouzsky. Kromě toho jsme museli téměř všechna vystoupení prodlužovat.“

I když by bylo možno o zájezdu ještě mnoho napsat, například, co všechno jste viděli, přesto mi dovoluete poslední otázku. V čem vidíte jeho nejdůležitější význam?

„Je to motivace pro další práci souboru, neboť zájezd byl svým způsobem odměnou za několikaletou poctivou práci. Dále pak úspěšné hodnocení jak francouzským, tak španělským obecnstvem. Je to skutečně nevšední pocit, prožívat spolu se zahraničními diváky, daleko od domova, symbiózou pochopení české kultury. Pocit, že naše jihočeská píseň dokáže spojovat lidi různých národů a že my jsme v těchto písních a tancích našli společný jazyk, je opravdu nenahraditelný...“

Zaznamenal Jaroslav Holeček

Národopisný soubor Libín zpívá a tancuje

...Přestože existuje teprve necelých sedm let, má na svém kontě přes 150 veřejných vystoupení.

Kromě celé řady samostatných koncertů pravidelně obohacuje kulturní program na celostátní zemědělské výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích dále rozdává radost v domovech důchodců, zpestřuje předvolební schůze a veřejná zasedání národních výborů, a bez jeho účasti si už občané okresního města nedovedou představit prvomájový průvod či šumavské trhy.

Soubor se představil i příznivcům lidových písní a tanců v zahraničí. Například v roce 1981 to bylo ve Schmalkaldenu v NDR a před dvěma lety na mládežnickém festivalu v Maďarské lidové republice.

V kronice najdeme desítky děkovních i pochvalných zápisů, v nichž například Dr. Jindrová, ústřední inspektorka pedagogických škol, mimo jiné říká: „Okouzlili jste nás bezprostředností i zjevným vztahem ke svému kraji ... Spisovatelka Eliška Horelová: „Byli jste výborní. Jen tak dál a budou o vás vědět nejen v Prachaticích...“

Za krásou lidových písní a rozevlátými sukněmi národních krojů je skrytý bezpočet hodin poctivé, někdy až úmorné práce. Protože do souboru pravidelně přichází nové studentky střední pedagogické školy, musí zejména taneční skupina začínat stále znova. Téměř dva roky trvá, než je možné mladé tanečnice zařadit do programových čísel, potom dva roky tancují a po ukončení SPgŠ se jich většina rozloučí nejen s Prachaticemi, ale i se souborem. Tím ovšem jejich zkušenosti získané v souboru nepřichází nazmar. Mnohé z nich pokračují v jiných folklórních souborech a jiné v mateřských školách či družinách předávají lásku k lidovému tanci, písním a tradicím dětem.

A jak vlastně tento soubor vznikl? Před více než patnácti lety soustředila profesorka Alena Hattanová kolem sebe několik děvčat, která podle reprodukované skladby a vlastního zpěvu začala tancovat na motivy lidových písní. Rozhodujícím mezníkem v životě souboru byl rok 1980. Pod taktovkou Václava Svobody se z několika pedagogů

prachatických škol vytvořila lidová muzika, podle návrhů pracovnice Zorky Soukupové z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích si děvčata ušila kroje a z hrstky nadšenců se tak stává národopisný soubor, který začíná pracovat systematicky podle předem promyšleného scénáře. Tancování samozřejmě víc baví a i taneční skupina se rozrůstá. Podle choreografie manželů Hattanových vzniká první ucelené taneční číslo Jihočeská kolečka, potom Barborky a celá řada dalších, takže nyní jich má v repertoáru rovných čtrnáct. Stálým problémem jsou však muži. Vojáci místní posádky měli velmi časté absence, a tak začali tancovat učitelé a několik zaměstnanců ZVVZ, jichž je ovšem stále nedostatek.

Stále významnější postavení mezi folkovými kapelami získává i hudební skupina. Působí při vernisážích nejrůznějších výstav a dnes již pravidelně nahrává lidové písně v hudebním studiu jihočeského vysílání rozhlasu. Poslední novinka souboru spočívá v tom, že diváci některé lidové písně v závěru vystoupení zpívají s ním a taneční skupina svou doudlebskou polkou dokáže roztančit celý sál.

Svou budoucí činnost chce prachatický Libín zaměřit na regionální lidové zvyky. Před dvěma lety se účastníkům folklórního festivalu v Maďarské lidové republice představili členové taneční skupiny národopisného souboru Libín tancem Minety.

Libín v Rakousku

Národopisný soubor Libín z Prachatic se zúčastnil ve dnech 30. 4. a 1. 5. 1990 májových oslav v Rakousku. Slavnost byla zahájena průvodem a stavěním májky, při kterém se občanům Ulrichsbergu představil soubor doudlebskou polkou a dalšími pěknými písničkami. Kulturní program pak pokračoval v sále kulturního domu, kde se střídaly pěvecko-taneční bloky místního folklórního souboru a souboru Libín.

Nejenom přijetí a atmosféra při vystoupení českých muzikantů a tanečníků byly vřelé a přátelské, ale upřímná srdečnost se projevovala i při neoficiálních setkáních s obyvateli města. Navázala se nová přátelství a připravují se další společná setkání a vystoupení jak v ČSFR, tak v Rakousku.

Rakouský soubor se představí se svým programem již 16. 6. 1990 v Českém Krumlově na slavnosti „Pětiletá růže“, která se uskuteční opět po dvacetileté přestávce.

Prachatický soubor Libín vystoupil v Bavorsku

Prachatický folklórní soubor Libín se před týdnem vydal vystupovat přes bavorskou hranici do lázní Bad Füssing, které leží při řece Inn asi třicet kilometrů jižně od Pasova. Soubor Libín už před lázeňskými hosty vystoupil vícekrát a trvale se těší velké oblibě. I tentokrát o tom svědčil zcela zaplněný sál místního divadla s pěti stovkami spokojených diváků.

Libín tvoří kapely s Karlem Pokorným a taneční soubor, který vedou manželé Hattanovi. Všichni bez rozdílu měli podíl na tom, že se jim podařilo ve Füssingu během svého vystoupení roztleskat, rozesmát, dokonce i rozezpívat doslova celou halu lázeňských hostů.

Z nejúspěšnějších čísel připomeňme doudlebskou polku, tanec se staročeskými dřeváky a masopustní tanec s „kobyloou“, která nakonec seskočila z jeviště a vesele skotačila mezi diváky...Na samý závěr vystoupení zazněla německá verze písně „Na krásné Šumavě“, při níž se ke zpěvákům přidal doslova celý sál. Amatérský soubor Libín navštíví Bad Füssing ještě jednou a také v příštím roce tu má zarezervováno několik vystoupení.

S potěšením lze konstatovat, že prachatický Libín svými vystoupeními v Bavorsku pomáhá šířit dobré jméno české kultury a s tím i tolik potřebné porozumění mezi národy.

Libín ovšem nezapomíná ani na české diváky. Ti budou moci zhlédnout jeho představení 15. prosince v městském divadle, kdy si ještě s dalšími partnerskými soubory připomene 25. výročí svého založení.

Za folklórní soubor Libín Milada Bejčková

Hudební soubor Cink

Členky Cinku spojuje láska k písňím

...Cink má za sebou půlroční hraní, koncertování před veřejností. Lze jej charakterizovat jako partu dobrých kamarádů

Jana Amortová

Hudební soubor Cink na Střední pedagogické škole v Prachaticích se radoval ze setkání s posluchači u příležitosti konání kulturních akcí komornějšího typu (např. květnová vernisáž výstavy děl skupiny výtvarníků Tolerance 95 ve vodňanské galerii), ale i akcí většího rozměru. Velmi milé zůstávají vzpomínky na prachatické publikum při červnovém koncertu v rámci i Slavností solné Zlaté stezky 1999 na prachatickém náměstí. „*Na otevřené scéně se tehdy uskutečnilo setkání členek Cinku první a třetí současné generace a reakce posluchačů předvedené písně byly více než přátelské*, vysvětluje vedoucí souboru Cink Jiří Vopálka. Začátkem září se soubor Cink představil ve dvou koncertech návštěvníkům slavnosti Tábořská setkání a říjen se odehrál ve znamení zatím největší kulturní události. „*Na pozvání dívčího pěveckého sboru Ventus Střední pedagogické školy Krnov se Cink vydal v sobotu 23. října do Krnova, aby svým hudebním vystoupením přispěl do velkého koncertu k desátému výročí založení Ventusu*,“ dodal Jiří Vopálka. Nebylo jednoduché vstoupit na scénu velkého krnovského divadla poté, co ji opustilo přes sto třicet zpěvaček sboru, jehož kvality byly dosud oceňovány nejvyššími poctami na festivalových přehlídkách doma i v zahraničí a jehož úroveň je dnes dokladována nejedním zvukovým nosičem. Pouze ve třináctičlenném obsazení musel Cink přesvědčit publikum o výrazové soběstačnosti a pravdivosti. Výborná akustika a nadšená reakce posluchačů dožadujících se přídavek k předvedenému programu však umocnilo kouzlo dojmů, s nimiž se později všichni členové a členky Cinku vraceli domů. Krásnou tečkou za krnovskou epizodou bylo večerní přátelské setkání obou souborů na recepci, zpestřené společným koncertem Cinku a místní cimbálové muziky.

„*Takový je hudební soubor Cink. Má za sebou půl roku hraní, koncertování před veřejností a lze jej charakterizovat jako partu dobrých kamarádů, které spojuje láska k písničkám a poznávání nových hudebních scénérií. Již dnes se těší na další setkání s vámi všemi, kdo máte jeho písničky rádi*,“ zakončil vedoucí souboru.

Pěvecký sbor Fontána

Z místního tisku: Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy v Prachaticích La Fontaine pod vedením sbormistryně Martiny Zikové vystupoval na přelomu září a října na II. ročníku mezinárodní sborové soutěže Smetanova Litomyšl.

„V Litomyšli nám přšely noty v konkurenci šedesáti sborů“

Když později přišel dopis s odpovědí, nevěřili jsme svým očím. Když dívčí pěvecký sbor SPgŠ La Fontaine posílal letos v dubnu svou nahrávku a přihlášku s adresou Umělecká rada Mezinárodní sborové soutěže Smetanova Litomyšl, asi se mnoho lidí usmívalo...

Když ale o měsíc později přišel dopis s odpovědí, že jsme přijati, nevěřili jsme vlastním očím a radost dívek neznala mezí. Začalo horlivé připravování... Do Litomyšle na II. mezinárodní sborovou soutěž se sjelo 60 sborů ze 14 států. Soutěž se konala ve dnech 30.9.–3.10. 1995. Museli byste tam být s námi, abyste zažili atmosféru, která v našem sboru a v Litomyšli vůbec panovala. A přála bych vám vidět třicet dívek, jak se krásí, upravují, aby vystoupení nemělo ani estetickou vadu, přála bych vám držet v ruce těch několik amuletů pro štěstí, které se prostě musely vzít s sebou. Přála bych vám slyšet štěbetání plné nervozity, ale i odhodlání. Možná by vás přešly obavy o budoucnost, které asi máte při pohledu na dnešní mládež. Pokud budou existovat soubory, pokud bude existovat hodně nadšených kantorů a vychovatelů, kteří nelitují času, pokud budou existovat takové školy, které naučí děti vidět, slyšet a vnímat krásu...

Martina Zíková

Článek v tisku: „Z pěveckého sboru Fontána byli diváci přímo ohromeni zpěvem i klavírem“

H. Svítivá, a Vlčková (členky souboru)

Před podzimními prázdninami se členky pěveckého sboru Fontána, který působí při Vyšší odborné škole sociální a Střední pedagogické škole v Prachaticích, vydaly do lázeňského města Turčianské Teplice. Na středním Slovensku pobývaly na pozvání partnerské SPgŠ. S jakými zážitky se vrátily?

Členky pěveckého sboru Mladost' v čele s paní dirigentkou Soňou Burčovou nás vřele přivítaly a připravily bohatý program. Slovenský pěvecký sbor oslavil v tomto roce 35. výročí od svého vzniku. Hlavním bodem programu třídního pobytu na Slovensku bylo slavnostní vystoupení obou sborů. Úvodní řeč ředitele tamní SPgŠ zahájila výroční koncert. Soubor Mladost' předvedl to nejlepší ze svého repertoáru včetně několika českých písní. Po velkém a zaslouženém potlesku vystoupil i pěvecký sbor Fontána se svým dirigentem panem Václavem Svobodou a klavíristkou Evou Maškovou. Diváky ohromily zpěv a klavír, doprovod netradiční skladby Protěž Petra Fialy, Moravské dvojzpěvy Antonína Dvořáka, Západ slunce Bedřicha Smetany, české a slovenské lidové písně a další skladby. Na závěr jsme zazpívali píseň Na shledanou, krokodýle, k níž publikum vytvořilo spontánní rytmický doprovod. Potěšující aplaus nás doprovodil až do zákulisí. Slavnostní vystoupení bylo pro všechny příjemným kulturním zážitkem.

Na Slovensku na nás čekala i řada dalších akcí. Spolu se svými vyučujícími jsme navštívili keramickou dílnu, kde jsme si mohli vyzkoušet práci na hrnčírském kruhu. Relaxovali jsme ve světoznámých termálních lázních. Město Martin i muzeum slovenské vesnice a skanzen jsou místa, která okouzlí každého turistu. Slovenské studentky i pedagogové partnerské školy se nám plně věnovali a byli nám výbornými a příjemnými průvodci.

Článek v tisku: „Starosta objednal alpské slunce“

Anna Vlčková, pěvecký sbor Fontána

Shon a štěbetání ve čtvrtek 29. března v podvečer před pedagogickou školou a následně potom před internátem značil, že se něco děje. A taky že dělo!

Pěvecký sbor Fontána společně se svým dirigentem Václavem Svobodou vyrazil na koncertní vystoupení do Švýcarska.

„Alles in Ordnung? Also wir fahren!“ To byla slova našeho řidiče Josefa Vařílka a jelo se.

Pravda, cesta nás příliš nenadchla, déšť a vítr sužovaly celou noc, avšak vše nám nahradilo milé přijetí švýcarskými přáteli a následný pobyt ve Spiezu, partnerském městě Prachatic. Jak nám starosta Spiezu a sbormistr družební školy prozradili, objednali pro nás právě alpské sluníčko. Svůj slib dodrželi.

Sluníčko sálalo i z našich písní a dozajista rozehřálo i švýcarské publikum. Zaplněný sál nešetřil potleskem a uznáním. Z pestrého repertoáru nejvíce zaujal blok sestavený z lidových písní a Věneček Zdeňka Lukáše.

Měli jsme radost i z toho, že se vystoupení mohli zúčastnit i představitelé našeho města starosta Jan Bauer, Petr Mádl a Růžena Buzická.

Vzhledem k úspěšnosti společného koncertu nebylo těžké najít chuť k následující oslavě. O tom, že se dobře po Švýcarsku jedlo a pilo, se ani zmiňovat nemusíme, ale jak se tančilo to stojí za zmínku. Přes značně nevyvážený počet asi sedmdesáti dívek a patnácti chlapců se vesele křepčilo při doudebské polce, mazurce i rock and rollu.

Čím radostnější byla veselice, tím smutnější bylo loučení následujícího rána. I slzičky ukáply. Útěchou nám byla prohlídka historických památek města Luzernu. Pak už naše cesta vedla opět domů.

Krásné vzpomínky nás budou provázet ještě hodně dlouho a doufáme, že i vzniklá přátelství se budou nadále rozvíjet. Rádi uvítáme přátele ze Spiezu kdykoliv u nás.¹⁷³

Divadelní soubor Dutam¹⁷⁴

Zajímavé zpracování povídky K. Vonneguta „Dnes, zítra, pozítří“ v podání studentů bylo závažnou výpovědí generace vstupující do života. Humorným způsobem se přenesli do budoucnosti, kdy se pro mnoho pospolu žijících generací, stlačených do těsného prostoru, stane situace nesnesitelná až agresivní. Ač nelze mluvit o představení v klasickém provedení, zcela výjimečný herecký výkon podala představitelka „Emmy“. Anna Korkobcová hrála to, co patrně cítil autor, ale hlavně to, co cítila ona, a získala cenu Mladého talentu.

Chválíme poezii¹⁷⁵

Ti, kteří se o prachatickou kulturu zajímají jen málo, neznají Dutam vůbec. Ti, kteří mají stálý přehled o dění v městském divadle, znají možná tento soubor z každoroční přehlídky o Štít města Prachatic. Objevili poetické večery, které Dutam, divadelní spolek studentů Střední pedagogické školy a Vyšší odborné školy sociální v Prachaticích s pravidelnou nepravidelností pořádá v hotelu Park. Počet diváků, kteří se v příjemném prostředí schází, nikdy nedosáhne trojciferných čísel, ale to ani není cílem těchto večerů. Hlavním motivem je představit tvorbu básníků jim blízkých, kteří se většinou vyhýbají tradičnímu proudu literatury, krátkými jednoaktovkami pobavit diváky a dát možnost začínajícím básníkům, aby formou autorského čtení představili svoji vlastní poezii. Nedílnou součástí večerů je také živá i reprodukováná hudba a improvizovaný humor, často vyprovokovaný spontánními reakcemi publika.

¹⁷³ FUCHS, M. Pěvecký Sbor jihočeských učitelek koncertoval v Prachaticích. In *Prachaticky.denik.cz* [online]. 20. 11. 2012 [cit. 2020–11–15]. Dostupné na WWW:

<<https://prachaticky.denik.cz/galerie/koncert-sbor-pt121120.html?photo=1>>.

¹⁷⁴ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatic, s. 287.

¹⁷⁵ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatic, s. 346.

Je velice příjemné zjistit, že mladí lidé občas vymění školní lavici, postel či barovou stoličku za posezení při večeru poezie, avšak neméně příjemný je i fakt, že vedení hotelu Park poskytuje své prostory Dutamu zdarma, s maximální ochotou a bez jakýchkoli nároků na sebezviditelnění. V dnešní době je tento přístup stále vzácnější, stejně jako je vzácná i kvalitní poezie.

Proto chce Dutam jménem všech zájemců o poezii poděkovat vedení hotelu a zároveň slíbit, že i nadále bude (pravidelně, nepravidelně) vyplňovat středeční večery příjemnou směsicí poezie, hudby a humoru.

Pavel Nepustil

Skupina Dutam vystoupila ve sklepích Staré radnice¹⁷⁶

Redaktorka Leona Fröhlichová

Článek Prachatickém tisku se skupinou Dutam: „*Dovolte mi, abych vás přivítal a vyjádřil radost z toho, v jak hojném počtu jste se zde sešli,*“ zahájil Pavel Nepustil ve sklepních prostorách prachatické Staré radnice hudební vystoupení členek souboru Dutam, který působí při Střední pedagogické a Vyšší odborné škole v Prachaticích pod názvem Nickel songs. Ty přišly divákům představit písničky S. Vegy, Melanie či Joni Mitchell, aby tak se všemi příznivci hudby přivítali nový rok.

Potlesk byl velký

Studenti hostům večera přiblížili některé texty písní i překladem do českého jazyka, jež přednesl Pavel Nepustil a po kterém již členky skupiny předvedly návštěvníkům svůj hudební um, za který právem sklízely velký potlesk. První tóny, jež se rozlehly sklepními prostory, patřily písni S. Vegy a samotný text byl doprovázen hrou na klávesy.

Překlad se povedl

„*Překlady písní si účinkující připravili sami v hodinách anglického jazyka. Přeložili jsme je tak, aby se texty písní rýmovaly. Já osobně si myslím, že se nám velice povedly,*“ uvedla profesorka Marcela Haspeklová. Na každém vystoupení skupiny Dutam je různý počet členů. „*Záleží na tom, o jakou aktivitu se jedná a jaké vystoupení chceme předvést. Konkrétně na představení ve sklepení Staré radnice bylo zhruba patnáct členů souboru.*“

Zkoušeli kombinovaně

Zkoušky na představení Nickel songs začaly v říjnu loňského roku a uskutečňovaly se kombinovaně, neboť na jednotlivých vystoupeních večera se podílely členky souboru v různých sestavách.

Písně vybrali společně

„*Každoročně máme zhruba osm vystoupení, přičemž Dutam působí již více než tři roky*“ přiblížila Marcela Haspeklová a dodala, že představené písně vybírali studenti společně při výuce anglického jazyka. „*Studentky si již samy na hodině připravují písně, které se jim líbí, a mnohdy se s nimi také ztotožňují. Myslím si, že tento způsob je pro výuku jazyka velice užitečný,*“ uvedla Marcela Haspeklová.

¹⁷⁶ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 359.

Vítězná cena Štít města Prachatic padl do rukou souboru Dutam¹⁷⁷

Děti nejvíce potěšila pohádka „Ač je to k nevíře, strašidla jsou z talíře“ divadelního souboru z Týna n./Vlt.

Redaktorka Prachatického tisku Andrea Tajanovská

Hlavní cena amatérské přehlídky divadelních souborů, jež se konala v Prachaticích, zůstává i letos doma. Putovní Štít města totiž získal po loňském vítězství Šumavského ochotnického spolku místní studentský spolek Dutam. Mladí herci společně se svojí vedoucí a režisérkou Marcelou Haspeklovou posbírali ještě další tři ceny. Za výtvarné ztvárnění inscenace, cenu mladého talentu porota udělila Pavlu Nepustilovi a cenu za režii. „*Když jsem po našem představení viděla spokojené tváře diváků, tak jsem si v duchu přála, abychom jednu z cen získali, že jich získáme tolik, jsem nečekala,*“ řekla M. Haspeklová. Cenu poroty za přesvědčivé ztvárnění postav ve své premiéře získala členka divadelního souboru ŠOS Marta Haklová...

¹⁷⁷ *Kronika střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatice: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatice, s. 368.

Příloha 14: Branná výchova

Závod branné všestrannosti škol II. cyklu má na střední pedagogické škole svou tradici. Družstvo dívek je každým rokem účastníkem přeboru ČSSR a ani v roce 1978 nechtějí ponechat nic náhodě.

Základem je tvrdá příprava, která bude v letošní sezóně prověřena ve třech přátelských utkáních s nejlepšími družstvy ČSR. První závod se konal počátkem prosince v Prachaticích za účasti čtyř družstev z Prahy, dvou ze Západočeského kraje a družstva SPgŠ. Počasí se stálým sněžením připravilo opravdu obtížnou trať. Jednotlivé disciplíny – střelba vzduchovkou, hod granátem na cíl v ochranné masce a další nebyly jistě procházkou.

Vítězem se stalo družstvo gymnázia Plzeň a druhé místo obsadily dívky střední pedagogické školy Prachatice ve složení Vladislava Jůnová, Darja Rezková, Alena Červenková, Libuše Jahnová, Věra Růžicková, Hana Zatloukalová...

Politicko-kulturní měsíčník MěV KSČ a MěstNV Prachatice, roč. VII, leden 1978

Dagmar Širůčková: Pruhované vzpomínky¹⁷⁸

„Album se na mě pruhovaně dívá skrze několik fotografií pruhovaných, samozřejmě...

Když jsme ty dresy dostaly, celý náš holčičí tým mohl umřít od smíchu. Chystaly jsme se tehdy reprezentovat školu v branném závodě ZBV. Vůbec jsme netušily, že nám ta vytahaná trika přirostou k srdci natolik, že nás budou doprovázet po celé čtyři roky na všechny závody. Zvláště na těch celostátních jsme vedle honosněji oděných soupeřek budily značnou pozornost. Jak by také ne, když široké černé pruhy na slušivém oblečku měly původně zdobit svaly urostlého fotbalisty. Urostlý fotbalista a my, dívky středních postav, to v tomhle případě dohromady nešlo. Nový model minišatů, tak by se dal nazvat náš „branně-závodní“ úbor.

Tyhle minišaty měly ale svoje výhody. Přinášely štěstí. Kdo by to byl řekl, takové seprané vytahané pruhované dresy...

A náš trenér nás podle nich všude dobře našel – a také podle řečí: „Hele, támhle jsou ty pruhovaný,“ nebo „Tak na ty trestance pozor“, nebo „Slečny pruhované, ať si neublížíte těmi kvéry!“ „No jo, aby se ti nezasekl jazyk! Víš ty vůbec, jak voní střelný prach?“

Střelný prach opravdu voní. Vůně střelného prachu tak trochu westernový, že? Nebo...zvrácená? Ale ne. To člověk musí nejprve propadnout světu soustředných kružnic s lákavou desítkou uprostřed, aby dokázal vychutnat tu zvláštní vůni. A pak: ne všude má střelný prach právo vonět. Na sportovních střelnicích ano.

A tak se dívám na známé tváře, na pruhované postavičky. Tady jsme doběhly zrovna do cíle. Unavené, zpocené, snažíme se přebít palčivou chuť; v krku kouskem pomeranče. Ty výrazy našich tváří, to jsme my, to není úsměv č. 1. a tady zase napětí na startu... Dívám se a vzpomínky plynou, jedna za druhou. Odvíjejí se jako z klubíčka nití. Pruhované vzpomínky. Je hezké mít takové pruhované vzpomínky.“

¹⁷⁸ KLÍMA, Z. et al. *30 let střední pedagogické školy v Prachaticích*. Prachatice: Sdružení rodičů a přátel pedagogické školy v Prachaticích, 1980.

Příloha 15: Brigády

V minulých dnech se ocitl prachatický závod Šumavan v nezáviděníhodné situaci. V důsledku zvýšeného počtu chřipkových onemocnění vzrostla absence zaměstnankyň tak, že bylo vážně ohroženo plnění plánu. Nejvíce 50 procenty absencí byla postižena žehlárna, kde výrobky dostávají konečný vzhled a připravují se k expedici. Vedení závodu se obrátilo se žádostí o pomoc organizaci, ostatní úseky závodu a několik dalších organizací.

Mezi těmi, jež byli žádáni o pomoc, byla i Střední pedagogická škola v Prachaticích. S velkým pochopením jejího ředitele Augustina Křížka byly ČŠV SSM ustanoveny skupiny studentek, které dvakrát týdně v odpoledních hodinách pomáhaly Šumavanu vyrovnat skluz a jistit úkoly plánu. Již první poznatky ukazují, že s prací studentek jsou v závodě velmi spokojeni. Vedení závodu kladně oceňuje rychlou pomoc, jež může sloužit jako konkrétní příklad spolupráce školy a výrobního útvaru a věří, že bude moci v brzké době tuto výpomoc oplatit.

Ing. V. Kalous, ředitel závodu; strana 208, březen 1986, noviny

Sběr léčivých rostlin na Střední pedagogické škole v Prachaticích má už svou dobrou tradici. Na rozdíl od většiny jiných škol však peníze za ně nejdou přímo do kapes žáků, ale získanou částku dostává celoškolská organizace SSM, která sběr organizuje. V letošním roce si daly studentky SPgŠ závazek, že každá odevzdá léčivé rostliny v minimální hodnotě 15 korun. Většina jich svůj závazek překročila, protože průměr vyšel 21 korun. Mohl být ještě větší nebýt řady žákyň ze 4. ročníků, které závazek sice podepsaly, ale sběru léčivých rostlin o prázdninách se nezúčastnily. Vítězkou soutěže ve sběru se stala žákyně prvního ročníku Olga Bošková, která odevzdala léčivé rostliny v hodnotě 175 korun.

Ing. V. Franci

Hodnocení LAM (letní aktivity mládeže)

Po nedobrých zkušenostech z minulých let neměla lesní správa (tj. Chroboly) o letní aktivitu mládeže ze Střední pedagogické školy v Prachaticích příliš velký zájem. Nakonec byly upřesněny podmínky spolupráce jak pro LZ Prachatic, tak pro SPgŠ Prachatic. Na základě tohoto ujednání pak nastoupilo na období od 4. 7. do 14. 7. 1988 k naší lesní správě 15 studentek II. ročníku SPgŠ na letní prázdninovou aktivitu.

Při nástupu brigádníků vedení LS s nimi pohovořilo o významu svěřené práce, o mzdových i sociálních otázkách. Jejich práce spočívala ve vytahování hmoty na štěpku z probírek do 50 let. Pedagogický dozor skutečně plnil svoji funkci a ze strany lesní správy byl stále přítomen lesník Tomáš Ludačka. Přes nepřízeň počasí studentky odváděly velmi dobré pracovní výkony a po deseti pracovních směnách byl výsledek 8 ha čistoty lesa úctyhodný...

Jindřich Rosa vedoucí LS Chroboly

Zveřejněno v časopisu Šumavské lesy

Poznámka v kronice:¹⁷⁹ „*Odpracováno 650 směn (5202,5 hod.). Hodnota práce byla 52 871.- Kč.*“

¹⁷⁹ *Kronika Střední pedagogické školy v Prachaticích 1989-2001*. Prachatic: Nepublikovaný rukopis. Archiv Střední pedagogické školy Prachatic, s. 344.

Příloha 16: Plesy

Rozhovor v tisku s ředitelem pedagogické školy

Mgr. Antonín Krejsa: ředitel Vyšší odborné školy sociální a Střední pedagogické školy v Prachaticích

Datum a místo narození: 27. října 1960 v Prachaticích

Děti: syn Tomáš (narozen v rok 1983). dcera Martina (narozena v rok 1990)

Dosažené vzdělání: Základní škola v Lažišti a v Záblatí (1967–1975), Gymnázium Prachatice (maturita v roce 1979). Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy Praha, učitelství, obor biologie, chemie (1979–1984)

Dosavadní kariéra: učitel základní školy Vimperk. ZŠ Vodňanská, ZŠ Národní (1985–1995), středoškolský učitel SPgŠ Prachatice (1995–1998), zástupce ředitele střední pedagogické školy (od rok 1998). ředitel Vyšší odborné školy sociální a Střední pedagogické školy v Prachaticích od 1. srpna 2008

Koníčky: hudba (aktivní muzikant již od mládí), chalupaření, povolání učitele

Stále jste hudebně velmi aktivní. V jakých tělesech vás můžeme vidat a slyšet?

„Hraji v několika skupinách. Se skupinou Laguna hrajeme na maturitních plesech, tanečních zábavách, svatbách a dalších akcích. Jsem členem dechového orchestru ZUŠ Prachatice, kde se mi také líbí. Udržuji se tam i ve formě co se týče hry na klarinet, protože v Laguně hraji na basovou kytaru. Na dechový nástroj je nutné pravidelně hrát, abych neztratil nátlak. A mezi dětmi se mi líbí, jsem na ně zvyklý ze školy. Zpíval jsem také s Vlachobřezskou kozlovkou, než přestala fungovat. Momentálně působím jako vedoucí kapely folklorního souboru Libín, kde hraji na klarinet a občas si zazpívám i občas zahraji maturantům na plese.“

Jaké to je, když hraje svým studentům na maturitním plese?

„Občas se to stává, třeba předloni. Mně se to líbí. Je to výjimečné tím, že naši žáci vidí, že děláme taky něco jiného, než že mentorujeme ve škole. Vědí, že já i někteří kolegové jsme aktivními muzikanty. Pro mě je to docela sympatická záležitost. Už se mi podařilo vystřídat za jeden večer roli ředitele i hudebníka. Měl jsem slavnostní projev, pak jsem převlékl sako, vyměnil kravatu a hrál s kapelou. Maturanti ale většinou chtějí, abychom si s nimi popovídali a zatančili. Když hrajeme, tak to nejde, což je důvod, proč si v posledních letech vybírají spíše jiné skupiny.“

Hudebně obsáhnete široké rozpětí. Co je vaším oblíbeným žánrem?

„V podstatě všechno. Hraji dechovku, bigbít, folklór nemám vyhraněný styl. Jde o to, že mě hudba baví a že kolem sebe mám fajn lidi, které také baví a zajímá. Je to příjemné zpestření života proti starostem, které má člověk v zaměstnání.“

Myslel jsem, že máte v práci samé radosti?

„Radosti samozřejmě převládají, ale starosti určitě jsou a spousta. Nastoupil jsem do funkce ředitele v době, kdy se změnil celý systém přijímacího řízení. Nakonec jsme to zvládli. Ostatně, nezbyvalo nám nic jiného. Rozruch je pořád kolem státních maturit, stále se něco upravuje a mění. V této oblasti už se pohybuji od roku 1998, kdy Ministerstvo školství přišlo s projektem Sonda maturant. Od té doby se porovnání výsledků vzdělání vleče, a ještě není úplně jasno. Minulý týden jsem se vrátil z porady v Liberci, kde nás výkonný ředitel Cermatu (Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání) informoval o dalších změnách zkušebního schématu. Ani v současné době

není zřejmé, jak bude státní maturita vypadat. Není jasné, jaká bude logistika a pochybnosti jsou kolem oprav didaktických testů a hodnocení písemných prací. V současné době probíhá příprava hodnotitelů ze středních škol.“

Pokud jde o budovy, které spravujete, rekonstrukce Domova mládeže na Zlaté stezce přišla v pravý čas. Její stav byl takřka havarijní.

„Jako havarijní bych její stav v žádném případě neoznačoval, to bychom nemohli fungovat jako domov mládeže, ale je fakt, že okna nešla otevřít nebo nedoléhala, fičelo tam, občas někde zatékalo. Domov mládeže na Zlaté stezce získal podporu z Operačního programu Životní prostředí roce 2009. Byla to značná investice, kolem osmnácti milionů korun, ale časový harmonogram prací byl splněn. Začali jsme v květnu, v září přišli žáci a studenti do budovy ve zcela novém kabátu. Budova je kompletně zateplená, všude jsou vyměněna okna a dveře. Po podrobném zpracování energetických nároků už se ukazují úspory za jediný měsíc jsme ušetřili padesát tisíc korun. Jsem rád, že se díky pracovníkům krajského úřadu, kteří nám vyšli vstříc a pomáhali nám, tato akce podařila. Jsou ale další věci, které je třeba vylepšit. Stav budov prostě odpovídá jejich stáří a prostředkům, které do nich můžeme investovat.“

Loni studenti a studentky Vyšší odborné školy sociální a Střední pedagogické školy v Prachaticích nominovali do ankety o nejoblíbenějšího učitele Zlatý Amos Jitku Hyrmanovou. Chystají letos další nominaci?

„Letos jsou žáci, kteří nominovali tuto vyučující ve čtvrtém ročníku, takže mají úplně jiné starosti. Žili přípravou maturitního plesu, budou se chystat k maturitním zkouškám a k přijímacím zkouškám na vysoké školy, takže něco podobného neplánují. Ani podle regulí této ankety není možné každý rok nominovat učitele ze stejné školy.“

Jak coby ředitel vnímáte rozdělení učitelů na oblíbené a neoblíbené?

„To je spíše otázka pro žáky... Je těžké říct, jak oblíba kantora vznikne a kde hledat její kořeny. Pro mě jsou všichni kantoři oblíbení, já to v žádném případě nerozlišuji. Určitě se snažím být objektivní.“

Ke studentům náročný kantor – neoblíbený kantor. Z pedagogického hlediska až přehnaně kamarádský kantor – oblíbený a vychvalovaný kantor. Nemají takové rovnice vliv na odměny učitelů? Nikdo si na něj nestěžuje, je bezproblémový – má vyšší odměny?

„Tak to v žádném případě! Nejde o oblíbenost či neoblíbenost vyučujících, ale o to, jak pracují. Se zástupkyněmi ředitele se snažíme opravdu velice pečlivě a svědomitě sledovat jejich práci. Výše odměn je závislá na kvalitě a výsledcích jejich práce. Je pravda, že doba je trochu zvláštní, musíme si zvykat na to. Že žáci a studenti jsou jiní, a musíme se jim přiměřeně přizpůsobit. Odlišné je zejména chování žáků a studentů i přístup ke studiu a k dosahování dobrých výsledků.“

Kde je hranice přizpůsobování? Učitel už kvůli ní dávno není, co býval.

„U nás problémy tohoto rázu většinou nemáme. Viděl bych to na takový fajnový, kamarádský přístup. Já ho aplikuji a myslím, že vychází. Jsme si zároveň vědomi, že budoucí učitelé se musí umět chovat slušně. Z toho neustupujeme.“

Takže jste oblíbeným pedagogem a oblíbeným ředitelem?

„... To se musíte opravdu zeptat někoho jiného. Učím chemii, což je předmět pro děvčata trochu náročnější, ale spolu ho zvládáme. A kolegové se se mnou pořád baví.“

Říkáte, že se studentkami nemáte problémy, ale i na vaší škole si občas někdo vykoleduje dvojku z chování. Za co?

„Výchovných opatření v rámci školského zákona využíváme hodně, naprostá většina jsou pochvaly. Občas se stane. Že se někdo někde zatoulá, neumí prokázat či řádně omluvit svoji absenci. To bývá hlavní důvod snížené známky z chování. Jiný důvod si z poslední době nevybavuji.“

Vaše studentky si stěžovaly na potíže při procházení Lázeňskou ulicí? Prý je obtěžují tamní obyvatelé?

„Možná nějaký pokřik, posměšky, něco takového... Abych vám pravdu řekl, ani přesně nevím, o co šlo. O obtěžování nevím. Určitě to není otázka k řešení pro mě. Takové záležitosti by se měly řešit někde jinde. Ale já v tom problém nevidím, prostě jsem děvčatům jednoznačně doporučil, aby chodila jinou cestou, a obtíže jsou vyřešeny. Na domov mládeže mohou chodit okolo gymnázia druhou stranou. Lázeňskou ulicí vůbec nemusejí procházet. Situace se uklidnila a teď nemám žádné impulsy, že bych měl něco takového řešit.“

Střední pedagogická škola chystá na středu 13. ledna 2010 od 13 hodin Den otevřených dveří. Zkušenosti z minulých let napovídají, že to nemusí být nuda. Co čeká příchozí?

„Po dobrých zkušenostech z minulých let ukazujeme přímo přijímací zkoušku, protože u nás se odlišuje od ostatních škol. Ověřujeme talent z hudební výchovy, z výtvarné výchovy, z tělesné výchovy, řečových dovedností a na Dni otevřených dveří si sami uchazeči mohou zkouškou projít nanečisto. Pokud chtějí navštívit školu, mohou prakticky kdykoliv, ale ukázky přijímacího řízení uvidí právě jen v tento den. Pro zájemce o vyšší odbornou školu máme vypsané termíny, jsou na webových stránkách školy www.spgspt.cz, stejně tak si mohou návštěvu domluvit s paní zástupkyní nebo se mnou. Vždy vyjdeme vstříc.“

Jak konkrétně bude vypadat ukázka přijímacího řízení?

„Třeba v hudební výchově mají uchazeči za úkol zazpívat lidovou písničku, umět ji zazpívat i v jiné tónině, vytleskat rytmus, reprodukovat tóny podle klavíru. Tohle naši zkoušející vyžadují u opravdové přijímací zkoušky. Tentokrát jim vše přesně ukážou, metodicky je povedou, aby byli schopni se připravit. Náročnější je zkouška z tělesné výchovy, kde je určitá akrobatická sestava. I když ji máme přesně a podrobně popsanou v požadavcích ke zkoušce a učitel tělocviku ji s nimi na základní škole může nacvičit, přesto bych doporučoval, aby se přijeli podívat na naše děvčata, která už ji zvládají. Co se výtvarné výchovy týče, sednou si do učebny s nainstalovaným zátiším a mohou začít kreslit. Náš výtvarník – metodik jim říká, co by měli opravit. Když budou v podvečer ze školy odcházet, budou přesně vědět na co a jak se připravit.“

Vyptával se Václav Malina. Leden 2010; www.prachatice.cz

HERDOVÁ, M. *Historie Střední pedagogické školy v Prachaticích v letech 1950 až 2020*. České Budějovice 2021. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce M. Weis.

Klíčová slova: Prachatice, Střední pedagogická škola, předškolní pedagogika, založení školy, historie dívčích škol, učitelé, žáci, výuka, mimořádné události, budovy, hudební sbory, maturity, přijímací zkoušky, akademie, pedagogická poema, pěvecký sbor jihočeských učitelek, Theodor Pártl, ateistická výchova, plesy, branná výchova, bramborové brigády, výročí, folklor, Libín, Cink, Fontána, Dutam.

Abstrakt

Tato bakalářská práce popisuje dějiny Střední pedagogické školy v Prachaticích od jejího počátku v roce 1950 do roku 2020. V úvodu práce je popsána historie dívčího školství v Čechách, historie školství vzdělávajícího učitele předškolní výchovy až do současnosti a dějiny dívčího školství v Prachaticích jako rámec pro vlastní popis historie školy. Jsou popsány zvláštní události ve škole a účinky politických změn ve společnosti na školu. Činnost školy je přiblížena také prostřednictvím přiblížení přijímacích zkoušek, akademií a maturit, ale i popisem hudebních, recitačních, divadelních, sportovních, brigádních a dalších aktivit školy.

ABSTRACT

History of the Secondary Pedagogical School in Prachatice in the Years 1950 to 2020.

Key words: Prachatice, Secondary Pedagogical School, preschool pedagogy, establishment of a school, history of all-girl schools, teachers, pupils, education, extraordinary events, buildings, choirs, graduation, entrance exams, academy, pedagogical poem, choir of South Bohemian teachers, Theodor Pártl, atheistic education, balls, military education, forced potato picking part-time, anniversary, folklore, Libín, Cink, Fontána, Dutam.

The thesis deals with the history of the Secondary Pedagogical School in Prachatice since its establishment in the year 1950 to 2020. In the beginning of the thesis is a description of the history of education of girls in the Czech Republic, history of education which educated the pre-school teachers to the present and history of education of girls in Prachatice as a framework for the own description of history of the school. The extraordinary events in the school and the effects of political changes in the society on the school are described. The activities of the school are also approached using the introduction of entrance exams, academies and graduations but also using the description of musical, recitations, theatre, sport, part-time job and other activities of the school.